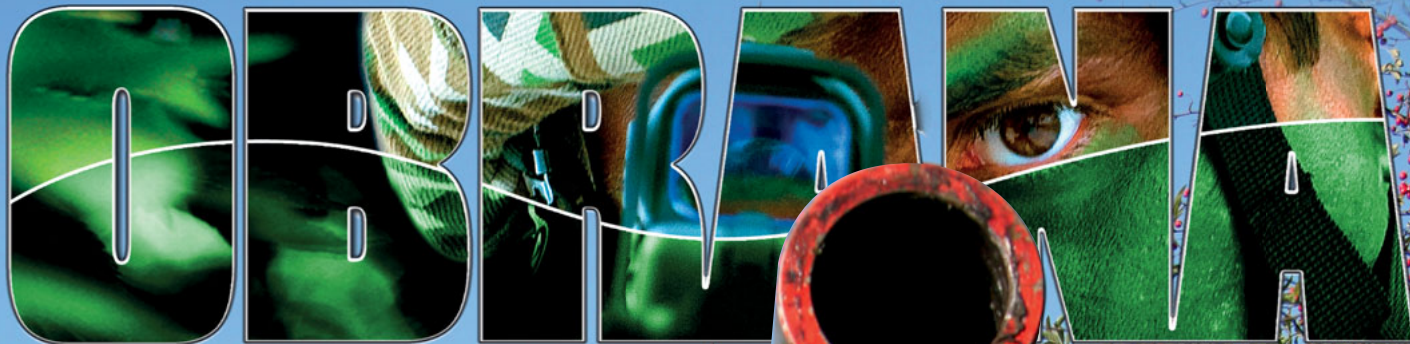

Medzinárodné taktické cvičenie Slovenský štít 2015

Letecký
a kozmický
salón MAKS
2015

Rozhovor
s genmjr.
Pavlom
Mackom

Sú imigranti
hrozbou?

Certifikácia
práporovej
skupiny

Ako strieľa
Diana

S potrubiami to vieme

V rámci komplexu cvičení Slovenský štít 2015 sa uskutočnilo zamestnanie, ktoré preverilo spôsobilosti Centra potrubnej dopravy (CPD) zo Zásobovacej základne III. Zemianske Kostoľany. Podľa scenára cvičenia došlo k poškodeniu ropovodu a úniku ropy. Bolo treba núdzovo presmerovať časť trasy ropovodu pomocou poľného diaľkového potrubia. Na Slovensku to nedokáže okrem ozbrojených síl nik. V prípade potreby môžu preklenúť poškodené úseky stacionárnych potrubných systémov pre dopravu pohonných hmôt, evakuovať pohonné hmoty z ohrozených zásobníkov v rafinériách a logistických termináloch pri nemožnosti použitia štandardných spôsobov ich vyprázdnenia. Ale aj dodávať úžitkovú vodu pre obyvateľstvo, priemysel a poľnohospodárstvo. Rovnako aj zabezpečiť dodávky vody na hasenie rozsiahlych plošných požiarov v ťažko prístupnom teréne.

Text a foto: Jozef Žiak

generálporučík
Ing. Milan Maxím
náčelník Generálneho
štábu OS SR

Vážení kolegovia,

do rúk sa vám dostáva vydanie časopisu *Obrana*, ktoré je venované práve ukončenému taktickému cvičeniu *Slovenský štít 2015*. Týmto cvičením vyvrcholil celý výcvikový cyklus s rovnakým menom. Plnenie celého spektra úloh od asistencie orgánom štátnej správy, posilňovania obrany, ochrany a obrany objektov osobitnej dôležitosti, vyvrcholilo v septembri precvičením obrannej a útočnej činnosti spoločného mnohonárodného účelového zoskupenia s cieľom obnoviť územnú celistvosť jedného z aliančných partnerov.

Výsledkom nášho úsilia bolo spoločné cvičenie slovenských, českých, maďarských, poľských vojakov, aj za účasti jednotky nášho spoločného strategického partnera z USA – vojakov Národnej gardy štátu Indiana. V kontexte súčasnej bezpečnostnej situácie v stredoeurópskom regióne bolo mojim zámerom okrem iného v rámci cvičenia preveriť koordináciu činnosti spojeneckých síl na účely kolektívnej obrany. Dôkladný rozbor výsledkov nás ešte len čaká, ale už dnes môžeme povedať, že dosiahnuté ciele celého cyklu nás posúvajú ďalej.

Ale taktickým cvičením sa výcvikové aktivity jednotiek a útvarov ozbrojených síl pre tento rok nekončia. Uzavreli sme jeden cyklus, jednu kapitolu. Pred nami však ležia ďalšie výzvy v podobe deklarovaných prvkov či jednotiek nasadzovaných do operácií medzinárodného krízového manažmentu. Naša účasť na cvičení *Common Challenge 2015* v Poľsku, teraz prebiehajúce spojenecké cvičenie *Trident Juncture 2015* v Španielsku a mnohé ďalšie menšie aktivity vytvárajú pozitívny tlak nielen na nás, ale aj na spoločnosť, aby pre vojakov vytvorila potrebné zdrojové predpoklady na splnenie úloh, ktoré na nich kladie.

Na obálke: Medzinárodné cvičenie *Slovak Shield 2015* bolo vyvrcholením výcvikového roka • Foto: Jozef Žiak

4 Sú ilegálni imigranti formou hybridnej vojny?

6 Rozhovor s 2. zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajorom Pavlom Mackom

8 TÉMA: Cvičenie *Slovak Shield 2015*

14 Certifikácia 21. mechanizovanej práporovej skupiny

21 Integrované strelecké skúšky húfnice Diana

22 Medzinárodný letecký a kozmický salón MAKS 2015

26 Slávne bitky histórie: Zátoka Vigo

28 Oblúbené vozidlá amerických špeciálov

30 Poddôstojníci na Slovenskom štíte

32 Vplyv kybernetickej domény na operačné prostredie

34 Modul nasaditeľných komunikačných a informačných systémov DCM

44 Polmaratón – výzva pre každého vojaka

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIII. • č. 11/2015
• Redakčná uzávierka 23. 10. 2015 • Do výroby zadané 26. 10. 2015 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Šéfredaktor: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Redaktori: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk, Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, SELUZ MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Sú ilegálni imigranti formou hybridnej vojny?

Vo štvrtok 8. 10. 2015 sa v priestoroch ministerstva obrany konala konferencia o hybridných vojnách. Panelisti aj diskutujúci sa ohnivo preli o to, či existuje opis alebo dokonca definícia hybridnej vojny. Z kvalifikovaných pohľadov zaznel aj názor, že ilegálna imigrácia môže tiež byť formou hybridnej vojny.

Je normálne, že diskusia sa nezaobišla bez referencie k ozbrojeným silám ako garantovi utlmenia a zvládnutia najväčšej krízy, ktorú EÚ zažíva od podpisu Rímskych zmlúv v roku 1957, t. j. od vzniku EHS ako predchodkyne EÚ.

Úlohy štátnej moci

Utečenecké vlny či presídľovanie obyvateľstva by spravidla mali zvládať policajné sily, podobne ako prírodné a iné katastrofy by mali mať na starosti napr. zložky civilnej ochrany, ak ešte niektoré ostali zachované. Ozbrojené sily („armáda“) majú inú funkciu: obranu štátu pred vonkajším nepriateľom, prípadne export bezpečnosti v rámci operácií krízového manažmentu tak, aby sa týmito krokmi zamedzilo importu hrozieb a ohrození a eliminovali sa tzv. zraniteľnosti. Pojem, ktorý sa v súčasnej bezpečnostnej stratégii Slovenska neobjavuje preto, že je spájaný s kontroverznou kategóriou „preempcia“, ktorú v roku 2003 na poslednú chvíľu vyškrtili aj z doteraz platnej Európskej bezpečnostnej stratégie.

Ilegálni migranti pritom nie sú pre EÚ nijakou neznámou veľičinou. Kedysi ich niektoré európske krajiny tolerovali ako „le-

gálov“ a nasadzovali ich na vyprázdnený pracovný trh, a to najmä v Nemecku a v Rakúsku. Predpokladalo sa, že po skončení pracovných kontraktov sa vrátia domov. Nestalo sa tak, ostávali. Ostávali aj ilegálni prisťahovalci z krajín BMENA (širší Stredný východ a severná Afrika). Do krajín ako Francúzsko a Veľká Británia dodnes prúdia imigranti z ich bývalých kolónií.

Bezprecedentná migračná vlna

Súčasná bezprecedentná migračná vlna zo Stredného východu, severnej Afriky a južnejších oblastí Afriky má iný charakter. Predstavuje humanitárnu, sociálnu, kultúrnu a ekonomickú krízu v regióne, ktorý tým, že neposkytuje svojim subjektom (občanom či poddaným) ekonomické a iné garancie, napomáha ich odchod. Už pred rokmi bolo zrejmé, že táto utečenecká kríza musí vzhľadom na katastrofickú demografickú politiku vrcholiť. Vyše 50 % obyvateľstva arabského sveta je mladšia ako osemnásť rokov a niektorí autori tvrdia, že je to ešte viac. Masové vysťahovalectvo do Európy sa stalo natoľko vážnou otázkou, že začalo predstavovať nepriamu (a možno sa ukáže, že aj priamu) bezpečnostnú hrozbu. To bol dôvod na niečo, čo ešte pred pár rokmi

Súčasná bezprecedentná migračná vlna zo Stredného východu, severnej Afriky a južnejších oblastí Afriky predstavuje humanitárnu, sociálnu, kultúrnu a ekonomickú krízu v regióne, ktorý tým, že neposkytuje svojim občanom ekonomické a iné garancie, napomáha ich odchod.

nikto nepredpokladal. Niektoré členské aj nečlenské krajiny EÚ sa rozhodli siahnuť do rezerv, vyhradených pre úplne iné úlohy: povolali na obranu či ochranu svojich hraníc ozbrojené sily. Správy z otvorených zdrojov hovoria jednoznačne. Česko chce poslať príslušníkov ozbrojených síl na hranice, aby sa formou obrany či koordinácie utečencov bránili imigrácii. Český prezident volá po spoločnej európskej armáde, aby chránila schengenskú hranicu. Tentoraz to z jeho strany asi nebol jeden z bonmotov. Bulharsko a Rumunsko už nasadzujú ozbrojené sily priamo proti utečencom, zatiaľ nenásilne. Akýmsi pionierom v strednej a východnej Európe, ktorá sa stala cieľom tzv. Balkánskej cesty, je južný sused Slovenska, teda Maďarsko. Utečeneckú krízu berie ako priame ohrozenie nie iba svojich, ale celých európskych hraníc.

Odstrašenie a zastrašenie

Mnohí otázku bezpečnostnej hrozby utečencov bagatelizujú na základe ekonomického pragmatizmu, humanistických či kresťanských sentimentov. Nasadenie ozbrojených síl je však jasným signálom, ktorý svedčí o dvoch faktoroch: niektoré európske štáty povolali armádu na prácu, ktorú by inak mala robiť

polícia a tým zvýraznili hĺbku imigrantskej výzvy. Tým druhým javom je faktor odstrašenia: Ak je do problému ilegálnej imigrácie zapojená armáda, tak imigranti, z ktorých veľká väčšina sú preukázateľne ekonomicky migrujúci mladí muži, budú odstrašení. Ale existuje tu daň za ich odstrašenie. Občania krajín EÚ sa stanú zastrašenými.

Text: Ivo Samson, Matej Drotár
Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií AOS
Foto: TASR

2. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Pavel Macko:

facto vznikol v susednom štáte, je zrejmé a alarmujúca. Musíme byť pripravení. Je to ťažisková spôsobilosť ozbrojených síl. Musíme mať schopnosť brániť zvrchovanosť, nezávislosť a územnú celistvosť Slovenskej republiky, i keď, samozrejme, v systéme kolektívnej bezpečnosti s ostatnými spojencami.

Navyše pribudli ďalšie hrozby...

Aj tie asymetrické, ktoré sme dlhodobo v našich bezpečnostných stratégiách a doktrínach vyhodnocovali ako možné výzvy a hrozby. Vidíme rast Islamského štátu, vidíme destabilizujúci účinok migračnej vlny, ktorý sa možno ešte len začína prejavovať. Bezpečnostné prostredie sa mení. Z toho pre nás vyplýva, že nemôžeme čakať, ako sa situácia vyvinie. Bezpečnosť je systémová záležitosť a najlepšie je do nej investovať práve vtedy, kým kríza ešte nie je. Kým si môžeme nastaviť priority. A jednou z prioritných investícií je aj výcvik. V duchu meniacej sa situácie a v duchu toho, čo sa usiluje dosiahnuť NATO, prioritou je vyššia pripravenosť a vyššia schopnosť konať rýchlo, byť akcieschopní. Je to tak aj z pohľadu našich zákonov, ktoré definujú, aké úlohy máme hlavné, aké asistenčné a čo všetko musíme či môžeme plniť pri rôznych stavoch a krízach.

Čím bol výnimočný Slovak Shield?

Slovenský štít je vo viacerých aspektoch na naše pomery unikátne cvičenie. Po dlhom čase sme nastavili komplexný scenár, ktorý nebol len jednorazovou záležitosťou bez kontextu a súvislostí. Bol to scenár ohrozenia krajiny, štátu a tým vlastnej celej Aliancie, ktoré ešte nie je krízou, ale ktoré by mohlo postupne vyústiť do priameho vojenského konfliktu SR alebo Aliancie ako celku. V takom scenári sme mali možnosť precvičiť celé spektrum úloh. Od asistenčných pri riešení následkov masívnej migrácie, živelných pohrôm alebo poškodenia infraštruktúry až po priamu vojenskú hrozbu. To znamená zabezpečenie masívneho doplnenia vojenských spôsobilostí a kapacít spojené s nárastom celkových schopností štátu na obranu. Scenár sme zostavili sami a vyvíjal sa spolu s cvičením. Druhým dôležitým aspektom cvičenia bola jeho komplexnosť. Zapojili sme doň celé štruktúry od vrcholových štruktúr ozbrojených síl a rezortu obrany až po podriadené zložky, ktoré plnili v rámci scenára parciálne úlohy. Bola to intelektuálna, štábná a plánovacia práca, ako aj reálny výcvik, ktorý bol vo svojom kontexte realistickejší aj pri návratu spolupráce so spojencami. Vráťame napríklad aktuálneho presunu amerických vojakov cez naše územie.

Do akej miery sa na tomto cvičení preverila aj nová technika?

Cvičenie nebolo príliš zamerané na novú techniku, aj keď bola jeho súčasťou. Predovšetkým sme sa usilovali zapojiť ozbrojené sily komplexne. Z novej techniky však o. i. možno spomenúť mobilný komunikačný systém, ktorý sme využili v plnom rozsahu

Výcvik musí byť stres aj napätie

Ked' generálmajor Pavel Macko odchádzal koncom roka 2013 z pozície veliteľa Výcvikového centra spoločných síl NATO v Bydgoszczy (pôsobil tu od apríla 2011), o svojej vízii v pozícii 2. zástupcu náčelníka Generálneho štábu OS SR povedal: „Ozbrojené sily máme na to, aby boli funkčné a akcieschopné. Z toho vyplýva, že keď nie sú nasadené, musia cvičiť. Z Výcvikového centra spoločných síl si prinášam dostatok inšpirácie.“ O naplnení spomenutej vízie a inšpirácií sa s ním rozprávame po najrozsiahlejšom medzinárodnom cvičení v novodobých dejinách Ozbrojených síl SR Slovenský štít 2015 (Slovak Shield 2015), na ktorom sa zúčastnilo takmer 4 000 vojakov s viac ako 600 kusmi vojenskej techniky. V čom sa teda výcvikové aktivity ozbrojených síl v posledných rokoch posunuli?

Spomenul by som niekoľko faktorov, ktoré mali vplyv na to, že sa výcvik skutočne mení. Jednak sme ukončili masívne nasadenie v Afganistane v rámci misie ISAF, ktorá bola našou najväčšou zahraničnou operáciou a na ktorú sa značne sústredili priority výcviku aj napriek veľmi obmedzeným zdrojom. Po prijatí účasti v misii Resolute Support došlo k výraznej redukcii našich počtov nasadených vojsk, a tým sme si pri rovnakých zdrojoch otvorili priestor aj na ďalší výcvik. Ďalším faktorom je celková zmena bezpečnostného prostredia. Nie je to len konflikt na Ukrajine alebo celkovo hrozby na východnom strategickom smere, ktorých charakteristikou je návrat k možnosti konvenčného konfliktu aj v Európe. Nie je podstatné, či máme teraz konkrétneho protivníka, ale skutočnosť, že taký konflikt de

počas série cvičení, z ktorých Slovenský štít pozostával. Využili sme ho nielen na prácu jednotlivých štábov, ale aj pre jednotky, ktoré boli vyčlenené v jednotlivých priestoroch.

Čo v oblasti výcviku plánujete ďalej?

Predovšetkým sa budeme usilovať využiť skúsenosti zo Slovenského štítu. Opakujem pritom, nebolo to jedno cvičenie, bol to výcvikový cyklus, ktorý narastajúcim spôsobom postupne do seba zapájal jednotlivé úrovne velenia a druhy činností, ktoré OS musia zvládať. Tie pozostávajú z jednotlivých úrovní výcviku, ktoré budeme presadzovať. Začínajúc elementárnym základným výcvikom taktických spôsobilostí, ktorý je vecou najnižších veliteľov. Je to drill, ktorý vojaci musia ovládať, ak chcú zvládať svoju profesiu. Hneď potom je to spoločný integračný výcvik. Od najnižších jednotiek na taktickej úrovni až po plnenie strategických úloh. Tento integračný výcvik sa budeme snažiť zabezpečovať v komplexnom prostredí.

Nebude meraný množstvom odcvičených tém ani najazdenými kilometrami, ale dosiahnutými spôsobilosťami jednotiek a zväzkov. Cyklus bude viacročný, jednotlivé výcviky v každom roku budú na seba nadväzovať a náš národný výcvik bude prepojený priamo s medzinárodným výcvikom – či už v rámci NATO, alebo smerom k EÚ. Naším najbližším konkrétnym cieľom je dosiahnuť plnú operačnú pripravenosť mechanizovanej brigády v silách nižšej pripravenosti. To je aj náš národný cieľ, ktorý je záväzkom voči Aliancii. Keď to zhrniem, náš výcvik bude viac integrovaný so spojeneckým výcvikom, s cieľom dosiahnuť interoperabilitu našich vlastných jednotiek s jednotkami spojencov, aby sme boli schopní účinne brániť Slovensko a Alianciu.

V čom vidíte najväčší prínos nového Zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov?

Z môjho pohľadu vidím najväčší prínos v stabilizácii vojenského personálu a zároveň vo flexibilitate. Stabilizáciu dosiahneme zavedením stálej služby pre tých, ktorí sa na ňu kvalifikujú, ktorí sú najlepší, znovu získame pre nich model celoživotného povolania a zároveň nebudeme nútení len pre nejaké limitné pravidlá či smerné čísla cyklicky vytláčať z ozbrojených síl kvalitných ľudí. Takých, do ktorých sme investovali obrovské peniaze a ďalšie zdroje a my sme sa špičkových odborníkov zbavovali ako neperspektívnych, lebo nestihli alebo nemohli byť napríklad v pravom okamihu z nejakého dôvodu povýšení. Taký personál určite stabilizujeme, a pokiaľ si bude udržiavať výkonnosť, bude mať v ozbrojených silách miesto. Na druhej strane hovoríme o vyššej flexibilitate. Bude v tom, že nebudeme viazaní predchádzajúcim rigidným kariérnym systémom. Určite nechceme spochybniť princíp kariérneho rastu ako taký, ale tento zákon odstraňuje práve tú rigiditu. Môžeme robiť veci zmysluplnejšie, pružnejšie a v danom okamihu si vybrať na povýšenie z tých najlepších. Druhá

časť flexibility je v tom, že dočasná vojenská služba, ktorá bude trvať do 17 rokov, nám umožní rýchlejšiu regrutáciu najnižších hodností a umožní v týchto hodnostiach pružnú obmenu. Je to dôraz na dynamiku ozbrojených síl a v tomto prípade na to, čo prislúcha nižšiemu veku. Teda fyzická zdatnosť, odolnosť, oddanosť a ambície niečo dokázať. Pravdaže, tí najlepší dostanú možností viac.

Pre aké odbornosti vytvoria ozbrojené sily najväčší priestor, aby sa pre nich uniforma stala celoživotným povolaním?

V princípe ide o všetky odbornosti, ktoré sú pomerne úzko špecializované a zároveň mimoriadne dôležité. Napríklad chemici, delostrelci, ženisti, letecký personál, no nechcem to obmedziť len na nich. Všetci však vieme, že práve títo špecialisti mali a majú

Jednou z prioritných investícií je výcvik. V duchu meniacej sa situácie a v duchu toho, čo sa usiluje dosiahnuť NATO, prioritou je vyššia pripravenosť a vyššia schopnosť konať rýchlo, byť akcieschopní.

vzhľadom na veľkosť našich ozbrojených síl obmedzený priestor na hodnotný kariérny rast. V predchádzajúcom systéme mali možnosť buď odísť preč, alebo kompletne zmeniť svoju profesiu. My im umožníme, že pokiaľ budú dobrí, môžu ostať slúžiť v rámci celoživotného povolania. Bez umelého dvíhania hodností a bez celej spleti výnimiek.

Vlani o takomto čase ste v Obrane spomenuli, že prichádza čas na aktualizáciu niektorých strategických zákonov či dokumentov. Koncom septembra parlament posunul do druhého kola aj novelu ústavného zákona o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. V čom bude dôležitý pre vojakov?

Je to očakávaný a dobrý krok, pričom tie ďalšie isto prídu vzápätí. V uvedenom zákone ide najmä o potenciálne lepšie využitie aktívnych záloh. Doteraz sme ich mohli použiť len v prípade vojnového stavu, ale situácia nám ukazuje, že rôznych odborníkov či záloh ako také môže byť nevyhnutné využiť aj v rámci krízového manažmentu či v asistenčných úlohách pri eliminácii pri rôznych hrozbách aj mimo vojnového stavu.

A tie ďalšie výzvy?

Veľká výzva spočíva v tom, že musíme pracovať novú bezpečnostnú stratégiu. Naša

je stará viac ako 10 rokov, bola prijatá krátko po prijatí do Aliancie, nereaguje plnohodnotne na našu skúsenosť v Aliancii, mnohé veci sú už jasnejšie a zároveň nemala ako reagovať na meniace sa bezpečnostné prostredie. Samozrejme, to už nie je hlavná úloha pre vojakov, aj keď na nej budú iste spolupracovať, ale túto výzvu si osvojujú príslušné politické špičky.

Spomenuli ste zálohy. Stávajú sa pre ozbrojené sily problémovou otázkou?

Z hľadiska počtu so zálohami nemáme akútny problém, pretože ešte stále ich máme niekoľko stotisíc. Ide o všetkých občanov, ktorí prešli povinnou či profesionálnou službou, no je fakt, že zálohy nám starnú. Aktuálne sú pre nás významnejšou skupinou záloh bývalí profesionálni vojaci a niekdajší príslušníci iných bezpečnostných zložiek. Je to síce užšia, ale kvalifikovaná skupina, no v súčasnosti ani tú neprecvičujeme, starne nám tiež. Preto je očakávaná dobrovoľná vojenská príprava spôsob, ako si vybudovať časť záloh najmä v rámci najnižších vojenských stupňov. Nie je to teda primárne postup na vytvorenie záložných veliteľov, ktorých by sme v prípade potreby čerpali predovšetkým spomedzi bývalých profesionálnych vojakov. Zálohy však obnovovať potrebujeme a verím, že dobrovoľná vojenská príprava je jednou z možností, ktorej treba dať šancu. Vedieť v prípade potreby rozvinúť svoje zálohy je jednou z povinností ozbrojených síl. Zároveň však možno dodať, že v systéme kolektívnej obrany našimi najväčšími zálohami sú naši spojenci.

Často hovoríme o modernizácii, o výcviku, ale k sile armády patrí aj jej morálka...

Nezuzoval by som morálku v zmysle odolnosti či odhodlania brániť štát len na vojakov alebo ostatné ozbrojené zložky, pretože v hybridnom konflikte musí byť odolná celá spoločnosť. Musí byť schopná absorbovať rôzne šoky – a to či zvnútra alebo zvonku, a zároveň musí vedieť podporiť tých, ktorí za ňu dokážu bojovať. To by však bolo na oveľa širšiu diskusiu. Ak ostaneme pri nás, pri vojakoch, pochopiteľne, morálny stav bol vždy jeden z kľúčových atribútov každej armády a jej bojového potenciálu. To znamená mať aj schopnosť bojovať a vôľu dosahovať víťazstvá. Víťazstvo sa vždy rodí v hlave. To platí nielen vo vojenstve, platí to v športe, platí to všade. Svaly len pomáhajú dosiahnuť cieľ. Aj pre nás je mimoriadne dôležité udržiavať vysokú úroveň morálky príslušníkov ozbrojených síl a rebríček našich hodnôt. Vráťame morálke bojovej. Tá sa dá dosiahnuť serióznym výcvikom, ktorý má svoju intenzitu, ako aj hĺbku. Pravdaže, nikdy nenaplánujete taký scenár cvičenia, aký by presne bol v reálnom konflikte. No práve preto každý dobrý výcvik a každé cvičenie musí priniesť aj vnútorné pnutie, aj stres, aj napätie – inak nemá význam.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Medzinárodné cvičenie Slovenský štít 2015

Spolu sme to dokázali

Vo Výcvikovom priestore Vojenského obvodu Lešť v dňoch 21. – 25. septembra prebiehalo medzinárodné cvičenie Slovenský štít 2015 za účasti vojakov piatich krajín (Slovenska, Českej republiky, Poľska, Maďarska a USA – Národnej gardy štátu Indiana). Jeho téma znela: mnohonárodné úlohové zoskupenie pri plnení úloh obrany územnej celistvosti Slovenskej republiky. Hlavnou zložkou spomínaného zoskupenia (21. mnohonárodného účelového zoskupenia MNTF) boli príslušníci trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu.

Slovenskú časť dopĺňal národný podporný prvok trenčianskej brigády bojového zabezpečenia, protiletadlová čata nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády, vyčlenení príslušníci žilinského 5. pluku špeciálneho určenia a prešovského práporu ISTAR, ženijná čata ženijného práporu Sereď, prešovská rota logistického zabezpečenia, palebná batéria michalovského samohybného delostreleckého oddielu, čata radiačnej, chemickej a biologickej ochrany rožňavského práporu RCHBO a taktický CIMIC a PSYOPS tím z Martina.

Spoločné úsilie

Veliteľ trebišovského práporu podplukovník Róbert Funtaľ pripomína, že prípravné obdobie dôkladne preverilo pripravenosť všetkých príslušníkov práporu i ďalších súčastí úlohového zoskupenia. Pre veliteľov zároveň predstavuje aj cennú skúsenosť z plnenia úloh v mnohonárodnom prostredí. „S plnením úloh a prístupom vojakov k cvičeniu som maximálne spokojný,“ konštatuje veliteľ mnohonárodného úlohového zoskupenia.

V rámci cvičenia plnili svoje úlohy aj príslušníci našej jedinej tankovej jednotky pod vedením kapitána Jozefa Horvátha.

Veliteľ rotý si pochvaľuje predovšetkým snahu a skúsenosti svojho veliaceho poddôstojníka nadrotmajstra Ladislava Vas-

sa, veliteľa tretej tankovej čaty poručíka Tomáša Čopáka, vodiča tanku desiatnika Mareka Kučmu, strelca tanku desiatnika Jána Eperješihho, či veliaceho poddôstojníka prvej tankovej čaty rotmajstra Rudolfa Pekarika.

Neďaleko tankistov zaujali v lese postavenie aj príslušníci prvej mechanizovanej rotý, konkrétne jej prvej čaty poručíka Ladislava Čániho. Pri plnení úloh si našli čas aj na krátku gratuláciu. Veď ich kolegyňa, vojačka Tímea Kocsiová práve na Lešti v priebehu cvičenia oslávila svoje narodeniny. Pre rodáčku z Veľkých Kapušian a absolventku strojárskych fakult Košickej technickej univerzity je cvičenie ďalšou cennou skúsenosťou.

Záloha veliteľa práporu

Veliteľ rotného úlohového zoskupenia 71. mechanizovaného práporu Armády Českej republiky z Hraníc na Morave kapitán Zdeněk Havala bol na cvičení na Slovensku po prvý raz. „Sme na cvičení organická jednotka, doplnená o jednu čatu. V zostave máme podporné jednotky: ambulanciu, dielňu technickej podpory BVP, spojovacie vozidlo R-5. Pred odchodom na Slovensko

sme absolvovali zhruba mesačnú prípravu. Stmelili sme sa vo VVP Libavá. Cvičili sme tam aj so slovenskou rotou z Martina, ktorá predstavuje zálohu na nasadenie pre operáciu ALTHEA. S prácou a prístupom ľudí som spokojný. Predovšetkým s velia-

Hlavné ciele cvičenia

- Precvičiť a overiť schopnosť veliteľov a štábov na strategickej, operačnej a taktickej úrovni, plánovať a uskutočňovať operácie na udržanie bezpečnosti SR,
 - precvičiť schopnosti ozbrojených síl SR reagovať na vzniknuté vojenské ohrozenia SR s pomocou členských štátov NATO,
 - precvičiť schopnosť Ozbrojených síl SR reagovať na vzniknuté nevojenské ohrozenia SR,
 - precvičiť bojové zručnosti jednotlivcov a taktické spôsobilosti jednotiek pri príprave a uskutočňovaní bojových činností a operácií,
 - precvičiť schopnosť plnenia úloh rezortu obrany v prospech národného systému reakcie na krízové situácie a overiť pripravenosť a pohotovosť vybraných útvarov a jednotiek.
- Medzinárodným cvičením Slovenský štít 2015 vyvrcholila tohtoročná príprava nielen vojakov pozemných síl, ale celých Ozbrojených síl SR. Toto najrozsiahlejšie medzinárodné cvičenie v našej novodobej histórii, ktoré predstavovalo sériu výcvikových aktivít založených na spoločnom scenári, ponúklo výcvikové príležitosti

na všetkých úrovniach velenia a riadenia Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Podľa slov brigádneho generála Ondreja Novosada, veliteľa Pozemných síl Ozbrojených síl SR, ktorý bol zároveň i dôstojníkom zodpovedným za vykonanie cvičenia, bolo samotné cvičenie vynikajúcou výcvikovou príležitosťou, počas ktorej príslušníci pozemných síl preukázali svoju profesionálnu pripravenosť. Séria cvičení Slovenský štít 2015 bola v priebehu tohto roka rozdelená do štyroch etáp, v ktorých boli precvičované rôzne varianty bojovej činnosti a použitia Pozemných síl OS SR ako integrálnej súčasti ozbrojených síl. Samotné cvičenie reagovalo na aktuálnu bezpečnostnú situáciu a výzvy, ktoré prináša. Na ne musia byť príslušníci slovenských ozbrojených síl pripravení.

V rámci taktického cvičenia účelového zoskupenia cvičili spolu so slovenskými vojakmi i vojaci z Českej republiky, Maďarska, Poľskej republiky a zo Spojených štátov amerických. Veliteľstvá a štáby na všetkých úrovniach velenia a riadenia mali možnosť precvičiť si svoje schopnosti plánovať a vykonávať nielen vojenské operácie, zamerané na plnenie asistenčných úloh pri zašľoňovaní

cim praporčíkom nadrotmajstrom Pavlom Pandolarom, veliteľmi čiat poručíkmi Petrom Bláhom, Tomášom Jančíkom a poručičkou Pavlou Virágovou, či veliteľmi družstiev rotnými Janom Batkom a Miroslavom Terrichom. Rota má medzinárodné skúsenosti. Zhruba polovica jej príslušníkov bola minimálne raz v Afganistane. Buď vo výcvikovom tíme a provinčnom rekonštrukčnom tíme vo Vardaku, alebo v strážnej jednotke v Bagrame,“ hovorí kapitán Havala, ktorý dva razy pôsobil v provinčnom rekonštrukčnom tíme.

Úlohou českého rotného úlohového zoskupenia bolo pôsobiť ako záloha veliteľa práporu a potom uskutočniť protiútok a vytlačiť nepriateľa. Českí vojaci sa v prípravných zamestnaniach oboznámili s prostredím, jednotkami zoskupenia. Usilovne precvičovali úlohu: Prápor v obrane, ale aj prekročenie jednotiek vlastných síl pri protiútokoch. Práve pri tejto činnosti veľa závisí od dobrej koordinácie a zladenosti všetkých jednotiek. V tomto prípade slovenských a českých. „Spolupráca nielen v tejto časti cvičenia bola so slovenskými veliteľmi a vojakmi nadštandardná. Neboľ treba veľa slov. Bolo vidieť, že sa stretli

skúsení a pripravení partneri. Oceňujem aj možnosti, ktoré poskytuje pre výcvik celý priestor Lešte jednotlivé výcvikové zariadenia,“ poznamenáva český veliteľ roty.

Rosomak lákal

Veliteľka poľskej mechanizovanej čaty na obrnených kolesových vozidlách Rosomak nadporučíčka Justina Boryca z 1. motorizovaného práporu Miedrzyrec na rozdiel od českého veliteľa priestory Lešte dobre pozná. Veď v minulom roku sa zúčastnila na cvičení Ground Pepper. Poľská veliteľka má spoločne s mnohými vojakmi svojej jednotky bohaté skúsenosti z niekoľkonásobného nasadenia v rámci operácie ISAF v Afganistane. Účasť poľskej jednotky s vozidlami Rosomak bola zaujímavá aj z pohľadu budúceho pravdepodobného zavedenia spoločného poľsko-slovenského konceptu Scipio do slovenských ozbrojených síl.

Predstavuje kombináciu kolesového bojového vozidla Rosomak s pohonom 8x8, so špičkovou protimínovou ochranou, rýchlosťou, a najmä zvýšenou bezpečnosťou pre posádku, ktoré naši severní susedia úspešne vyrábajú podľa pôvod-

nej licencie fínskej firmy Patria, a integrovaného diaľkovo ovládaného vežového kompletu Turra 30 slovenskej spoločnosti EVPÚ Nová Dubnica. Aj preto sa pri poľskom vozidle pristavovali mnohí slovenskí velitelia a vojaci.

Príslušníci pontónovej roty seredského ženijného práporu pod vedením kapitána Mareka Tamaškoviča zriadili v priestore vodného cvičiska mostové prepravisko. Nahradilo most, ktorý bol predtým podľa scenára cvičenia zbombardovaný nepriateľským letectvom. Aby mohli byť znova obnovené potrebné logistické trasy, most dlhý 146 metrov s nosnosťou 60 ton postavili ženisti do 20 minút z troch úsekov. Na opačnej strane Lešte, neďaleko postavení príslušníkov michalovského samohybného delostreleckého oddielu plnili úlohy aj americkí vojaci z Národnej gardy štátu Indiana pod vedením kapitána Angela Sota. Veliaci poddôstojník jednotky nadrotmajster Zachery Hackett si pochvaľuje výbornú spoluprácu so slovenskými

bezpečnosti a stability SR vrátane odstraňovania následkov ekologických a humanitárnych incidentov, ale aj možnosť plánovať a vykonávať bojové operácie v predpokladanom konflikte vysokej

intenzity pri obrane SR s využitím podpory členských krajín NATO v rámci čl. 5 Washingtonskej zmluvy. V priebehu celého roka 2015 sa na celej sérii cvičení Slovenský štít zúčastnilo takmer 4 000 vojakov a viac ako 600 kusov vojenskej techniky, tankov a bojových vozidiel pechoty. Neoddeliteľnou súčasťou cvičenia bolo i viac ako 90 prepráv a presunov bojovej a dopravnej techniky, medzinárodné výcviky, precvičovanie vybraných útvarov v uvádzaní do pohotovosti a ďalšie výcvikové aktivity vybraných jednotiek.

Myslenú záverečnú bodku za cvičením Slovenský štít 2015 dal ich záverečný nástup na Dolných Dlhých Dieloch vo Výcvikovom priestore Vojenského obvodu Lešť.

Riadiaci cvičenia, veliteľ prešovskej mechanizovanej brigády plukovník Martin Stoklasa zdôraznil: „Nie je ľahké pracovať v medzinárodnom prostredí, ale spolu sme to dokázali. Ďakujem vám za snahu a odhodlanie, za váš príspevok k úspechu cvičenia,“ povedal na adresu vojakov piatich armád Aliancie, ktorí boli súčasťou 21. Mnohonárodného úlohového zoskupenia.

Zároveň riadiaci cvičenia ocenil prácu príslušníkov mnohonárodného zoskupenia. Okrem veliteľa zoskupenia a trebišovského

vojakmi pri plnení obranných i útočných úloh. Ale aj možnosti, ktoré na výcvik ponúka Centrum výcviku Lešt'. Rovnako ako zhruba 20 percent amerických vojakov má aj on bohaté skúsenosti z pôsobenia v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, najmä v Iraku.

Na hlavnom smere

Hlavnú ťarchu pri plnení úloh v hlavnom priestore obrany práporu niesli príslušníci druhej mechanizovanej rotы pod velením zastupujúceho veliteľa nadporučíka Tomáša Korobaniča. Svojou činnosťou vytvorili výhodné podmienky na protiútok, ktorý potom uskutočnila česká rota. V ďalšom priebehu cvičenia druhá čata rotы pod velením poručíčky Zuzany Kisi-dayovej prekonala vodnú prekážku plávaním. Pre košickú rodáčku, ktorá len pred rokom ukončila bakalársku časť štúdia vo vojenskej akadémii, bolo celé cvičenie veľkou školou. „Na začiatku cvičenia sme zaujali obranné postavenie s úlohou odkloniť hlavné sily nepriateľa na naše hlavné obranné postavenia. Pôsobila som v súčinnosti s tankovou čatou pod velením veliteľa tankovej rotы kapitána Horvátha. Najkritickejší čas bol v noci, keď už bol chlad a dážď. Ale mohla som sa úplne spoľahnúť na svojich skúsených veliteľov družstiev: rotných Jána Dziaka, Pav-

la Levčíka a Vladimíra Saba. Po prvý raz som prekonávala vodnú prekážku plávaním v bojovom vozidle. Bol to neskutočný zážitok. Môj vodič desiatnik Zdeněk

Šlechta si však počínal perfektne. Veľmi dobrá bola spolupráca v rámci cvičenia s poľskou jednotkou. Bolo vidieť, že ide o skúsených, dobre pripravených, ale aj vybavených vojakov.“

Druhú mechanizovanú rotu v jej úsilí podporovali paľbou zo svojich 82 mm mínometov príslušníci čaty palebnej pod-

pory. Podľa veliaceho poddôstojníka čaty rotmajstra Bartolomeja Baloga sa pri plnení úloh vyznamenal najmä veliteľ mínometu rotný Radovan Petrič so svojou obsluhou. Veliteľ mínometu približuje palebnú úlohu: „Strieľali sme na vzdialenosť 2 100 metrov. Náplň bola štvrtá. Cieľ sme zasiahli prakticky hneď prvým výstrelom. Boli sme spokojní. V tomto roku išlo o naše druhé bojové streľby. Po prvý raz sme strieľali pri certifikácii rotы. Recept na úspech je jednoduchý. Veliteľ musí správne vypočítať prvky na streľbu, mierič dobre zamieriť a obsluha dávať pozor, aby dala tú správnu náplň. Naša osádka je spolu už rok. Tri týždne na Lešti nám dali veľa aj v rámci stmelenia kolektívu.“

Týchto niekoľko postrehov len dokresľuje atmosféru, ktorá v septembrových dňoch vládla na Lešti pri cvičení príslušníkov piatich armád NATO. Cvičenie Slo-

venský štít 2015 ukázalo, že v prípade potreby vedú veľmi efektívne spolupracovať. Aj pri spoločnej obrane a ochrane teritória ktorejkoľvek členskej krajiny Aliancie. Aj z tohto dôvodu sú podobné cvičenia také potrebné a užitočné.

Text a foto: Jozef Žiak

zmiešaného mechanizovaného práporu podplukovníka Róberta Funtaľa bola medzi nimi aj veliteľka čaty 71. mechanizovaného práporu Armády Českej republiky z Hraníc na Morave poručíčka Pavla Virágová; slobodníci Arkadiusz Bielinski a Michal Cieslak z 1. motorizovaného práporu Miedrzyrec poľských ozbrojených síl, ktorí prekonali na svojich obrnených kolesových transportéroch Rosomak vodnú prekážku po pontónovom moste; čatár Thomas Stezovský a špecialisti Zachary Benya a Cody Zander z Národnej gardy štátu Indiana. V záverečný deň cvičenia si Američania vyskúšali prepravu plávajúcim transportérom PTS-10 pri prekonávaní vodnej prekážky. Rotmajster Štefan Gecik a jeho kolegovia z 1. mechanizovanej rotы trebišovského práporu prekonali vodnú prekážku plavbou na svojich bojových vozidlách, plnili úlohy taktického vzdušného výsadku z dvojice vrtuľníkov Mi-17 prešovského vrtuľníkového krídla. Ocenený bol aj zastupujúci veliteľ 2. mechanizovanej rotы nadporučík Tomáš Korobanič, ktorého jednotka plnila počas cvičenia úlohy na hlavnom smere. Medzi ocenenými nechýbal ani desiatnik Milan Koval' z našej jedinej tankovej jednotky, tankovej rotы trebišovského práporu. Jedna čata spomínanej

rotы prekonala vodnú prekážku na Lešti hlbokým brodením.

Všetci sa podieľali na úspešnom splnení úloh cvičenia vo všetkých jeho troch fázach na Lešti. V prvej zaujali priestor operácie, uskutočnili taktické presuny do priestoru sústredenia, ktorý zaujali. V tejto fáze účinne spolupracovali s miestnym obyvateľstvom a miestnymi inštitúciami. Druhá fáza bola zameraná predovšetkým na budovanie obrany. Ale v jej rámci plnili aj úlohy súvisiace s evakuáciou miestneho obyvateľstva. Museli eliminovať nepriateľský prieskum, ochrániť dôležitý objekt. Uskutočnili prieskumné akcie, operáciu v zastavanej oblasti. Vytvorili tak vhodné podmienky pre

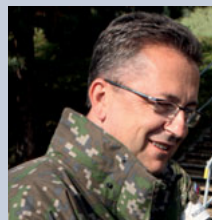

rozhodujúcu operáciu. V tretej fáze cvičenia zastavili nepriateľský útok a vzápätí uskutočnili úspešný protiútok, ktorý bol spojený s prekonaním vodnej prekážky. Hlbokým brodením tankovej techniky, plavbou bojových vozidiel pechoty a po postavení pontónového mosta prešli po ňom aj poľské a slovenské motorizované a mechanizované jednotky. Potom sa cvičiacim zložkám 21. mnohonárodného úlohového zoskupenia podarilo úspešne obnoviť suverenitu a územnú celistvosť Slovenskej republiky. V praxi boli tak naplnené ustanovenia článku 5 Washingtonskej zmluvy. Slovenskí, českí, poľskí, maďarskí a americkí vojaci dokázali, že platia aj v praxi, nielen na papieri a sú zárukou bezpečnosti členských štátov NATO.

Samozrejme, nie všetky úlohy sa podarilo splniť stopercentne, bez nejakých nedostatkov a chýb. Veď spolupráca v medzinárodnom prostredí nie je jednoduchá ani ľahká. Analýze nedostatkov a vyvodu záverov bude venované obdobie po ukončení cvičenia. Aby nasledujúce spoločné cvičenie na našom území predstavovalo ďalší kvalitatívny krok v spolupráci armád NATO pri ochrane územnej celistvosti.

Prezident SR a hlavný veliteľ ozbrojených síl Andrej Kiska: Slovenskí vojaci musia byť pripravení ochrániť svoju krajinu, čo je ich základnou úlohou. Som presvedčený, že takéto cvičenia sú potrebné, aby sme vojakov skutočne na ochranu našej krajiny dobre pripravili a aby sa naši vojaci naučili komunikovať a spolupracovať so spojencami a vojakmi z ďalších krajín.

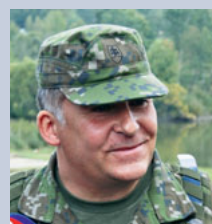
Minister obrany SR Martin Glváč: Myslím si, že cvičenie Slovenský štít 2015, interoperabilita a účasť niekoľkých partnerských krajín prispieva k lepšej príprave našich ozbrojených síl. Som rád, že vojaci úspešne zvládli aj úlohy, spojené s podporou hostiteľskej krajiny v súvislosti s presunom spojeneckých vojsk cez naše územie na cvičenie NATO v Maďarsku. O profesionalite našich vojakov svedčí aj fakt, že napriek veľkému rozsahu presunov za plnej prevádzky na komunikáciách prebehlo všetko v najlepšom poriadku. Robíme všetko pre to, aby vojaci cvičili čo najviac, pretože iba tak budú dostatočne pripravení reagovať na krízové a mimoriadne situácie.

Náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim: Cvičenie Slovenský štít 2015 nadväzuje na niekoľko cvičení, zameraných na riešenie krízových situácií, ktoré slovenskí vojaci absolvovali tento rok. Aktuálnym cvičením vyvrcholil celoročný plán výcviku v našich ozbrojených silách. Najmä práporová skupina bezprostredne po cvičení absolvovala úspešne tzv. certifikáciu podľa noriem NATO do síl vysokej pripravenosti. Na cvičení Slovenský štít išlo o precvičenie ochrany nezávislosti našej krajiny, ale aj riešenie rôznych krízových situácií. Napríklad plánovanie operácie na úrovni strategickej, operačnej a taktickej. Toto všetko sa odohrávalo už od začiatku tohto roka.

Veliteľ pozemných síl OS SR brigádny generál Ondřej Novosad: Cvičenie je výnimočné svojím rozsahom a komplexnosťou. Cvičiacim príslušníkom pozemných síl dalo príležitosť precvičiť a preveriť všetky úrovne velenia riadenia. Mojmým zámerom bolo, aby si príslušníci štábov precvičili celý proces plánovania vojenskej operácie, jej uskutočnenie, ale aj plnenie asistenčných úloh pri zaisťovaní bezpečnosti a stability. Vráťane odstraňovania následkov ekologických a humanitných incidentov. Preto sme do cvičenia zakomponovali aj činnosť nedávno vzniknutej jednotky CIMIC PSYOPS, ktorá patrí do zostavy prešovskej brigády. Snažili sme sa vytvoriť čo najrealistickejšie prostredie v operačnom priestore 21. zmiešanej mechanizovanej práporovej skupiny.

Riadiaci cvičenia, veliteľ prešovskej mechanizovanej brigády plukovník Martin Stoklasa: Hlavný prínos vidím v tom, že príslušníci piatich armád NATO v jeho priebehu vytvorili síce malú, ale predsa len reálnu koalíciu. Spoločne s veliteľom cvičiacej práporovej skupiny sme kladli dôraz na to, aby jednotlivé zahraničné jednotky plnili úlohy podľa jeho zámerov. No zároveň využívali svoje národné postupy a skúsenosti. Príslušníkov Národnej gardy štátu Indiana sme integrovali aj do štábu cvičiaceho práporu. Každá taká príležitosť na zladenie s inými armádami Aliancie je vítaná. Aj napriek tomu, že kladie zvýšené nároky na prácu cvičiaceho štábu.

Práporová skupina
je certifikovaná

Combat Ready

Vo Výcvikovom priestore Vojenského obvodu Lešť bola 1. októbra úspešne zavŕšená certifikácia 21. mechanizovanej práporovej skupiny (21.mprsk). Na záverečnom nástupe príslušníkov skupiny s priaznivým výsledkom oboznámil veliteľ previerkového tímu CREVAL plukovník Ľudovít Valentíny z trenčianskeho veliteľstva pozemných síl.

Podľa neho úlohou certifikácie bolo v priebehu taktického cvičenia komplexne preveriť všetky zložky mechanizovanej práporovej skupiny v celom spektre spôsobilostí s využitím metodiky CREVAL (Combat Readiness Evaluation). Skupina získala certifikát COMBAT READY (pripravená na boj). Bola tak splnená jedna z najdôležitejších úloh OS SR v tomto výcvikovom roku.

Spoločné úsilie

Práporová skupina pozostáva najmä z príslušníkov trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu a dopĺňa ju rota logistického zabezpečenia, delostrelecká palebná batéria, skupina ISTAR, čata bojového zabezpečenia, taktický PSYOPS a CIMIC tím 2. mechanizovanej brigády Prešov, rožňavská čata radiačnej, chemickej a biologickej ochrany, ženijná čata ženijného práporu Sereď, skupina HUMINT, družstvo mobilného spojovacieho uzla a družstvo veliteľsko-štábného rádiového vozidla Základne mobilných komunikačných a informačných systémov Ružomberok, jednotka EOD, ADO tím a čata protivzdušnej obrany nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády.

V prvej časti certifikácie hodnotiaci tím uskutočňoval kontrolu dokumentácie, personálu, materiálu a techniky. V druhej časti príslušníci skupiny ukazovali schopnosť plniť odborné a taktické úlohy v priebehu taktického cvičenia. Veliteľ prešovskej mechanizovanej brigády plukovník Martin Stoklasa zdôraznil, že CREVAL pri-

náša z pohľadu práporovej skupiny ďalšie preverenie, ktoré zodpovedá aliančným požiadavkám na takú jednotku. Samotné taktické cvičenie, v rámci ktorého prebiehala previerka CREVAL, znamená dôležitú skúsenosť aj pre velenie a štáb brigády. Precvičili sa v riadení jednotky na stupni prápor. Vojaci plnili úlohy v poľných podmienkach s krátkymi prestávkami už prakticky tri týždne (v predchádzajúcom období to bola príprava a samotné cvičenie Slovenský štít 2015). „Prináša to zvýšené nároky na prácu a pripravenosť štábu práporu, veliteľov i samotné jednotky.

Fyzickú i psychickú záťaž. Som rád, že aj napriek tomu zadané úlohy splnili. Je to výborná výcviková príležitosť. Po sérii takticko-poradových cvičení, aj Slovenskom štíte vyvrcholila ich činnosť previerkou CREVAL. Bolo to náročné, ale máloktorý prápor má takú príležitosť, že v etape výcviku plní úlohy tri týždne,“ konštatuje veliteľ brigády.

Výborná skúsenosť

V rámci previerky CREVAL sa pri presunoch, zaujímaní obrany, vedení protiútokú obdobne ako v rámci cvičenia Slovenský štít 2015 vyznamenal so svojou jednotkou zastupujúci veliteľ 2. mechanizovanej rotý nadporučík Tomáš Korobanič. Pri plnení úloh sa spoliehal na skúsených harcovníkov, ako sú veliaci poddôstojník čaty palebnej podpory rotmajster Bartolomej Balog či veliteľ družstva 3. mechanizovanej čaty rotmajster Pavol Krištan. Podľa nadporučíka Korobaniča sa vo veľmi dobrom svetle ukázali aj mladí, perspektívni velitelia čiat: poručíčka Zuzana Kisidayová a poručíci Michal Balla, Ladislav Čáni a Ján Miterčák. Za nimi však pri plnení úloh nezaostávali ani príslušníci 1. mechanizovanej rotý kapitána Karola Kovalčíka či našej jedinej tankovej jednotky, tankovej rotý kapitána Jozefa Horvátha a ďalších súčastí práporovej skupiny. Veď napríklad veliteľ družstva IGLA rotný Michal Studený a mnohí ďalší príslušníci čaty protivzdušnej obrany nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády začiatkom leta úspešne reprezentovali Slovensko a jeho ozbrojené sily

na medzinárodnom cvičení Tobrug Legacy v Českej republike.

Zástupca veliteľa trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu major Marián Makay pripomína, že certifikácia bola pre nich po cvičení Slovenský štít druhou šancou zladíť celú práporovú skupinu. „Nasledovala takmer bezprostredne po cvičení Slovenský štít 2015 a znamenala veľký nápor na fyzickú a psychickú pripravenosť vojakov znášať dlhšie časové obdobie záťaž. Vojaci za tie vyše tri týždne na Lešti zažili letné teploty, dažde, ale teraz nakoniec aj teploty, ktoré sa ráno približovali nule.“

Vyvrcholenie prípravy

Tím CREVAL poriadne preveril práporovú skupinu. Trebišovčania sa na toto vyvrcholenie pripravovali prakticky už rok a pol. Od etapy výcviku družstva, čaty, roty až po etapu práporu. Tri týždne na Lešti predstavovali prvý týždeň zladovací výcvik v rámci práporovej skupiny. Druhý týždeň naplnilo medzinárodné práporové cvičenie. Pri týchto zamestnaniach dochádzalo k zladeniu štábu, ale aj jednotiek medzi sebou. „Som spokojný s predvedeným výkonom vojakov. Veľmi príjemne ma prekvapila 2. mechanizovaná rota, ktorá plnila úlohy pod velením zastupujúceho veliteľa nadporučíka Tomáša Korobaniča (veliteľ roty pre chorobu na Lešti nemohol byť). Tým viac, že práve na jeho jednotku sa kladli najväčšie nároky pri zaujímaní obrany, ale aj plnení ďalších úloh,“ spokojne konštatuje zástupca veliteľa práporu.

Text a foto: Jozef Žiak

„Dokumentačná kontrola nezistila závažné problémy a po zhodnotení výsledkov sme mohli plynule prejsť do druhej fázy certifikácie. Počas nej MPRSK splnila všetky úlohy na veľmi dobrej úrovni. Správne reagovali na všetky rozohrávky. Certifikačný tím síce zistil aj nedostatky, ale nemali zásadný vplyv na hodnotenie a MPRSK sa bude venovať ich odstráneniu v rámci ďalšieho výcviku do konca tohto roka. 21. zmiešaný mechanizovaný prápor sa od svojho vzniku v 2006 nepodieľal na plnení rozhodujúcich úloh ako MPRSK alebo NRF, okrem účasti v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Aj napriek tomu jeho pripravenosť bola počas certifikácie na veľmi dobrej úrovni. Bolo vidieť, že 21. MPRSK využila skúsenosti michalovskej 22. MPRSK. Počas certifikácie nebol napríklad ani jeden kontrolný list hodnotený ako „marginal“ a z celkovo 149 kontrolných listov bolo 140 hodnotených výborne alebo „excelent“. 21. MPRSK čerpala zo skúseností predchádzajúcich MPRSK a bola dobre pripravená. Keď prápor absolvuje všetok výcvik až po stupeň prápor, tak je vycvičený. Aj samotná certifikácia bola podľa môjho názoru uskutočnená vhodným spôsobom. Nezaoberali sme sa certifikáciou počas práporového cvičenia, ako sa to doteraz robilo, ale venovali sme sa iba tomu čo štandardy síl spojeneckého veliteľstva pre operácie, zväzok 7 (ACO Force Standards, Vol. 7) požadujú. Certifikáciu sme naplánovali a uskutočnili až po práporovom taktickom cvičení.“

veliteľ previerkového tímu CREVAL plukovník Ľudovít Valentíný
z trenčianskeho veliteľstva pozemných síl.

Trinásta komnata

Vlani 1. júla vznikla v martinských kasárňach jednotka CIMIC PSYOPS (civilno-vojenskej spolupráce a psychologických operácií). Patrí do zostavy prešovskej mechanizovanej brigády. Je jednotkou bojovej podpory ozbrojených síl a jej poslaním je podporovať vojenské operácie na území a mimo územia Slovenska civilno-vojenskou spoluprácou a psychologickými operáciami na dosiahnutie stanoveného cieľa a zámeru veliteľa.

Práve cvičenie Slovenský štít 2015 bolo doteraz najväčšou príležitosťou, kde mohli príslušníci jednotky (na cvičení sa zúčastnili dva taktické tímy CIMIC a PSYOPS) lepšie priblížiť ostatným príslušníkom ozbrojených síl svoju činnosť. Lebo až doposiaľ veľmi známa nebola. A to nielen radovým vojakom, ale ani ich veliteľom. Len veľmi hmlisto si vedeli predstaviť, ako by im vlastne spomínané súčasti jednotky CIMIC PSYOPS mohli pomôcť pri plnení úloh. Pre mnohých bola ich činnosť stále nepoznanou 13. komnatou. O ktorej síce už niečo počuli, ale zatiaľ do nej nevkočili.

Prelomové cvičenie

Preto bola podľa veliteľa jednotky kapitána Branislava Krajčíka taká dôležitá účasť taktických tímov na cvičení. „Jedným CIMIC tímom a jedným PSYOPS tímom prispievame do 21. mechanizovanej praporovej skupiny. Ich príprava vyvrcholila na cvičení Slovenský štít 2015. Na cvičení sme pôsobili spolu s kolegami z Čiech a Maďarska. Bola to jedinečná príležitosť, ako si precvičiť jednotlivé taktiky, postupy, procedúry – s príslušníkmi ozbrojených síl, ktoré majú v tejto oblasti

predsa len oproti nám bohatšie skúsenosti. Spoločný výcvik a výmena skúseností boli pre nás veľkým prínosom. Rovnako aj komunikácia v angličtine.“ konštatoval veliteľ jednotky.

Rodák z Dubnice nad Váhom po ukončení štúdia vo Vojenskej akadémii OS SR najskôr pôsobil v seredskom ženijnom prápore a potom v trenčianskom prápore podpory velenia pozemných síl. Práve tam prišiel po prvý raz reálne do styku s problematikou civilno-vojenskej spolupráce a psychologických operácií. Preto uvítal možnosť byť pri zrode novej, perspektívnej jednotky v našich ozbrojených silách.

Súčastou cvičenia bolo aj preverenie základných spôsobilostí CIMIC a PSYOPS. Oba taktické tímy sa precvičili v schopnosti efektívne uskutočňovať styčné úlohy s predstaviteľmi miestnej samosprávy, s medzivládnyimi, medzinárodnými a mimovládnyimi organizáciami, ako aj s miestnym obyvateľstvom v priestore cvičenia. Veliteľka analyticko-operačnej skupiny nadporučíčka Eva Pilšáková pripomenula, že taktický tím musí byť spôsobilý poskytnúť a zabezpečiť podporu v oblasti CIMIC veliteľovi mechanizovanej

práporovej skupiny. Ale zároveň aj zaisťovať adekvátnu interakciu (styčná činnosť, prenos informácií, koordinácia, spolupráca) smerom k aktérom civilného prostredia. Tak, aby bola podporovaná a splnená stanovená bojová úloha. Spomínané spôsobilosti precvičovali príslušníci taktického CIMIC tímu pod velením nadrotmajstra Ľuboša Stromka najmä v obciach Bzovík, Dačov Lom a Oremov Laz. Bola to svojím spôsobom historická udalosť. Lebo po prvý raz sa na Slovensku preverovala činnosť práporovej skupiny aj za účasti taktických CIMIC a PSYOPS tímov.

Aj v rómskej osade

Taktický tím psychologických operácií pod velením nadrotmajstra Petra Tumu v priebehu cvičenia poskytoval podporu veliteľovi mechanizovanej práporovej skupiny. Plnil aj úlohy spojené s ovplyvňovaním a presvedčovaním opozičných síl. S cieľom tlmieť ich odhodlanie viesť vojnu, znížiť dôveryhodnosť ich predstaviteľov. Okrem iného aj využitím rôznych tlačných produktov. Úsilie smerovalo k dosiahnutiu zmeny nálad protivníka tak, aby veliteľ práporovej skupiny mohol čo najefektívnejšie splniť úlohy.

Nadporučíčka Pilšáková ocenila možnosť spolupráce s českými a maďarskými kolegami počas cvičenia. Z Armády ČR boli na cvičení tímy špecializované na oblasť CIMIC a PSYOPS pod velením kapitána Leoša Snášela a z maďarských ozbrojených síl špecialisti PSYOPS pod velením kapitána Daniela Benceho. „Bolo to pre nás veľmi prospešné, lebo českí a maďarskí kolegovia už majú bohaté skúsenosti z pôsobenia najmä v Afganistane, ale aj na Balkáne. Spoločne sme si precvičili rôzne CIMIC aktivity. Absolvovali mítingy a stretnutia s miestnymi predstaviteľmi, občanmi obcí. Pre mňa osobne bola asi emotívne najzaujímavejšia návšteva a stretnutie s obyvateľmi rómskej osady. Do takejto situácie a prostredia som sa dostala po prvý raz v živote,“ spomína rodáčka z Novote na Orave. Vojenskú kariéru začínala v hlohovskom dopravnom prápore. Vtedy bola zaradená do prípravy síl NRF. Začínala v personalistike, bola veliteľkou čaty a zástupkyňou veliteľa roty logistickej podpory. Práca v martinskej jednotke CIMIC PSYOPS je pre ňu jednou veľkou výzvou.

V hlave

Rovnako je výzvou aj pre dôstojníka skupiny analýz poručíka Richarda Faláta. „Už na vysokej škole som sa zaujímal o PSYOPS. Aj preto, že veľa vojakov a veliteľov nepozná presný význam tejto jednotky. Je to jednotka bojovej podpory, pritom dokáže v podpore bojových jednotiek veľa. Každý konflikt sa najskôr začína v mysliach ľudí. Je možné predísť mu alebo zmierniť jeho priebeh. Zhodou okolností vtedajšie dva PSYOPS tímy boli podriadené mojej čate v prápore podpory velenia pozemných síl v Trenčíne. Keď prišla šanca prejsť do novovznikajúcej jednotky v Martine, neváhal som. Zaujala ma náplň práce analytika. Analyzujem motiváciu a správanie cieľovej skupiny, navrhujem riešenia. Slovenský štít bol mojím prvým veľkým a navyše medzinárodným cvičením. Veľkou školou bola výmena skúseností s kolegami z Čiech a Maďarska. Dúfam, že po tomto cvičení budú mať aj veliteľia viac informácií o našej práci, ale aj o tom, ako im môžeme svojou činnosťou pomôcť.“

Slovenský štít 2015 ukázal aj podľa slov veliteľa pozemných síl brigádneho generála Ondreja Novosada a veliteľa prešovskej mechanizovanej brigády plukovníka Martina Stoklasu veľké možnosti, ktoré prináša pôsobenie jednotky CIMIC PSYOPS pre jednotlivých veliteľov aj štáby. Je dobré, že čoraz viac veliteľov postupne odkláňa túto spomínanú 13. komnatu. Napokon prospešnosť pôsobenia taktických tímov CIMIC a PSYOPS v priebehu cvičenia ocenil aj samotný veliteľ práporovej skupiny podplukovník Róbert Funtal.

Nový rektor AOS

Prezident SR Andrej Kiska 13. októbra vymenoval docenta Jozefa Putteru za nového rektora Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika. Nahradiť vo funkcii brigádneho generála Borisa Ďurkecha. Medzi najdôležitejšie krátkodobé plány nového rektora akadémie Jozefa Putteru patrí dokončenie procesu komplexnej akreditácie a dokončenie stavebných projektov na dobudovanie akadémie zo štrukturálnych fondov EÚ. Nový rektor Akadémie ozbrojených síl vyštudoval Vojenskú vysokú technickú školu a neskôr sa stal docentom v odbore Teoretická elektrotechnika. Od roku 2012 pôsobil na AOS vo funkcii prorektora pre vzdelávanie

Foto: Ivan Kelement

Vznikne styčný integračný tím

Ministri obrany členských krajín NATO na rokovaní 8. októbra v Bruseli potvrdili vytvorenie styčných integračných tímov (NATO Force Integration Units – NFIU) na Slovensku a v Maďarsku. „Účelom je zvýšiť schopnosť Aliancie reagovať a uľahčiť nasadenie jednotiek veľmi rýchlej reakcie a jednotiek rýchleho nasadenia. Sídлом nášho NFIU budú kasárne vo Vajnoroch, kde bude pôsobiť 41 osôb, z toho 21 našich vojakov. Zvyšní budú z ostatných členských krajín NATO,“ vysvetlil minister obrany SR Martin Glváč. Styčný integračný tím NATO vznikne na Slovensku v roku 2016. Počiatočnú operačnú spôsobilosť by mal dosiahnuť do summitu vo Varšave v júli a plnú operačnú spôsobilosť do konca budúceho roka. NFIU bude dohliadať na prípravu, koordináciu a zabezpečenie hladkého príjmu koalíčných vojsk NATO v prípade ich nasadenia na území Slovenskej republiky. Bude tiež koordinovať cvičenia medzi OS SR a NATO. Náklady sa budú hradíť z rozpočtov rezortu obrany a Severoatlantickej aliancie.

Centrum pre kontrarozvedne činnosti

Z iniciatívy Slovenskej a Poľskej republiky sa zavýšil vznik Centra pre kontrarozvedne spôsobilosti krajín NATO (NATO CI CoE). Predstavuje prelomový krok v oblasti spravodajských služieb členských krajín NATO. Minister obrany SR Martin Glváč v stredu 30. septembra v americkom Norfolku podpísal memorandum o porozumení, ktoré je záverečným formálnym krokom na jeho vytvorenie. Hlavnou úlohou centra bude vzdelávanie a tréning v oblasti kontrarozvedky. Záujem participovať na ňom prejavilo Nemecko, Taliansko, Česká republika, Maďarsko, Litva, Rumunsko, Chorvátsko a Slovinsko. Budúci rok by mali pristúpiť aj Veľká Británia, Spojené štáty americké, Francúzsko a ďalšie krajiny. Centrum pomôže čeliť hybridným hrozbám a jeho vybudovanie zapadá do zámeru NATO zlepšiť spravodajstvo, ktoré je predpokladom rýchleho adekvátneho rozhodovania.

Vojenské zväzy v Piešťanoch

V piešťanskom hoteli Granit sa v dňoch 8. až 10. októbra uskutočnilo 17. výročné zasadanie predstaviteľov vojenských zväzov krajín V 4, rozšírené o zástupcov Litvy. Témou bola aktuálna situácia v sociálnom zabezpečení príslušníkov ozbrojených síl. Medzi zástupcov vojenských zväzov zavítal aj náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim. Zástupcovia vojenských zväzov sa informovali o zmenách od minuloročného stretnutia. Prezreli si expozíciu Vojenského historického múzea v Piešťanoch, navštívili mohylu generála Milana Rastislava Štefánika na Bradle a veliteľstvo pozemných síl v Trenčíne.

Cvičenie Air Shield 2015

V dňoch 5. až 9. októbra sa v priestoroch Centra výcviku Lešť – Odbor simulačných technológií (ďalej OdST) pod záštitou veliteľstva Vzdušných síl OS SR konalo cvičenie AIR SHIELD 2015. Jeho cieľom bolo precvičiť plnenie úloh vybraných príslušníkov vzdušných síl v zabezpečení nepretržitej obrany a ochrany vzdušného priestoru nielen SR, ale aj celej Severoatlantickej aliancie. Riadiacim cvičenia bol náčelník štábu Vzdušných síl OS SR plukovník Stanislav Hurčík. Cvičili určené jednotky veliteľstva Vzdušných síl OS SR, krídla velenia, riadenia a prieskumu Zvolen, vrtuľníkového krídla Prešov, dopravného krídla Kuchyňa, taktického krídla Sliač a protiletadlovej raketovej brigády Nitra.

Tridsať rokov ODA

V Trenčíne si 6. októbra pripomenuli 30. výročie založenia Okruhového domu armády (neskôr Kultúrneho a metodického centra). Jeho význam pripomenuli riaditeľ Posádkového klubu Trenčín podplukovník v. v. Stanislav Martinák aj zástupca náčelníka štábu veliteľstva pozemných síl plukovník Ján Drevenák. V trenčianskom posádkovom klube dnes pôsobi 19 klubov s celkovým počtom 1 112 členov. Najviac členov má Klub vojenských veteránov, najväčší klub v celých slovenských ozbrojených silách.

Chemici cvičili medzinárodne

Po roku sa koncom septembra opäť vo Výcvikovom a testovacom centre RCHBO v Zemianskych Kostolnoch stretli odberové tímy SICA z Rakúska, Belgicka, Českej republiky, Poľska, Maďarska, Slovinska, Francúzska a Slovenska na medzinárodnom cvičení TOXIC VALLEY 2015. Cieľom bol výcvik odberu vzoriek z kontaminovaných priestorov a precvičenie schopností vzájomnej spolupráce v operáciách medzinárodného a domáceho krízového manažmentu. Na cvičení sa okrem vojakov zúčastnili aj experti slovenskej Národnej kriminálnej agentúry.

Ďakujeme, hrdinovia Dukly

„Dukla nám naliehavo pripomína, že o nezávislosť, o svoju vlastnú krajinu môžeme prísť nečakane rýchlo, ale aby sme ju získali späť, treba o ňu bojovať zo všetkých síl. V prípade Karpatsko-duklianskej operácie meter po metri,“ zdôraznil 6. októbra pri príležitosti 71. výročia Karpatsko-duklianskej operácie a Dňa obetí Dukly pri Pamätníku československých vojakov prezident SR a hlavný veliteľ ozbrojených síl Andrej Kiska.

Spoločne s ním si hrdinov Dukly uctil aj predseda vlády SR Robert Fico, štátny tajomník MO SR Miloš Koterec, náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim, oficiálne delegácie z Českej republiky, Poľska, Ruskej federácie, ako aj zástupcovia vojenského diplomatického zboru akreditovaní na Slovensku, predstavitelia štátnej správy a samosprávy Prešovského samosprávneho kraja, okresu a mesta Svidník,

zástupcovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, priami účastníci bojov aj miestni obyvatelia.

Štátny tajomník MO SR Miloš Koterec ocenil veteránov pamätnými medailami ministra obrany. Vedúca delegácie Českej republiky námestníčka ministra obrany ČR Alena Netolická pri pamätníku generála Ludvíka Svobodu vo Svidníku udelila slovenským účastníkom protifašistického odboja pamätné medaily k 70. výročiu ukončenia druhej svetovej vojny. Medzi ocenenými bol aj brigádny generál v. v. Ján Ilanovský, ktorý ako bývalý príslušník 1. čs. armádneho zboru pred rokom v sprievode odhalil na Dukle sochu československého vojaka.

Spomienka 71. výročia Karpatsko-duklianskej operácie a Dňa obetí Dukly sa zavŕšila pri pamätníku tisícov padlých sovietskych vojakov vo Svidníku

Text: Jozef Žiak • Foto: Michal Psota

Egypt kupuje francúzske Mistraly

Egypt a Francúzsko podpísali 10. októbra dohodu o dodávke dvoch vrtuľníkových lodí triedy Mistral Káhire. Francúzske plavidlá boli pôvodne určené Rusku, Paríž však predaj zrušil na protest proti krokom Moskvy v ukrajinskom konflikte. Dohodu podpísali v Káhire v prítomnosti egyptského prezidenta Abdala Fattáha Sísího a francúzskeho premiéra Manuela Vallsa. Obe krajiny podpísali aj dohodu o vojenskej spolupráci. Presná hodnota dohody o predaji vrtuľníkových lodí nie je známa. V pôvodnej dohode s Moskvou z roku 2011 bola ich hodnota stanovená na 1,2 miliardy eur. Lode Mistral môžu viesť 30 vrtuľníkov, 60 vozidiel, 700 vojakov a 200 ton munície. Egypt minulý rok kúpil od Francúzska 24 stíhačiek. V Moskve nedávno oznámili, že Káhira kupuje od Ruska 50 bojových vrtuľníkov Ka-52 Alligator. Jeden variant týchto helikoptér bol projektovaný práve pre lode Mistral.

Bosna volá o pomoc

Proces odstraňovania pozemných mín v Bosne a Hercegovine z čias občianskej vojny 1992 – 1995 bude trvať do roku 2025. Uviedol to bosniacki minister pre občianske záležitosti Adil Osmanović. Podľa jeho slov je tento zdĺhavý a extrémne nákladný proces momentálne pozastavený, pričom krajina ho zrejme nebude schopná dokončiť vlastnými silami. Na území Bosny a Hercegoviny sa stále nachádza približne 120 000 nášľapných mín v zhruba 9 000 lokalitách. „Bosna a Hercegovina je najviac pozemnými mínami zamorenou krajinou v Európe,“ konštatoval Osmanović. Od ukončenia konfliktu usmrtili pozemné míny v krajine 1 737 osôb. Hoci úrady pripravili na roky 2009 až 2015 strednodobý plán na ich odstránenie, realizovala sa iba jeho polovica, a to pre problémy so Strediskom pre odstraňovanie pozemných mín (MAC), ktorého riaditeľa odvolali pre korupciu.

V Maďarsku vznikne veliteľské centrum NATO

V Maďarsku vybudujú ďalšie veliteľské centrum NATO. Jeho úlohou bude v prípade mimoriadnej udalosti pomáhať pri koordinácii nasadenia síl rýchlej reakcie NATO. Severoatlantická aliancia podobné centrá aktivovala v Litve, Bulharsku, Estónsku, Lotyšsku, Poľsku a Rumunsku. V maďarskom veliteľskom centre nazvanom Integračná jednotka síl NATO bude pôsobiť 40 dôstojníkov z Maďarska a ostatných členských štátov aliancie, ale centrum nebude základňou pre bojové jednotky. V čase mieru bude organizovať a plánovať medzinárodné vojenské cvičenia a v prípade mimoriadnej udalosti koordinovať sily rýchlej reakcie NATO. Úlohou veliteľských centier je v prípade potreby pomáhať pri rýchlom nasadení spojeneckých síl vo východnej časti Aliancie.

Austrália a USA posilnia spoluprácu

Austrálska premiérka Julia Bishopová a ministerka obrany Marisa Paynová sa 14. októbra stretli s ministrami zahraničných vecí a obrany USA Johnom Kerryom a Ashtonom Carterom. Prerokovali obavy v súvislosti s umelými ostrovmi, ktoré Čína buduje vo vodách Juhočínskeho mora. Zhodli sa na rozšírení námornej spolupráce vo všetkých sférach v regióne. Austrália zvýši námornú spoluprácu so Spojenými štátmi. Súčasťou rozšíreného záväzku môže byť nasadenie amerických a austrálskych námorných hliadok do vzdialenosti 12 námorných míľ od územného limitu čínskych umelých ostrovov. Šéf rezortu obrany USA Carter zdôraznil, že „Spojené štáty budú lietať, plaviť sa a operovať, kdekoľvek to bude umožňovať medzinárodné právo,“ a dodal, že Juhočínske more nebude výnimkou. Čína už v minulosti varovala, že nebude tolerovať narušenie svojich teritoriálnych vôd. Územia, na ktoré si Peking v Juhočínskom mori robí nároky, mu však neboli medzinárodne uznané.

India, Spojené štáty a Japonsko spolu

India, Japonsko a Spojené štáty budú od tohto roka pravidelne organizovať spoločné námorné cvičenia. K námorným cvičeniam s názvom Malabar, ktoré Spojené štáty a India vykonávajú pravidelne každý rok, sa pridáva i Japonsko. Peking cvičenia vníma ako bezpečnostné zoskupovanie v štýle Severoatlantickej aliancie. Indický premiér Naréndra Módí už skôr naznačil plány na posilnenie bezpečnostnej politiky súčasne so smerovaním k užšej strategickej spolupráci so Spojenými štátmi a Japonskom. Spojené štáty vyslali na cvičenie v Bengálskom zálive lietadlovú loď Theodor Roosevelt a ponorku na jadrový pohon. Cvičenie podľa indickej armády zahŕňalo široké spektrum manévrov vrátane protipirátskych operácií či aktivít zameraných na humanitárnu pomoc a asistenciu pri katastrofách.

V Afganistane je 50 000 militantov

V Afganistane v súčasnosti pôsobí až 50 000 militantov, zjednotených do viac ako 4 000 jednotiek a skupín rôzneho druhu, oznámil 8. októbra náčelník generálneho štábu ruských ozbrojených síl generál Valerij Gerasimov. „Jadro tvorí islamistické hnutie Taliban s vyše 40 000 militantmi,“ povedal na moskovskej medzinárodnej konferencii o Afganistane. Podľa Gerasimova aktívny odpor extrémistov neumožňuje afganskej vláde stabilizovať politickú a sociálno-ekonomickú situáciu v krajine, čo vedie k obetiam na životoch a k rastúcemu toku utečencov do susedných krajín a potom do Európy. Gerasimov upozornil, že počet extrémistických organizácií vo svete vzrástol od 90. rokov trojnásobne, pričom sa v nich v súčasnosti zoskupuje približne 150 000 osôb. Zdôraznil, že nejde len o zvýšenie počtu militantov. Organizačné formy terorizmu sa podľa neho stále vyvíjajú a tak existujú už „ďalekosiahle nadnárodné siete a dokonca organizácie s črtami štátu“.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Diana strieľala na Záhorí

Koncom septembra sa na Slovensku začali integračné strelecké skúšky funkčného vzoru samohybné kanónovej húfnice Diana.

Tento najnovší vzájomný projekt Slovenska a Poľska je spoločnou aktivitou akciovej spoločnosti KONŠTRUKTA – Defence, a. s., člena akciovej spoločnosti DMD GROUP, a. s. a akciovej spoločnosti ZM BUMAR ŁABĘDY S. A., smerovanou primárne voči potenciálnym zákazníkom na tretích trhoch. V podstate nejde o novú konštrukciu, ale o integrovanie konštrukčne skončenej a v plnom rozsahu odskúšanej veže slovenskej samohybné kanónovej húfnice Zuzana 2 s hlavňou kalibru 155 mm a dĺžkou 52 kalibrov, objemom nábojovej komory 23 litrov a automatickým nabíjaním na modernizovaný univerzálny poľský pásový podvozok UPG-NG. Spoločný projekt potvrdzuje adaptabilitu konštrukcie veže so zbraňovým systémom zodpovedajúcim požiadavkám dohody JBMoU na akýkoľvek rozmerovo a nosnostne vyhovujúci podvozok.

Integračné strelecké skúšky sa začali na skúšobnej strelnici Úradnej skúšobnej zbra-

ní a streliva SKTC-112 v lokalite Lieskovec. Všetky tu uskutočnené streľby sa vykonali do nástrelného tunela, čiže námer hlavne zbrane bol 0°. Vôbec prvý výstrel zo samohybné kanónovej húfnice Diana sa uskutočnil s náplňou 4 TC-F v odmere 0° (veža otočená v osi vozidla v smere jazdy). Nasledovali dva výstrely so špeciálnou náplňou PMP (Permissible Maximum Pressure) s hlavňou v odmere 0°. Štvrtý výstrel sa uskutočnil tiež s náplňou PMP, ale odmer hlavne zbrane bol -90° (hlaveň doľava kolmo voči smeru jazdy). Posledný skúšobný výstrel v Lieskovci bol tiež s náplňou PMP a s odmerom hlavne 180°.

Potom sa samohybná kanónová húfnica Diana presunula do Vojenského skúšobného ústavu (VTSÚ) Záhorie, kde program integračných streleckých skúšok pokračoval testami pevnosti, stability a balistiky. Počas dvoch dní v posledný septembrový týždeň pracovníci akciových spoločností

KONŠTRUKTA – Defence, a. s., a ZM BUMAR ŁABĘDY S. A. úspešne uskutočnili 20 výstrelov. Prvý deň skúšok sa začal zahrievacím výstrelom s náplňou 4 CT-F, odmerom 0°, eleváciou hlavne 21° a dostrelom 15 km. Pokračoval piatimi výstrelmi s úplnou náplňou 6 CT-F pri odmere 0°, elevácii 21° a dostrele 23 km. Nasledovalo pootočenie vozidla na palebnej pozícii doľava a po krátkej prestávke streľby pokračovali. Uskutočnilo sa ďalších päť výstrelov s odmerom +90° a eleváciou hlavne 21°. Počas týchto výstrelov bola použitá náplň 6 TC-F a dostrel bol 23 km.

Nasledujúci deň sa uskutočnilo päť výstrelov s náplňou 4 CT-F pri odmere 0°, elevácii hlavne 67° a dostrele 15 km. Po pootočení vozidla doprava a nastavení odmeru na hodnotu -90° sa vystrelilo ešte štyri razy s náplňou 4 CT-F, eleváciou hlavne 67° a dostrelom 15 km.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

Jeden z najväčších leteckých sviatkov

Pohľady leteckého sveta sa na sklonku leta upierali do mesta Žukovskij, vzdialeného asi dvadsať kilometrov od Moskvy, kde sa už po dvanásť raz otvorili brány jedného z najväčších leteckých sviatkov vo svete: Medzinárodného leteckého a kozmického salónu MAKS 2015.

Napriek sankciám sa na výstave prezentovalo viac ako 850 korporácií, firiem a spoločností. Medzi nimi vyše 150 zahraničných spolu z 31 krajín sveta. Na statických ukážkach vystavovatelia predstavili viac ako 130 ruských a zahraničných vojenských aj civilných lietadiel a vrtučníkov. Expozície spoločnosti boli rozmiestnené v pavilónoch na vyše 20-tisíc metroch štvorcových. Prvé tri dni aerosalónu boli venované odbornej verejnosti, kde nechýbalo podpisovanie kontraktov, konferencie, diskusie a semináre. V rámci aerosalónu sa konalo viacero konferencií a seminárov za účasti približne 2 000 odborníkov z rôznych oblastí letectva. Diskutovali o aktuálnych trendoch rozvoja leteckej a kozmickej dopravy, nových technológiách, ale i o otázkach školenia a výcviku letového či neletového personálu. Pre laickú verejnosť boli brány MAKS-u otvorené záverečné tri dni výstavy. Sprievodný program zahŕňal bohatú škálu podujatí ako napr. špeciálnu show či letové ukážky. Žiadny svetový aerosalón sa nemôže zaobiť bez vystúpenia tých najlepších akrobatických skupín sveta. Na tohtoročnom MAKS-e to boli Striži na lietadlách MiG-29. A keďže aerosalón je aj „kozmický“, ruský výskum v tejto oblasti dokumentovalo v statickej ukážke lietajúce laboratórium Il-76MDK, v ktorom si môžete vyskúšať bezťažbový stav podobný tomu, aký prežívajú kozmonauti vo vesmíre.

Airbus, Superjet aj MC 21

To, že sankcie nezabránili prezentácii viacerým renomovaným západoeurópskym leteckým firmám, dokumentoval hneď pri

vstupe Airbus; ten akoby symbolicky vítal hostí svojou novinkou, ktorú prvýkrát predstavil verejnosti vo východnej Európe. Airbus 350XWB s výrobným číslom MSN001 absolvoval svoj prvý let 13. júna 2013 a po intenzívnych letových skúškach, na ktorých sa zúčastnilo päť prototypov, sa dočkal po 14,5 mesiaci certifikátu na komerčné využitie. Na výstave sa tento majestátny krásavec predstavil aj v letových ukážkach.

Ani domáci výrobcovia nechceli ostať v prezentácii svojich novínok z oblasti civilných dopravných lietadiel pozadu, keďže s prognózovaným nárastom prepravovaných cestujúcich v budúcnosti odborníci predpovedajú veľký hlad na svetových trhoch po nových dopravných strojoch. V snahe využiť svoj bezpochyby obrovský vývojový potenciál vložila ruská konštrukčná kancelária Suchoja v nedávnej minulosti nemálo úsilia do vývoja nového dopravného lietadla Superjet 100. Dokumentovať pred širokou verejnosťou na MAKS-e, že sa im to podarilo, mal podpis kontraktu na dodávku 32 týchto strojov. Kontrakt s ruskou štátnou dopravnou lízingovou spoločnosťou spolu aj s opciou na ďalších 28 lietadiel presahuje hodnotu 130 miliárd rubľov.

Ani ďalšia domáca spoločnosť Irkut nechcela ostať pozadu, čo potvrdzovala „až takmer neuveriteľne smelo“ prezentovanou snahou ovládnuť v budúcnosti 10 – 15 percent globálneho trhu úzkotrupových civilných dopravných lietadiel. Tento cieľ sa pokúsi dosiahnuť so strojom MC-21, ktorý vyvíja spoločne s konštrukčnou kanceláriou Jakovlev, a v jednom z pavilónov ho predstavila v podobe makety. Spoločnosť verí, že nadviaže na

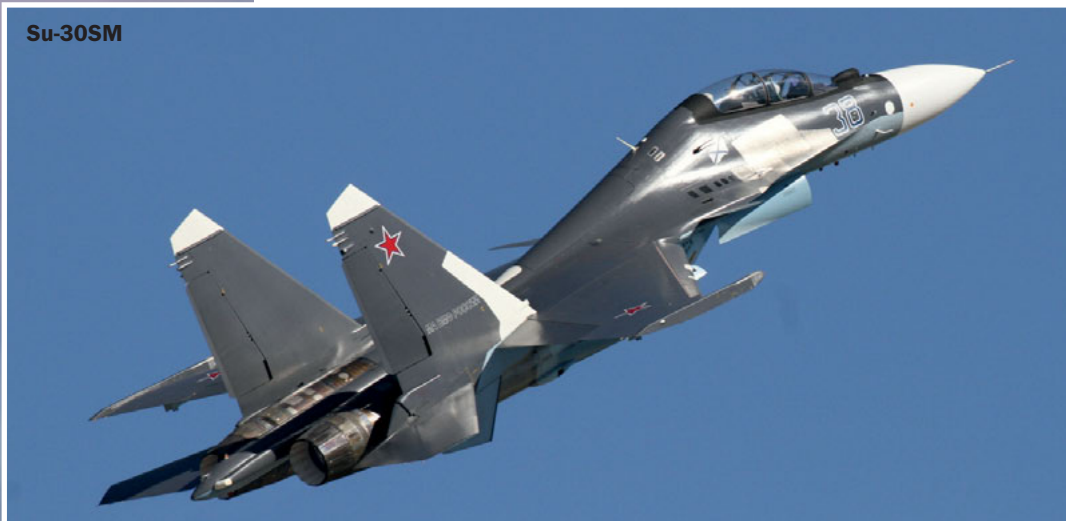
**Obojživelník Berijev
Be-200 Altair**

v oblasti lietadiel určených pre vojenské letectvo, či už z čias minulých, ale i z tých súčasných. Tiež nezabudne „vydráždiť“ odbornú verejnosť s víziami o budúcnosti. Minulosť reprezentoval napr. jediný lietajúci prototyp viacúčelového stíhacieho lietadla MiG 1.44, ktorý úspešne vzlietol už v roku 2000, ale verejnosti bol prvýkrát „naživo“ v plnej kráse predstavený práve na tomto aerosalóne. Súčasnosť sa pokúsili zástupcovia ruského vojenského priemyslu, aj napriek oslabenému rozpočtu, prezentovať svojimi najlepšimi projektmi, ktoré majú úspešne naplňovať schválený vládny program vyzbrojovania na obdobie rokov 2010 – 2020. Ako naplniť plány z tohto dokumentu, ktorý hovorí o nákupe 441 stíhacích lietadiel, 250 dopravných lietadiel, viac než 1 100 vrtuľníkov či 80 cvičných prúdových lietadiel? Navyše hovorí aj o modernizácii už slúžiacich strategických bombardérov, ťažkých dopravných lietadiel a MIG-31? Ani pre taký obrovský kolos, ako je ruský letecký priemysel, to vôbec nebude ľahká úloha. Prezentovaná produkcia sa pritom dnes pohybuje na hranici 100 kusov leteckej techniky ročne s výhľadom v krátkodobom horizonte zvýšiť ju na 120 – 130 kusov.

Dôležitým prvkom modernizácie ruského stíhacieho letectva je od roku 2010 stroj T-50. Letovou ukážkou svojej ešte stále medzi verejnosťou neopozeranej novinky T-50, prispela konštrukčná kancelária Suchoja nesporne k vrcholom tohtoročného MAKS-u. Predvedenie tohto stroja jeho už tradičným pilotom

Su-30SM

predošle úspechy vývojových konštrukčných kancelárií Iljušin, Tupolev, Jakovlev, a tiež Suchoj. Nádeja sa, že v budúcnosti ukrojí z porcie každoročnej dodávky viac než 1 000 kusov lietadiel A 320 a B 737. Prvé letové skúšky tohto stroja, ktorého kapacita sa má podľa verzie pohybovať od 150 do 220 cestujúcich, sú naplánované na rok 2016.

Ruské plány nákupov a modernizácie

Aerosalón MAKS je však preslávený predovšetkým tým, že prezentuje najmä to najlepšie z ruskej vývojovo-konštrukčnej školy

plukovníkom Sergejom Bogdanom presvedčilo azda všetkých, že sa zrodil dôstojný nástupca súčasných bojových lietadiel z produkcie tejto slávnej konštrukčnej kancelárie. Spojenie jeho unikátnej radarovej sústavy s modernými pohonnými jednotkami s meniteľným vektorom ťahu, doplnený širokou a účinnou škálou výzbroje schopnou ničiť nielen vzdušné, ale aj pozemné ciele, ako i schopnosť zvládať tie najťažšie manévry vo vzduchu s príznačnou ľahkosťou, presvedčí každého, že toto lietadlo patrí medzi to najlepšie medzi strojmi 5. generácie. Pôvodný plán hovoril o nákupe 70 strojov do roku 2020. Lenže potom, čo pri skúškach

MAKS 2015

Pilotná verzia ČIROK-u

MiG 1.44

došlo k niektorým incidentom zahrňujúcim okrem iného aj zlyhanie motorov, a tiež vinou spomalenia ruskej ekonomiky, došlo k utlmeniu vývoja a k zníženiu plánu nákupu. Podľa správy Vládneho programu vyzbrojovania (VPZ) sa na obdobie medzi rokmi 2015 a 2020 plánoval nákup 55 kusov týchto lietadiel. Na výstave však už bol prezentovaný modifikovaný plán a pôvodné číslo Moskva redukovala na 12 strojov do roku 2020.

Pozície tradičných značiek

V rámci letových ukážok aerosalónu MAKS 2015 bolo možné vidieť aj univerzálny nadzvukový stíhací stroj Su-30SM leteckého vojenského námorníctva Ruskej federácie. V tomto variante ide o prvé verejné vystúpenie stroja. Závod Irkut, z ktorého brán vyšiel, v tejto chvíli disponuje objednávkou na 72 kusov uvedeného typu od Ministerstva obrany RF. Dvojnásobne zvýšenie objednávok pre ruské vojenské letectvo strojov radu Su-30M v období rokov 2010 – 2015 len potvrdzovalo jeho overenú úspešnosť a čiastočne nahrádzalo polovičné znížovanie objednávok z pôvodne plánovaných 96 kusov lietadiel SU-35S.

Dvojmiestne viacúčelové nadzvukové stíhacie bombardéry sa stali už tradičným účastníkom leteckých výstav v Žukovskom. Na tohtoročnom MAKS-e však Su-34 zaujal úplne novú pozíciu – po dlhoročnom testovaní bol v marci 2014 prijatý ako súčasť Ruských ozbrojených síl. Za zmienku stojí i to, že Su-34 sa v post-sovietskej ére stal prvým novoprijatým bojovým lietadlom. Očakáva sa dodávka 130 kusov. Svoju radosť z úspechu na domácej scéne akoby lietadlo chcelo predviesť aj na oblohe. V letových ukážkach v ničom nezaostával ani tradične dobrý MiG-29, ktorý akoby chcel pripomenúť, že aj stroje tejto konštrukčnej kancelárie sú, a aj naďalej budú, pevnou súčasťou výzbroje ruského vojenského letectva v rôznych jej modifikáciách. Potvrdením toho je MiG-om na výstave prezentovaný plán predaja 48 kusov MiG-35 ruskému vojenskému letectvu. Podpísanie tejto zmluvy však ruské ministerstvo obrany odložilo na rok 2016.

Dobíhanie v bezpilotných prostriedkoch

Jednou z oblastí, v ktorých ruský obranný priemysel zaostáva oproti svojej západnej konkurencii, je oblasť bezpilotných prostriedkov. Zo všetkých najvyspelejších armád sveta patrí tá ruská k málo výnimkám, ktoré nevlastnia bezpilotné prostriedky schopné niesť výzbroj. Azda aj preto sa na aerosalóne venovala patričná pozornosť prezentácii výstavnej novinky – bezpilotnému prostriedku Čirop. Zaujímavosťou tohto dronu je jeho podvozok na vzduchovom vankúši, čo umožňuje jeho nasadenie na akomkoľvek povrchu. Ako tvrdia konštruktéri, pri výrobe vzletového vankúša sa použili absolútne nové materiály, ktoré sa dajú označiť za „super know-how“ ruského priemyslu. Na MAKS-e 2015 spoločnosť vystavila aj jeho pilotnú verziu. Tá je schopná vzlietnuť i na nerovnom povrchu do vzdialenosti 100 m, ako aj z vodnej hladiny. Stroj je možné využiť na blízky i vzdialený prieskum, na sťaženie funkčnosti rádioelektronického vybavenia protivníka, rovnako i na ničenie pozemných cieľov. V civilnej sfére budú možnosti jeho využitia tiež široké. Prednosťou vojenskej verzie Čiropu je i to, že zbrane, ktoré nesie, sú integrálne ukryté v trupe, takže aerodynamické vlastnosti sú lepšie, a rovnako je ťažšie spozorovateľný na radaroch protivníka.

Z kategórie väčších a drahších bezpilotných prostriedkov bola na výstave predstavená vzdušná bezpilotná platforma dronu Asta. Je určená na štart vo vzduchu. Podľa jeho výrobcu – ruskej spoločnosti Zao Eniks, jej hlavnou úlohou je imitovať letecký cieľ na účely zdokonaľovania protivzdušnej obrany. Tento stroj sa však dá využiť tiež na mapovanie terénu. Na tieto účely sa môže vybaviť doplnkovým vybavením. Aparát sa môže vypúšťať z vonkajšieho nosiča vrtuľníkov i lietadiel.

Suchoj Superjet 100

Airbus 350XWB s výrobným číslom MSN001

Vrtuľníky

K svetovým premiéram, prezentovaným na tohtoročnom MAKS-e patril aj bojový a prieskumný vrtuľník Ka-52K „Hokum-B“. Vrtuľník so schopnosťou sklopiť listy rotora a pomocné krídla bol vyvinutý aj pre paluby nových bojových výsadkových lodí typu Mistral, postavených vo Francúzsku. Ruské námorníctvo si ich objednalo 32 kusov. Jedinečnosťou tohto vrtuľníka sú popri osádke sediacej vedľa seba i vystreľovacie sedačky schopné zachrániť pilotov i pri tých najzložitejších chvíľach a pri nulovej výške, čo vrtuľník dokumentoval napr. pri leteckej nehode v roku 2013, keď sa obom pilotom podarilo úspešne katapultovať. Dodajme, že jeden z posledných exportných úspechov ruskej konštrukčnej kancelárie Kamova bol návštevníkom aerosalónu predstavený v podobe vrtuľníka Ka-226T. Stroj bol tohto roku úspešne certifikovaný a zároveň zvíťazil v súťaži o nový vrtuľník pre Indické vojenské letectvo. Vrtuľník dokumentuje i úspešnú spoluprácu so „západom“, keďže na jeho pohon sa využívajú francúzske motory Turboméca Arrius 2G, čo bolo možno sčasti aj príčinou, prečo vo výberovom konaní Ka-226T dokázal poraziť takých zdatných konkurentov, akými nesporne sú Airbus Helicopter AS550C3, Bell 407GT, Augusta-Westland AW119 a aj HAL LUH.

Dlhodobejšie perspektívy ruského vrtuľníkového priemyslu na výstave prezentovala verejnosti prvýkrát predstavená maketa demonštrátora perspektívneho rýchleho vrtuľníka PSV (Perspektivnij Skorostnij Vertolyot). Predpokladá sa, že testovanie technologických demonštrátorov sa začne po roku 2018. Hlavnou úlohou ruských konštruktérov bude vyvinúť nový dizajn a technologické riešenia, ktoré budú schopné dať vrtuľníku väčšiu obratnosť a rýchlosť aspoň o 25 % vyššiu, ako je súčasná cestovná rýchlosť vrtuľníkov. To znamená dosiahnuť úroveň 400 až 450 km/h.

Aj český L 410 NG

Medzi 31 zúčastnenými krajinami nechýbali ani zástupcovia leteckej komunity nášho českého suseda, reprezentovaného takmer dvadsiatimi firmami. Modernizované lietadlo L-410 NG sa návštevníkom predstavilo v statickej ukážke. Výrobca chcel aj týmto spôsobom osloviť svojich potenciálnych klientov známu a osvedčenou značkou z ruských vnútrozemských liniek. Samozrejme, v modernizovanej verzii. No a tých návštevníkov bolo v priebehu týždňového aerosalónu MAKS 2015 naozaj dosť. Takmer pol milióna.

Text: doc. Ing. Stanislav Szabo, PhD., MBA.

Vedúci Ústavu leteckej dopravy,
České vysoké učení technické v Prahe
Foto: autor, Miroslav Gyűrösi, MAKS

Suchoj T-50

MAKS 2015

Ka-52K „Hokum-B“

Maketa
demonštrátora
perspektívneho
ruského „rýchleho“
vrtuľníka PSV
(Perspektivnij
Skorostnij Vertolyot)

Slávne bitky histórie

Zátoka Vigo

Bitka v zátoke Vigo

Súbežne s Veľkou severnou vojnou (1700 – 1721) medzi Švédskom a koalíciou Ruska, Dánska, Nórska, Saská a Poľska, o ktorej bola reč minule v súvislosti s bitkou pri Poltave (1709), prebiehala Vojsko o španielske dedičstvo (1701 – 1714). Na jej začiatku, 23. októbra 1702, anglicko-holandská flotila zničila v zátoka Vigo spojené francúzsko-španielske loďstvo.

Vojna o španielske dedičstvo

V Španielsku koncom 17. storočia vládol chorľavý kráľ Karol II. (1665 – 1700) zo španielskej vetvy Habsburgovcov, ktorý nemal dediča. V predtuche smrti ešte v roku 1698 za nástupcu určil svojho prasnynovca Jozefa Ferdinanda, syna bavorského vojvodu a kurfirsta Maxmiliána II. Emanuela, z protitureckých vojen slávneho „Modrého kurfirsta“, a dcéry rímsko-nemeckého cisára Leopolda I. Habsburského (1658 – 1705) Márie Antónie. Zdalo sa teda, že výmena na španielskom tróne bude pokojná. Sotva sedemročný Jozef Ferdinand však v roku 1699 nečakane zomrel! Rímsko-nemecká ríša, Anglicko a Holandsko nato uzavreli zmluvu, podľa ktorej sa budúcim španielskym kráľom mal stať syn cisára Leopolda I. princ Karol. Lenže po smrti Karola II. v roku 1700 sa objavil jeho zrejme sfaľšovaný testament, v ktorom za následníka stanovil iného prasnynovca – Filipa z Anjou, vnuka francúzskeho kráľa Ľudovíta XIV. (1643 – 1715).

Keďže Španielsko bolo najmä vďaka drancovaniu amerických kolónií bohaté, francúzsky „Kráľ Slnko“ testament ochotne uznal a keď sa jeho vnuk ako Filip V. skutočne stal španielskym kráľom, cisár Leopold I. vyhlásil obom vojnou. Postupne sa k nemu pridali Anglicko i španielske Holandsko, ktoré od roku 1692 ako miestodržiteľ spravoval práve „Modrý kurfirst“. A tak sa v roku 1701 začala Vojsko o španielske dedičstvo, najväčší európsky konflikt prvej polovice 18. storočia.

Francúzsky „Kráľ Slnko“ Ľudovít XIV.

Vojvodcovia a ich vojská

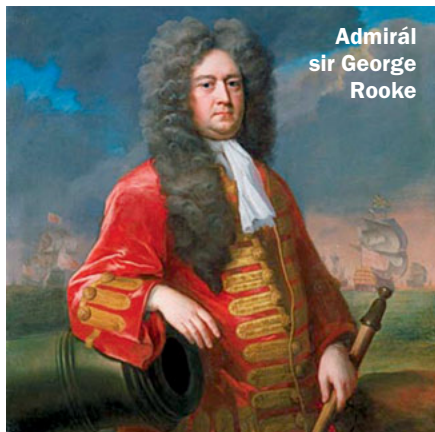
Predohrou bitky v zátoka Vigo v španielskej Galícii bol v septembri 1702 neúspešný útok anglicko-holandského loďstva proti prístavu Cádiz. Anglickej eskadre, ktorej jadro tvorilo 15 tzv. radových lodí, velil admirál sir George Rooke z paluby radovej lode Royal Sovereign so 100 delami, výtlačkom 2 000 ton a asi 800-člennou posádkou. Holanďania mali 10 radových lodí

a niekoľko fregát a vlajkovou loďou ich veliteľa admirála Philippa van Almonde bola radová loď De Zeven Provinciën s 90 delami. Okrem posádok sa na anglických lodiach nachádzalo aj vyše 3 000 pešiakov lorda Jamesa Butlera a silný oddiel granátnikov lorda Shannona. Dovedna bolo na anglických a holandských lodiach okolo 30 000 mužov, z ktorých sa, podľa dobových údajov, stalo 30 000 pirátov. Pretože cieľom ich útoku v zátoka Vigo bola najmä španielska tzv. strieborná flotila (3 veľké galeóny a 17 fregát), ktorá priviezla z amerických kolónií obrovský náklad striebra.

Španielom velil admirál don Manuel de Velasco na 70-delovej fregate Jesus-María-José a ako nových spojencov ich už od amerických brehov sprevádzala ochranná francúzska eskadra admirála Francois Louisa de Rousselet, markíza de Châteaurenault (15 radových lodí a 2 fregaty), ktorého vlajkovou loďou bola 76-delová fregata Le Fort.

Zbrane, zbroj a taktika

Od námornej bitky pri Lepante (1571) po stretnutie v zátoka Vigo sa v námornom vojenstve mnohé zmenilo. Vojnové veslice (galéry a galeasy) sa síce ešte v Stredomorí vyskytovali, ale pri západných brehoch Európy a v Atlantiku dominanciu prevzali plachtové galeóny, dobre vyzbrojené lode s vysokými bokmi a tromi sťažňami, nesúce na rahnách obdĺžnikové a neskôr lichobežníkové plachty. Najväčšie mali dĺžku 50 metrov, šírku 14 metrov a výtlač 800 ton. Ich

Admirál
sir George
Rooke

hlavnou výzbrojou boli delá umiestnené na bokoch na dvoch delových palubách. Na spodnej stáli najťažšie, strieľajúce železné gule s hmotnosťou až 36 libier (cca 18 kg) s dostrelom 300 až 500 metrov, na palube nad ňou ľahšie 20 až 24-librové delá. Na hornej palube a na nadstavbách mali ľahké kanóny – 2 až 4-librové falkony a 1 až 3-librové falkonet. Najväčšie galeóny niesli až 100 diel a kanónov.

Na prelome 17. a 18. storočia vo vojenskom námorníctve vznikol nový fenomén – tzv. radová loď. Spočiatku nešlo o typ, ale o taktiku využitia existujúcich plavidiel, najmä silne vyzbrojených galeón. Pomenovanie bolo odvodené od tvaru, v akom bojovali, a to usporiadania v rade za sebou, aby

Holandská vlajková
loď De Zeven
Provincien

mohli proti nepriateľovi čo najefektívnejšie využiť bočnú salvu. Iba neskôr sa z nich vyvinuli špeciálne najsilnejšie plachtence svojej doby, z ktorých najväčšie mali dĺžku 70 metrov, šírku okolo 20 metrov, výtlak vyše 2 000 ton a ich posádku tvorilo až 900 námorníkov. Na dvoch až troch delových palubách a nadstavbách, ktoré už takmer splývali s hornou palubou, niesli do 120 diel a kanónov, pričom najťažšie delá strieľali gule s hmotnosťou 36 až 48 libier, stredné 20 až 24 libier a ľahké 12 až 18 libier. Z ľahkých diel sa na krátku vzdialenosť vystreľovali aj tzv. reťazové gule. Boli to polgule spojené asi 30-centimetrovou reťazou, ktoré sa po opustení hlavne rozišli a mali úlohu ničiť tzv. takeláž (laná, sťažne, rahná a plachty) nepriateľských lodí. Flotily tej doby využívali aj tzv. zápalné lode (brandery). Išlo o

staré lode naplnené výbušninami a smolou, ktoré nasmerovali proti nepriateľovi s cieľom zapáliť mu plavidlá a vyvolať v jeho zostave zmätok.

Pechota vezená na palubách radových lodí sa v podstate od súdobej „suchozemskej“ nelíšila a bola vyzbrojená dlhými kresadlovými puškami s tulejovými bodákmi, kresadlovými pištoľami a šablami. Námorníci v boji zblízka a pri prieniku na nepriateľské paluby používali okrem krátkych šablí a kresadlových pištoľí aj veľkokalibrové ručnice s lievikovitým ústím hlavne (tzv. trombóny), nabitá kovovým šrotom, ktoré mali na živú silu veľký devastujúci účinok.

Admirál Francois
Louis de Rousset,
markíz de
Châteaurenault

Boj o americký poklad

Angličania s holandskými spojencami chceli v lete 1702 dobyť juhošpanielsky prístav Cádiz a otvoriť si cestu ku Gibraltaru, bráne do Stredozemného mora. Neuspeli a začiatkom októbra sa vracali domov, keď dostali správu, že v zátokke Vigo v severošpanielskej Galícii zakotvila španielska tzv. strieborná flotila. Admirál Rooke nezaváhal a rozhodol sa poklad získať.

Už počas plavby cez Atlantik sa Španieli dozvedeli, že Angličania a Holanďania blokujú Cádiz, ich pôvodný cieľ, a zamierili na sever. Francúzi im ponúkali svoje prístavy Brest či La Rochelle, ba dokonca i spojenecský portugalský Lisabon, ale admirál Velasco pochyboval, či by striebro napokon skončilo v Španielsku a zvolil si za útočisko prístav Vigo v rovnomennej zátokke, kde spolu s francúzskou ochrannou eskadrou zakotvil 23. septembra 1702. Malý prístav však nebol na návštevu takmer 40 veľkých lodí pripravený a byrokracia spôsobila, že za mesiac sa vyložili iba tri lode a len časť strieborných prútov sa podarilo odviezť a uložiť na hrade v Segovii.

V takej situácii v podvečer 22. októbra 1702 vplávala do zátoky anglicko-holandská flotila a v prístave na jej konci zastihla Špa-

nielov i Francúzov takpovediac so stiahnutými nohavicami. Admirál Châteaurenault sa však rýchlo spamätal, bariérou z reťazí a klad zablokoval vchod do prístavu a svojimi vojakmi posilnil aj delostrelcov v dvoch malých pevnostiach nad zátokou.

Admirál Rooke pochopil, že v relatívne malej zátokke nemôže optimálne rozvinúť svoje sily (útok radovou taktikou bol nemysliteľný), preto poslal svoje i holandské radové lode v oddelených skupinách, aby s pomocou najmenej desiatich zápalných lodí prerazili bariéru a napadli nepriateľa v prístave s cieľom buď jeho lode zajať alebo zničiť. Zároveň proti delostreleckým pevnostkam nad zátokou vyslal pechotu a granátnikov.

Bitka v zátokke ožiarenej horiacimi loďami trvala celú noc. Ráno bola väčšina španielskych a francúzskych lodí zničená, len niekoľko z nich sa útočníkom podarilo zajať. Väčšina pokladu – a nešlo iba o striebro a zlato, ale aj o korenie, papriku, šarlát, tabak, indigo, vzácne kožušiny a iné cennosti – ležala na dne zátoky. Nemalú časť z toho spolu s loďami potopili, alebo do mora nahádzali sami obrancovia. Anglický „minister mincovne“ Isaac Newton v júni 1703 konštatoval, že po bitke v zátokke Vigo v rámci koristi prijal iba asi 4 505 libier striebra a sotva 8 libier zlata.

Epilóg

Zatiaľ čo Angličania a Holanďania prišli v zátokke Vigo o asi 200 mužov, Španieli a Francúzi mali vyše 2 000 mŕtvych. Straty Španielov na lodiach boli také veľké, že Madrid, ak chcel vôbec zostať v kontakte so svojimi zámoorskými kolóniami, zostal úplne závislý od francúzskeho loďstva. Ešte väčším triumfom Angličanov bolo, že v roku 1703 sa k nim a Holanďanom pridalo aj Portugalsko, čo v úvode Vojny o španielske dedičstvo výrazne naklonilo misku váh v prospech tzv. námorných mocností.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Španielske galeóny

Obľúbené vozidlá špeciálov

Americké veliteľstvo špeciálnych operácií (SOCOM) objednalo ďalšie terénne vozidlá MRZR-2 a MRZR-4 pre akcie v odľahlých oblastiach bez cestnej siete. Pôvodne kúpilo v roku 2013 niekoľko stoviek týchto vozidiel, ale vojaci si ich rýchlo obľúbili a sú natoľko využívané, že prišla objednávka na vyše tisíc ďalších, ktoré majú dodať v priebehu piatich rokov. MRZR-2 je menšia dvojmiestna verzia. Váži 1,1 tony a má dĺžku 3 metre. Uvezie 450 kg užitočného nákladu (paliva, posádky a nákladu). Vozidlo nemá dvere a namiesto uzavretej karosérie má iba oceľový rám, ktorý umožňuje nerušený výhľad na všetky strany. Poháňa ho motor s objemom 0,9 l a výkonom 88 koní. Do nádrže sa zmestí 27 l paliva, dojazd však závisí najmä od terénu, ktorý musí vozidlo prekonať. Väčší MRZR-4 je dlhý 3,6 m a má hmotnosť 1,5 tony. Má 4 sedadlá, ale v nákladnom priestore môže prepravovať ďalšie dve osoby. Uvezie spolu 700 kg posádky, nákladu a paliva. Obe vozidlá majú rovnaký motor a nádrž s rovnakým objemom, obe tiež majú stály pohon 4x4. Môžu ťahať prívies do hmotnosti 680 kg. Cena vozidla závisí od jeho výbavy elektronickými navigačnými prístrojmi a nočným videním. Takéto terénne vozidlá sa osvedčili v Afganistane a americké špeciálne jednotky ich používajú aj v Iraku, Sýrii a v Afrike. Existuje viacero typov, väčšinou odvodených od civilných vozidiel. Britská armáda napríklad používa vojenskú verziu štvorkolky Yamaha Grizzly 450.

Foto: Polaris

Pakistan útočí bezpilotne

Pakistanské ozbrojené sily v septembri podnikli v provincii Severný Vaziristan útok, pri ktorom z bezpilotného lietadla odpálili laserom navádzanú raketu a zabili troch teroristov. Útoky amerických bezpilotných lietadiel sú v Pakistane pomerne bežné a tamojšia vláda proti nim oficiálne protestuje. Tento útok pakistanského bezpilotného prostriedku bol vôbec prvým. Pakistan žiadal USA, aby mu dodali vyzbrojené bezpilotné lietadlá pre jeho armádu, ale neúspešne. Musel sa preto obrátiť na Čínu, od ktorej v roku 2009 kúpil lietadlá CH-2 a neskôr začal vyrábať vlastnú verziu Burraq. Pôvodný model CH-2 bol neozbrojený, ale verzia CH-3A unesie 180 kg výzbroje. Výdrž vo vzduchu má 6 hodín. Pakistan má záujem aj o väčšie bezpilotné prostriedky, ktoré Čína ponúka. Horúcim kandidátom je Wing Loong (Pterodaktyl). Má hmotnosť 1,1 tony, rozpätie 14 m a dĺžku 9 m. Dostup je 5300 m a vytrvalosť až 20 hodín. Stroj uvezie 200 kg výzbroje, bežný „náklad“ tvoria dve laserom navádzané rakety BA-7 alebo dve 60 kg bomby s GPS navádzaním. Čína už tieto lietadlá dodala do Uzbekistanu a Spojených Arabských Emiráto. Cena za jeden kus sa pohybuje okolo milióna dolárov, čo je približne polovica z ceny amerického stroja MQ-1 Predator. Na pakistanské pomery je to však aj tak veľa, preto ešte k nákupu týchto pokročilejších bezpilotných lietadiel nedošlo.

Foto: Pakistan Defence

Bangladéš kupuje Mi-171

Bangladéš kúpi sedem ruských helikoptér Mi-171. Šesť z nich bude vo vojenskej verzii a môžu okrem transportných úloh niesť aj výzbroj v podobe guľometov a neriadených rakiet. Siedmy vrtuľník bude v čisto transportnej verzii. Bangladéš si zobral od Ruska pôžičku vo výške jednej miliardy dolárov, aby si mohol nové helikoptéry kúpiť. Bangladéš už používa 13 starších amerických vrtuľníkov Bell 212 a mal aj 13 strojov Mi-17 a šesť Mi-171. Po jednom Mi-17 a Mi-171 však nedávno stratil pri haváriách.

Ruský obrnený buldozér

V 80. rokoch minulého storočia vyvinuli v Rusku obrnený buldozér BAT-2. Prvý raz od skončenia studenej vojny teraz predstavili podobné vozidlo – obrnenú verziu civilného buldozéra B10. Izrael a USA dlhodobo používajú obrnené buldozéry D9, ktoré sa osvedčili pri bojoch v zastavaných oblastiach. Také stroje môžu v prípade potreby poškodiť alebo zničiť budovu bez toho, aby muselo zasiahnuť delostrelectvo, ktoré by zvýšilo riziko civilných strát. Ruský B10 by mohol byť lacnejšou alternatívou.

Indonézia chce Su-35

Indonézia sa dlhodobo usiluje nahradiť svoje starnúce stíhačky F-5E, z ktorých je letuschopných už len šesť. V uplynulých rokoch objednala americké stíhačky F-16, ktorých prevádzkuje šesť a čaká na dodanie ďalších 18 kusov. Kúpila však aj 16 ruských strojov Su-27 a Su-30. Vďaka skúsenostiam s ich prevádzkou prejavila Indonézia záujem aj o modernejšie stíhačky Su-35. Kupovať ich chce postupne v závislosti od dostupnosti finančných prostriedkov. Ak by sa obchod realizoval, bol by to prvý exportný úspech pre Su-35. Indonézsky záujem však zakitizoval aj firmu Lockheed Martin, ktorá začala ponúkať ďalšie stroje F-16V.

Apache pre Indiu

Po niekoľkých rokoch zvažovania India schválila nákup 22 amerických bojových helikoptér AH-64 Apache a 15 ťažkých transportných vrtuľníkov CH-47F. Zaujímavosťou je, že stroje budú patriť armáde, kým doteraz bojové i transportné helikoptéry patrili indickému letectvu. Obe zložky však medzi sebou dlho súperili o to, kto ich bude kontrolovať. India doteraz používala väčšinou helikoptéry ruskej výroby, čoraz viac sa však obracia na západných dodávateľov. Ruské stroje totiž nakupuje aj regionálny rival Pakistan.

Reaper s väčším doletom

Americké letectvo prevzalo prvý z 38 objednaných bezpilotných prostriedkov MQ-9 Reaper ER. Táto verzia má o 20 percent väčšie rozpätie krídel a nesie pod nimi dve dodatočné nádrže s palivom. Vďaka tomu má vytrvalosť vo vzduchu až 35 hodín, o osem hodín viac ako bežná verzia. Stroj má tiež zosilnený podvozok a vyšší vzletový výkon motora, aby si poradil s vyššou hmotnosťou. Dodatočné nádrže neovplyvnili počet závesníkov pre výzbroj, tých je naďalej šesť. Verzia ER má tiež elektronickým ovládaním zaistené rovnomerné čerpanie paliva z nádrží v krídlach i trupe, ktoré zaručuje, že stroj je neustále dobre vyvážený.

Bulhari modernizujú MiG-29

Bulharsko zadalo poľskej firme objednávku na modernizáciu šiestich zo svojich 18 stíhačiek MiG-29. Poľsko vybrali preto, lebo úspešne modernizovalo svoje vlastné stroje na štandard NATO a má spomedzi východoeurópskych členov NATO najväčšiu flotilu MiG-29, ktoré prevádzkuje popri stíhačkách F-16. Poľsko modernizovalo najmä elektroniku v spolupráci s Izraelom. Dôležitým faktorom bola aj cena, ktorú Poľsko ponúklo najnižšiu.

Povstalec s láskou ku koňom

„Slováci majú vrodenu lásku ku koňom,“ touto vetou sa začal stručný rozhovor s členom jazdeckého odboru Oddielu armádnych pretekárov pplk. MVDr. Mikulášom Ferienčíkom v časopise Stráž vlasti uverejnenom v roku 1943. Krátko na to sa tento dôstojník slovenskej armády zapísal do histórie ako blízky spolupracovník a zástupca pplk. gšt. Jána Goliana, ktorý sa vo Vojenskom ústredí podieľal na prípravách Slovenského národného povstania.

Povstalecká kapitola života Mikuláša Ferienčíka, rovnako ako tá povojnová, v ktorej dosiahol hodnosť generála, aby napokon v máji 1948 emigroval do Spojených štátov amerických, bola už vojenskými historikmi zmapovaná. Menej známou kapitolou jeho života je športová, ktorá si zaslúži tiež našu pozornosť.

Berehovo, Pardubice, Praha

V ročenke Československého Jockey Clubu je v sezóne 1936 hodnotený ako náš najaktívnejší a najúspešnejší dostihový jazdec. Vráťme sa však na začiatok jeho pretekárskej kariéry. Tá sa začala v roku 1928 počas prezenčnej služby, ktorú nastúpil v jazdeckom pluku č. 6 v Pardubiciach. Počas nej získal solídne jazdecké základy a tie v útvare rozvíjal aj potom, čo sa rozhodol aktivovať. Prvé úspechy sa dostavili až po preložení k jazdeckému pluku č. 10 do Berehova. V novom pôsobisku sa v roku 1931 zúčastnil na pretekoch organizovaných jazdeckou spoločnosťou a na nepripravenom koni sa umiestnil na druhom mieste. O rok neskôr si toto umiestnenie zopakoval v dostihu cez prútené prekážky na 2 600 m a 3 000 m. V roku 1933 po prvý raz zvíťazil na koni Goliáš v dôstojníckej steeple-chassis v Pardubiciach. Ešte úspešnejší bol rok 1934. Na zemských majstrovstvách v Užhorode zvíťazil na koni Hrot v disciplíne skok mohutností "M" a získal

kal cenu prezidenta Podkarpatoruskej zemi. Rovnako na týchto pretekoch sa stal víťazom v dostihoch dôstojníkov cez prútenú prekážku na koni Miska-Jaquemart. To už bol Mikuláš Ferienčík pravidelným účastníkom medzinárodnej hippique v Prahe.

Petržel, Radomil, Csendör

Jeho výsledky neunikli pozornosti armádnym jazdeckým funkcionárom. Prišla ponuka na preloženie k jazdeckému učilištu do Pardubic. Pod osobným dohľadom veliteľa

jazdeckého učilišta plk. jazd. J. Otta si cibril svoje majstrovstvo v nasledujúcom období. V rokoch 1935 – 1938 získal niekoľko desiatok pódiových umiestnení. Z tých víťazných uveďme aspoň tie najvýznamnejšie. V roku 1935 na koni Monarch zvíťazil v Gyí Lovamoveč steeple-chassis, v roku 1936 na koni Dobos v Karlovarskej steeple-chassis a Poděbradskej steeple-chassis a na koni Petržel Steeple-chassis pre polokrvníkov na 3 600 m v Poděbradoch. V roku 1937 na koni Radomil triumfoval na Královo-hradeckej steeple-chassis a na koni Csendör na Memoriáli kpt. R. Poplera. Osobne si Mikuláš Ferienčík najviac cenil svoju účasť v hlavnom preteku Veľkej pardubickej steeple-chassis. Vo výpočte úspechov uveďme aj to, že v roku 1936 bol zaradený do výcvikovej skupiny pri jazdeckom učilišti v Pardubiciach na prípravu družstva na Olympijské hry do Berlína, kde však napokon neodcestoval.

Mikuláš Ferienčík sa návratu do vlasti z exilu nedožil. Zomrel 4. marca 1988 v americkom Denveri. V októbri 1991 mu bola in memoriam vrátená hodnosť generálmajora a v decembri 1992 ho povýšili do hodnosti armádného generála. V exile sa angažoval vo funkcii predsedu krajanskej Československej národnej rady v USA a bojoval proti falšovaniu faktov o SNP.

Text: Peter Bučka

Foto: archív

Stretnutie chemikov

V dňoch 17. - 19. septembra sa uskutočnilo v Zamarovciach pri Trenčíne 7. prihraničné stretnutie vojenských chemikov bývalej ČSFR, SR a ČR. Zorganizovalo ho občianske združenie Únia priateľov vojenských chemikov.

Na stretnutí sa zúčastnilo viac ako 60 bývalých i súčasných vojenských chemikov a občianskych zamestnancov, bývalý náčelník Správy chemického vojska FMO ČSFR genmjr. v. v. Ervín Lahký, NCHV VVVO plk. v. v. Milan Dorčák, prvý náčelník vojska radiačnej, chemickej a biologickej ochrany Slovenskej republiky plk. v. v. Jozef Lauš, bývalý veliteľ Výrobného opravárenského závodu v Zemianskych Kostoľanoch a účastník Púštnej búrky v roku 1991 plk. v. v. Ivan Lančarič. Nechýbal veliteľ slovenskej časti 1. česko-slovenského prcho v Kuvajte v roku 2003 pplk. Ladislav Svatík, veliteľ rožňavského práporu RCHBO pplk. Oliver Toderiška, armádny generál v. v. Miroslav Vacek (bývalý minister obrany ČSFR), genpor. v. v. Jozef Hrebík (bývalý veliteľ VVVO a neskorší 1. zástupca NGŠ ČSLA), genpor. v. v. Pavel Honzek (bývalý zástupca NGŠ ASR) a náčelník chemického vojska AČR plk. Karel Huleja. Na podujatí odzneli prednášky na témy: Z vojenských dejín Trenčína, Sklad BCHL v Skalke nad Váhom v roku 1939, Likvidácia sýrskych chemických zbraní na teritóriu Sýrie a na lodi Cape Ray, Centrum výnimočnosti EOD, Spôsobilosti a realizácia opatrení OPZHN v ČR, Radiačná, chemická a biologická ochrana v OS SR. Nechýbali ani príspevky k 10. výročiu založenia Únie priateľov vojenských chemikov.

Pri príležitosti 70. výročia skončenia druhej svetovej vojny sa konala výstavka poľných pôšt bojujúcich štátov a pošty zo zajateckých táborov.

Text: npráp. v. v. Jozef Korený

Foto: Karol Milan

Zažiarili na cvičení

V rámci cvičenia Slovenský štít 2015 sa svojou činnosťou vyznamenali mnohí poddôstojníci. Medzi nimi napríklad veliaci poddôstojník 1. mechanizovanej čaty, 1. mechanizovanej rotý rotmajster Štefan Gecik a veliaci poddôstojník opravárenskej čaty rotý bojového zabezpečenia rotmajster Viliam Dargaj. Obaja z trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu. Ale aj operátor družstva člnov 1. pontónovej rotý čatár Ondrej Mesároš zo seredského ženijného práporu.

Rotmajster Štefan Gecik patril podľa svojho veliteľa rotý kapitána Karola Kovalčíka v celom priebehu cvičenia medzi najplatnejších príslušníkov rotý. „Najviac si na ňom cením jeho prehľad, aktivitu a snahu splniť každú úlohu čo najlepšie. Veľmi dobre využíva bohaté skúsenosti, ktoré získal za roky svojej profesionálnej kariéry doma i v zahraničných operáciách. Vie motivovať svojich podriadených, je im príkladom pri plnení úloh. V priebehu celých troch týždňov, ktoré sme na Lešti strávili na cvičení Slovenský štít 2015 a na nasledujúcej certifikácii, patril medzi ťahúňov celej rotý. Najviac sa to prejavilo v okamihoch, keď už všetci vojaci boli počas cvičenia unavení, mali deficit spánku, zhoršilo sa počasie. Práve vtedy bolo treba plniť ďalšiu úlohu. Na jej splnenie ich motivoval práve rotmajster Gecik,“ hovorí veliteľ rotý na jeho adresu.

Rodák z Trebišova sa stal profesionálnym vojakom v roku 2002. Krátko potom, ako po absolvovaní poddôstojníckej akadémie v Martine ukončil v Trebišove základnú vojenskú službu, stal sa veliteľom družstva. Prvé roky mal ešte podriadených vojakov základnej služby. Práca s nimi bola podľa neho trochu iná ako neskôr s profesionálmi. Podpisalo sa pod to aj skrátenie povinnej vojenčiny. Postupne získaval medzinárodné skúsenosti, trikrát pôsobil v Kosove v silách KFOR. Spomína, ako pred prvým vyslaním na Balkán v roku 2004 absolvoval vo VVP Boletice spoločnú prípravu s českými vojakmi. Obsahovala aj taktický vzdušný výsadok. Spoločne s veliteľom rotý a niektorými ďalšími z jednotky plnil úlohy aj v strážnej jednotke ISAF v Kandaháre.

Krátko pred koncom roka 2014 sa stal veliacim poddôstojníkom čaty. Starostlivosť o vojakov družstva zamenila práca

rtm. Štefan
Gecík

s trojnásobným počtom vojakov. No neľutuje. Práca s ľuďmi ho vždy bavila. Aj v novej pozícii rýchlo získal úspechy.

Technická legenda

Pracovisko opravárenskej čaty rotý bojového zabezpečenia na Lešti predstavovalo počas celého cvičenia pre vojakov a veliteľov istotu, že im pomôžu vyriešiť problémy s technikou. Predsa len staršia technika, ako napríklad povestné nestarnúce „vétiesky“ i BVP-1 sa počas poľného výcviku kazili. Pomocnú ruku vtedy vždy podali odborníci z opravárenskej čaty pod taktovkou veliaceho poddôstojníka čaty rotmajstra Viliama Dargaja.

„So svojím kolektívom robil počas cvičenia doslova zázraky. Darilo sa im odstraňovať poruchy a technike prinavracal nový život,“ hovorí o rotmajstrovi Dargajovi a jeho ľuďoch zástupca veliteľa rotý nadporučík Jozef Lipták. Rotmajster Dargaj patrí medzi najskúsenejších odborníkov rotý. V ozbrojených silách pôsobí už 23 rokov, po absolvovaní vojenskej strednej školy v Nitre, špecializácia tankové a mechanizované vojsko. Na margo svojej práce len skromne poznamenáva, že opravujú pásovú a kolesovú techniku, spojovaciu techniku a výzbroj. „Budujeme kolektory na opravy a zabezpečujeme uvoľňovanie a odsuny poškodenej techniky. Máme k dispozícii dielňu opráv pásovej a kolesovej techniky, sústružnícku a klampiarsku dielňu, ale aj dielňu opráv výzbroje (opravujeme tam aj ručné strelné zbrane) a spojovacích prostriedkov. Všetky sú na podvozku Pragy V3S. Už by sme si zaslúžili aj modernjšie prostriedky. Ale nestážujeme si. Usilujeme sa robiť s tým, čo máme,“ vysvetľuje rotmajster Dargaj.

Za svoj najväčší úspech dodnes považuje výmenu tankového motora T-55 v poľných podmienkach na Lešti. Svoje odborné zručnosti vyžil aj počas pôso-

benia v zahraničných misiách a operáciách. V misii OSN UNMEE v Eritreii bol veliteľom odminovacieho tanku, v KFOR v Kosove najskôr technik rotý a nakoniec v operácii ISAF v Afganistane veliteľ strážneho družstva. Počas svojej vojenskej kariéry bol technikom tankovej rotý, potom zástupcom pre veci technické veliteľa rotý i veliacim poddôstojníkom tankovej rotý. Vždy ho priťahovala technika, práca s ňou.

Veliteľ brehového súlodia

Pri výstavbe pontónového mosta na vodnom cvičisku na Lešti bola počas cvičenia neprehliadnuteľná úloha, ktorú zohrával pri tejto činnosti operátor družstva člnov čatár Ondrej Mesároš. Pôsobil ako veliteľ brehového súlodia. Umne viedol prácu svojich podriadených, ktorí na vodu spúšťali dielce pontónovej súpravy. Zostavili tri úseky a z nich potom celé mostné súlodie, ktoré prehradilo vodnú prekážku.

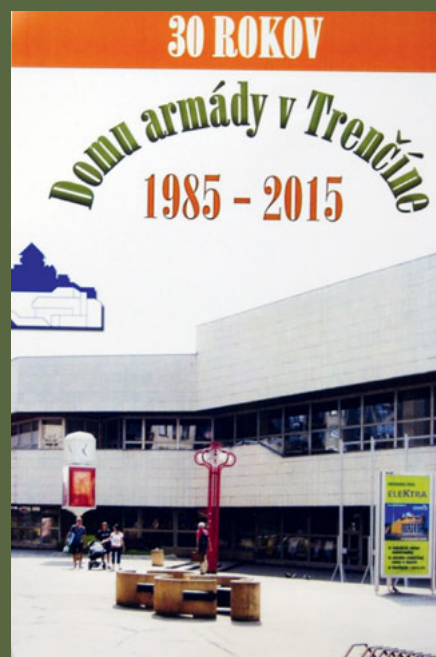
Veliteľ 1. pontónovej rotý seredského ženijného práporu kapitán Marek Tamaškovič konštatuje, že čatár Mesároš patrí medzi najskúsenejších odborníkov rotý. „Ukázal to nielen na cvičení Slovenský štít, ale aj na tohtoročnom spoločnom cvičení slovenských a českých ženistov na rieke Morave.“

Čatár Mesároš, ktorý získal aj ďalšie medzinárodné skúsenosti na spoločných cvičeniach projektu TISA s vojakmi maďarskej, rumunskej a ukrajinskej armády, ale aj v Afganistane, riadil ženistov pomocou červenej a žltej vlajky. Napokon sa im v stanovenom čase podarilo zriadiť mostové prepravisko na plávajúcich podperách zo súpravy PMS (pontónová mostná súprava). Pozostávalo z riečnych a brehových dielcov a vlečných člnov MO 634. Most bol dlhý 146 metrov a mal nosnosť 60 ton. Vodnú prekážku po ňom s dôverou v kvalitu práce seredských ženistov prekonávali nielen príslušníci trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu, rožňavského práporu RCHBO, ale aj poľskej čaty na obrnených vozidlách Rosomak.

Text a foto: Jozef Žiak

rtm. Viliam
Dargaj

Jubileum Domu armády

V Trenčíne si 6. októbra pripomenuli 30. výročie založenia Okruhového domu armády (neskôr Kultúrneho a metodického centra). Jeho význam pre ozbrojené sily i mesto Trenčín pripomenuli vo svojich vystúpeniach riaditeľ Posádkového klubu Trenčín podplukovník v. v. Stanislav Martinák, aj zástupca náčelníka štábu veliteľstva pozemných síl plukovník Ján Dreveňák.

Hostami podujatia boli bývalý veliteľ Východného vojenského okruhu generálplukovník v. v. Jozef Hrebík, ktorý sa zaslúžil o vybudovanie Okruhového domu armády, prezident Zväzu vojakov SR plukovník v. v. Tomáš Švec, veliteľka trenčianskeho práporu podpory velenia pozemných síl podplukovníčka Zuzana Kraushuberová a bývalí náčelníci a riaditelia Domu armády.

Trenčiansky posádkový klub zabezpečuje kultúrno-spoločenský servis profesionálnym vojakom, zamestnancom, ich rodinným príslušníkom, vojenským veteránom, vojenským dôchodcom, vojenským útvaram a zariadeniam OS SR. Poskytuje priestory pre uskutočňovanie vojenských odborných akcií, vytvára podmienky pre fungovanie klubov. Tých je dnes 19 s 1 112 členmi. Najväčší je Klub vojenských veteránov so 442 členmi – najväčší klub v celých OS SR.

Text: Jozef Žiak
Foto: PK Trenčín

Vplyv kybernetickej domény

Ekonomovia a politici žasnú nad jej potenciálom, ľudia ju považujú za neoddeliteľnú súčasť života, bezpečnostní a obranní stratégovia si s ňou lámu hlavy, vojaci pre ňu zažívajú kybernetizáciu operačného prostredia. To všetko sú dôsledky kybernetickej domény.

Štáty EÚ prechádzajú procesom digitalizácie a budovania informačnej spoločnosti, a ten sa považuje za hlavný rozvojový faktor tzv. vedomostnej ekonomiky. Rozvojová stratégia vedomostnej ekonomiky hovorí, že jej uplatnenie môže menej vyspelým ekonomikám priniesť historicky jedinečnú možnosť zachytiť vlnu zmien, dotiahnuť sa na úroveň najvyspelejších priemyselných krajín. A akú úlohu v tom zohráva kybernetická doména? Zjednodušene povedané, čím viac je internetu v spoločnosti, tým väčšie sú možnosti pre blahobyt a rozvoj jednotlivcov a celej spoločnosti.

Internet vecí

Znaky integrácie kybernetickej domény sú rôzne. Do našich domácností sa potichu, no intenzívne vkráda the internet of things – internet vecí. Spotrebiče, pomôcky a funkčné časti domácnosti ako chladnička, vykurovacie telesá, tieniace rolety, zdravotnícke prístroje pre jednotlivcov, osvetlenie a mnohé iné majú už dnes v sebe zabudované senzory a softvér, ktoré po pripojení do internetu zvyšujú ich úžitkovú hodnotu a šetria náklady na ich prevádzku. To je však len začiatok, vývoj smeruje k inteligentným domom a množstvu vymožeností, ktoré nám budú uľahčovať život. Takmer všetko z toho potrebuje pripojenie na internet.

Kritická infraštruktúra štátu

Elektrárne, ropovody, cestná infraštruktúra, železnice, vodárenské zariadenia sú časťou kritickej infraštruktúry každého štátu. Jej integrácia s kybernetickou doménou je faktom, ktorý priniesol aj nové hrozby a riziká. Kybernetické operácie voči nepriateľovej kritickej infraštruktúre sú jedným z možných scenárov.

„Blackout“, čiže celoplošný výpadok elektrickej energie s možným následkom rozsiahlych škôd nielen v rôznych odvetviach ekonomiky, ale aj v kritickej infraštruktúre štátu môže byť dôsledok bežnej poruchy napr. v elektrickej rozvodnej sieti, ale aj vopred pripravenej nepriateľskej kybernetickej operácie. Práve tento scenár je jeden z najpravdepodobnejších pre vypuknutie krízy medzi dvoma štátmi, bez zámeru prechodu do otvorenej vojny.

Aj keď sa niekomu môže zdať, že to patrí do kategórie sci-fi, prax ukázala, že je to možné. V USA už v roku 2007 prebehla séria testov častí rozvodných elektrických sietí na ich odolnosť voči narušeniu a zničeniu prostredníctvom kybernetických operácií pod názvom Aurora. Výsledkom bolo zistenie, že elektrickú rozvodnú sieť v USA bolo možné poškodiť a znefunkčniť prostredníctvom kybernetických operácií.

Vnímanie kybernetických hrozieb

Prieskumy o vnímaní kybernetických hrozieb obyvateľstvom z roku 2014 hovoria, že čím rozvinutejšia je krajina, tým je vnímanie kybernetických hrozieb väčšie a intenzívnejšie. Názor amerických bezpečnostných expertov a americkej verejnosti sa zhoduje v tom, že kybernetické hrozby sú dnes na vrchole rebríčka možných ohrození národnej bezpečnosti USA. Prvý raz v histórii prieskumov predstihli hrozbu terorizmu. V Európe je situácia odlišná. Za najväčšiu hrozbu sa považuje stále terorizmus, kybernetické hrozby sú až na druhom mieste.

Trend zvyšovania vnímania kybernetických hrozieb je však nezvratný. „Ak máme byť pripojení, musíme byť chránení.“, to sú slová

amerického prezidenta Obamu po mohutnej kybernetickej operácii proti spoločnosti SONY v roku 2014. Práve v tejto jednoduchej vete vyjadril to, čím sú konfrontované dnešné moderné štáty, ich národná bezpečnosť a ozbrojené sily.

Bezpečnostná prax a jej deficity

Kybernetické hrozby sú čoraz intenzívnejšie a silnejšie, pričom v blízkej budúcnosti sa tento trend zrýchli. NATO vníma kybernetické hrozby veľmi vážne a hodnotí situáciu takto: „Pôvodcami hrozieb v kybernetickej doméne sú zatiaľ národné štáty, lenže možnosti a kapacita kriminálnych zoskupení a teroristov rastú.“

Pre narušenia a zníženie úrovne národnej bezpečnosti štátu nie je nevyhnutné útočiť len na jeho bezpečnostné a silové zložky a ich siete, ktoré sú zväčša aspoň priemerne chránené. Nepriateľská kybernetická operácia vedená proti strategickému podniku alebo kritickej infraštruktúre štátu môže tiež výrazne narušiť a znížiť úroveň národnej bezpečnosti, keď sú zasiahnuté hodnoty ako sloboda pohybu, konania, slova a podnikania, ústiace do ohrozenia štátnej suverenity.

Pozrime sa však na to bližšie. Bezpečnostní a obranní stratégovia vo vzťahu ku kybernetickej doméne dnes zápasia najmä s výzvami ako konceptualizácia (definovanie) kybernetickej domény, určenie záväzných pravidiel pre stav bezpečnosti a krízovej situácie (implementácia a platnosť medzinárodného práva a ženevských konvencií v kybernetickej doméne). Špecificky v ozbrojených silách doktrínálne prepojenie s ostatnými doménami operačného prostredia na všetkých stupňoch (strategickom, operačnom, taktickom).

Vojenské stratégie

Vojenské stratégie a operačné koncepty sa menia a prispôbujú existencii a možnostiam kybernetickej domény. Pre tých, ktorí sa intenzívnejšie zaujímajú o strategickú úroveň vojenstva, nie je asi celkom neznámy pojem A2/AD (ANTI –ACCESS AND AREA DENIAL). Vo voľnom preklade je to stratégia znemožnenia a odopretia prístupu (projekcie sily) nepriateľovi do miesta, v ktorom by chcel viesť svoju kampaň a operácie. Teda vytvorenie takých podmienok, aby k projekcii sily nemohlo dôjsť, alebo bola značne obmedzená. Stratégia A2/AD počíta aj s intenzívnym využitím kybernetickej domény a kybernetických operácií proti nepriateľovi a jeho námorníctvu, letectvu, spojovacím prostriedkom, prostriedkom navigácie, palby, čo sú v praxi lietadlové

lode, stíhacie a bombardovacie letectvo, satelity, strategické prostriedky spojenia a mnohé ďalšie.

Kybernetizácia bojiska

Od vojakov sa dnes očakáva pochopenie a schopnosť bojovať v operačnom prostredí s 5. doménou, do ktorej sa čoraz viac presúvajú niektoré druhy operácií a bojovej činnosti. Adaptácia neobchádza ani NATO. Nedávno potvrdilo platnosť článku 5 Washingtonskej zmluvy aj pre 5. doménu, ktorá sa tak stala súčasťou dnešného operačného prostredia pre členské krajiny NATO a ich ozbrojené sily.

Velitelia na strategickom a operačnom stupni velenia moderných ozbrojených síl majú už dnes možnosť naplňovania svojich najvyšších strategických cieľov kampaní, alebo nižších operačných cieľov prostredníctvom kybernetických operácií. Operačné prostredie nadobudlo nové charakteristiky, možnosti, ale aj obmedzenia:

- Zmena spektra možných nepriateľov zo štátov na skupiny a jednotlivcov s možnosťami a prostriedkami štátov,
- Zmena hrozieb, väčší význam tzv. rozvracajúcich (disruptive threats),
- Zvýšené množstvo informácií a rýchlosť ich šírenia,
- Zvýšená asymetrickosť a komplexnosť,
- Znížená možnosť včasnej identifikácie nepriateľa a hrozby,
- Zväčšená možnosť a účinnosť vedenia nekinetických operácií,
- Závislosť ostatných domén od kybernetickej domény!

Hocako tieto charakteristiky podporujú, zlepšujú, obmedzujú, narušujú a menia súčasné vojenské stratégie, doktríny a možnosti vedenia operácií, nie je možné dnes ani v blízkej budúcnosti očakávať vedenie hlavných bojových operácií a vojny výhradne a len prostredníctvom kybernetickej domény a kybernetických operácií. Kybernetickú doménu a operácie vedené prostredníctvom nej je zatiaľ považujeme len za doplnkové k operáciám v ostatných štyroch doménach operačného prostredia. Narastá však prepojenie a závislosť štyroch tradičných domén s kybernetickou. Je ťažké si predstaviť, ako by mohli fungovať námorníctvo, letectvo či pozemný prieskum bez prostriedkov a možností kybernetickej domény v oblastiach, ako sú velenie a riadenie (C2), spravodajstvo, určovanie cieľov a prieskum (ISTAR), riadenie a navádzanie leteckej podpory (CAS) a mnohých ďalších.

5. doména v súčasných konfliktoch

Kybernetická doména je súčasťou nových foriem vedenia operácií a vojen, tiež nazývaných ako hybridné. Jej použitie je viditeľné aj v súčasnom rusko-ukrajinskom konflikte, vo vojenských aktivitách Islamského štátu aj v rámci operácií sýrskeho režimu. Intenzívne sa využíva v rámci komponentov hybridnej formy vedenia vojny ako informačný boj a propaganda, ekonomické aktivity a ďalších.

Kybernetická doména sa stala neoddeliteľnou súčasťou operačného prostredia. Velitelia v moderných ozbrojených silách sa budú čím ďalej tým viac stretávať na všetkých úrovniach velenia s väčšími možnosťami a vplyvom kybernetických operácií. Potreba integrácie kybernetických spôsobilostí do tých dnes tradične a rutinne používaných je nevyhnutná. No nie je možné očakávať vznik veľkého množstva úplne nových vojenských spôsobilostí. Vývoj smeruje skôr k modifikácii tých doteraz poznaných a používaných.

Slovenskí profesionáli zabezpečujú podporu velenia a riadenia NATO v poli

DCM C

Príslušníci DCM v piatej slovenskej rotácii v ACTIVE FENCE, 2015

Podpisom Washingtonskej zmluvy v roku 2004 sa Slovenská republika stala plnohodnotným a spoľahlivým členom Severoatlantickej Aliancie. Ozbrojené sily SR prispievajú do systému kolektívnej bezpečnosti aj špeciálnou organickou jednotkou – modulom nasaditeľných komunikačných a informačných systémov (DCM – Deployable Communications and Information Systems Module).

Na vytvorenie tohto modulu sa Slovenská republika dobrovoľne prihlásila v roku 2008. DCM je našim príspevkom na zníženie jednej z kľúčových nedostatkových spôsobilostí NATO – budovanie nasaditeľných komunikačných a informačných systémov.

Čo je to DCM?

Modul nasaditeľných KIS je špecializovaná jednotka NATO, ktorá zabezpečuje podporu velenia a riadenia v operáciách, na cvičeniach a ostatných aktivitách pod vedením NATO.

Súčasná veliteľská štruktúra NATO, ktorá je v platnosti od 1. 12. 2012, disponuje tromi spojovacími prápormi (NSBs – NATO Signal Battalions). Každý prápor má vo svojej štruktúre šesť DCM. Spolu má NATO k dispozícii 18 DCM s identickou organizačnou a hodnotnou štruktúrou. Každý modul má 56 tabuľkových pozícií.

Jadro slovenského DCM C vzniklo na národnej úrovni v máji 2011. Modul je zaradený v štruktúre 3. NSB v poľskej Bydgoszczy. Ide o jednotku NATO na slovenskom území. Operačné velenie je zabezpečované z úrovne veliteľa NCISG a veliteľa 3. NSB. Plné velenie je však výhradne v kompetencii náčelníka Generálneho štábu OS SR.

DCM C je fyzicky dislokovaný v priestoroch ZaMKIS v Ružomberku, kde využíva existujúcu infraštruktúru. Tá však musí spĺňať prísne bezpečnostné kritériá NATO, ktoré si vyžadujú úpravu súčasných, respektíve vybudovanie nových priestorov. Financovanie týchto investičných projektov zabezpečujú zdroje zo spoločného rozpočtu NATO. Technika, na ktorej pracujú príslušníci nasaditeľného modulu (nielen prostriedky KIS, ale aj automobilová technika), je tiež majetkom NATO. Príslušníci DCM C majú v NATO rovnaké právne postavenie ako ostatný personál NCISG a vzťahujú sa na nich tiež ustanovenia Parížskeho protokolu. Veliteľom DCM C je od jeho vzniku major Ing. Rastislav Ledaj.

Aktivity DCM C

Vybudovanie modulu nasaditeľných KIS v rámci OS SR nebolo od začiatku jednoduchou záležitosťou. Popri posudzovaní a výbere najvhodnejšej lokality na jeho umiestnenie, ako aj príprave dôležitých právnych dokumentov týkajúcich sa podpory hostiteľskej krajiny v jednotlivých oblastiach (napr. manažment podpory, ochrana vojsk, bezpečnosť a infraštruktúra), pravdepodobne najväčšiu výzvu predstavovalo personálne obsadenie tohto prvku. Niežby OS SR nedisponovali

Odvzdávanie bojovej zástavy 3. NSB, Veliteľstvo 3. NSB, 2015

potrebným počtom špecialistov v oblasti KIS, pre službu v nasaditeľnom module však museli byť vybratí tí najlepší z najlepších. Navyše, všetci museli spĺňať striktné požiadavky na vojenskú hodnosť (poddôstojníci), úroveň jazykových zručností angličtiny (min. SLP2222, podľa štandardizačnej dohody STANAG 6001), kvalifikačné a odborné požiadavky, ako aj získať bezpečnostný certifikát minimálnej úrovne TAJNÉ/NATO SECRET.

Slovenský DCM C sa začal vo veľmi krátkom čase po svojej aktivácii zapájať do plnenia úloh stanovených pre 3. NSB. Po obsadení prvých tabuľkových miest špecialistami KIS a absolvovaní nevyhnutnej odbornej prípravy boli prví jednotlivci už v roku 2012 nasadení do operácie ISAF v Afganistane. V tom istom roku sa zúčastnili tiež na viacerých medzinárodných cvičeniach pod velením NATO. V januári 2013, po schválení žiadosti Turecka o posilnenie protivzdušnej ochrany na hranici so Sýriou, sa nasadením batérií PATRIOT začala vojenská misia ACTIVE FENCE. Príslušníci DCM C sa hneď v úvodných rotáciách aktívne podieľali na tejto misii a ich účasť v nej naďalej trvá. Až do oficiálneho ukončenia vojenskej operácie ISAF v Afganistane (31. 12. 2014) sa špecialisti slovenského modulu pravidelne podieľali na zabezpečovaní činnosti nasaditeľných KIS v tejto operácii. Po transformácii ISAF na vojenskú misiu RESOLUTE SUPPORT (od 1. 01. 2015) sú príslušníci DCM C aj naďalej vysielaní na plnenie odborných úloh v rámci tejto podpornej misie.

Popri nasadzovaní príslušníkov DCM C do operácií a misií NATO sú odborné a personálne kapacity tohto modulu využívané aj na podporu veľkých medzinárodných cvičení. Momentálne prebieha najväčšie cvičenie NATO v roku 2015 – TRIDENT JUNCTURE 2015. Toto certifikačné cvičenie pre NRF 2016 si vyžaduje pre svoje úspešné vykonanie okrem iného aj masívnu podporu nasaditeľných komunikačných a informačných systémov. Z tohto dôvodu využíva NCISG na podporu tohto cvičenia veľkú časť svojich technických prostriedkov a personálnych kapacít, v rámci ktorých poskytuje DCM C až 24 svojich príslušníkov s príslušnou technikou. „Všetky úlohy vydané zo strany NATO plníme v plnej miere,“ hovorí major Ledaj. „Personál je pripravený na veľmi dobrej odbornej úrovni. Som veľmi rád, že vysoká úroveň odbornej pripravenosti a vysoký stupeň profesionality príslušníkov DCM C boli už viackrát ocenené veliteľom NCISG a veliteľom 3. NSB udelením individuálnych aj skupinových ocenení.“

Budúcnosť DCM C

Jednotlivé prvky veliteľskej štruktúry NATO by mali dosiahnuť plnú operačnú pripravenosť (FOC – Full Operational Capability) dňa 1. 12. 2015. Dosiahnutie FOC sa hodnotí jednak z hľadiska personálnej

Kontrola satelitného terminálu, ACTIVE FENCE, 2015

Spojovacie prápory a nasaditeľné moduly patria do Skupiny komunikačných a informačných systémov NATO (NCISG – NATO Communications and Information Systems Group), ktorá vznikla dňa 1. 07. 2012 rozdelením pôvodnej agentúry NCSA (NATO Communications and Information Systems Services Agency) na NCISG a NCIA (NATO Communications and Information Systems Agency). NCISG je početne najväčším prvkom novej veliteľskej štruktúry NATO (1 286 pozícií z celkového počtu 8 800) a zároveň je výhradným poskytovateľom služieb v oblasti nasaditeľných komunikačných a informačných systémov.

obsadenosti, ako aj z pohľadu materiálneho a technického vybavenia. Úroveň „technického FOC“ pre DCM C bude ovplyvnená najmä stavom infraštruktúry na umiestnenie techniky (napríklad dobudovanie priestorov pre hlavný technický prostriedok KIS DRAGONFLY by malo byť ukončené v priebehu roka 2016). Z hľadiska personálneho DCM C dosiahol už dnes ako jeden z mála DCM požadovanú obsadenosť pozícií (požiadavka je minimálne 90 %, aktuálna tabuľková naplnenosť je 93%).

Z hľadiska budúcnosti by sa mohlo zdať, že nájsť záujemcov o službu v takejto špecializovanej jednotke, navyše pod vlajkou NATO, by nemal byť vôbec problém. Odborné školenia v zahraničí pre prácu s najmodernejšími prostriedkami KIS, praktický výcvik s modernou technikou, účasť na medzinárodných cvičeniach a operáciách medzinárodného krízového manažmentu, práca v medzinárodnom prostredí – to všetko sú benefity, ktoré by mali robiť službu v DCM vysoko atraktívnu. Podľa vyjadrení viacerých súčasných príslušníkov DCM C je však realita do značnej miery odlišná. Každoročne sa zvyšujúce operačné tempo – účasť v misii RESOLUTE SUPPORT v Afganistane a zahraničné služobné cesty na medzinárodné cvičenia predstavujú pre väčšinu príslušníkov modulu odlúčenosť od rodiny minimálne na obdobie šesť až sedem mesiacov v kalendárnom roku. Aj keď je DCM C jednotkou NATO dislokovanou na území Slovenska, finančné ohodnotenie jeho príslušníkov je v súlade s platnou národnou legislatívou identické ako finančné ohodnotenie príslušníkov OS SR v ostatných útvaroch a zariadeniach. Navyše, profesionálni vojaci nasaditeľného modulu nemajú nárok na kompenzácie za výkon štátnej služby počas ZSC v dňoch štátnych sviatkov a dňoch pracovného voľna a pokoja. Individuálne udržiavanie vysokej úrovne jazykových zručností angličtiny ako pracovného ja-

zyka je časovo a finančne náročné, veľmi často zabezpečované z vlastných prostriedkov profesionálnych vojakov v čase osobného voľna.

Spoľahlivý spojenec

Súčasná legislatíva síce nie je v niektorých oblastiach pre príslušníkov nasaditeľného modulu ideálna, výrazné zlepšenie však bude viditeľné po nadobudnutí účinnosti nového zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov. Nová legislatívna úprava a s ňou súvisiace vykonávacie predpisy budú vo viacerých oblastiach zohľadňovať a najmä naprávať tie nedostatky aktuálneho zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov, ktoré sú pre súčasných príslušníkov a budúcich záujemcov o službu v DCM C vo viacerých smeroch demotivujúce.

„Na kvalifikáciu, iniciatívnosť a samostatnosť príslušníkov DCM sa kladú vysoké požiadavky. Väčšina z nich musí mať elektrotechnické vzdelanie a to je kameňom úrazu. Počet mladých ľudí s týmto vzdelaním klesá. Keďže prevažnú časť jednotky tvoria poddôstojníci, máme problém jednotku doplniť na plné počty, prípadne poddôstojníkov nahradiť,“ vysvetľuje mjr. Ledaj. V rámci jednotky nepracuje ani jedna zástupkyňa nežného pohlavia a ako hovorí veliteľ, vo svojich radách by ju privítali. „Žena dokáže výrazne zlepšiť pracovnú atmosféru pri poskytovaní podpory našim užívateľom. Aby som to zhrnul, potrebovali by sme samostatných a iniciatívnych poddôstojníkov v hodnostiach čatár a rotný. V rámci odbornej prípravy zabezpečíme každému novoprijatému príslušníkovi jednotky kurzy potrebné na výkon jeho funkcie. Zisk cenných skúseností je u nás zaručený.“

Počas septembrovej návštevy generálneho tajomníka NATO na Slovensku adresoval Jens Stoltenberg viacnásobne slová uznania najvyšším ústavným činiteľom a ministrom obrany za pôsobenie Slovenskej republiky ako „odhodlaného a spoľahlivého spojenca“. Nepochybne, DCM C sa výraznou mierou podieľa na tejto vysokej pozitívnej reputácii medzi spojencami.

Text: plk. Maroš Brláš
náčelník odboru J-1, NCISG

Papier a video

„Papier žije a prežije“, zasmial sa Jan Marberg, šéfredaktor časopisu Y. (Y punkt, čiže bod Y), ktorý vychádza mesačne a na 100 stranách mapuje život nemeckého Bundeswehru. Pritom vie, že videosekcia vydavateľského servisu Bundeswehru ročne pripravuje už vyše 400 krátkych videí hlavne na YouTube a tento počet má narastať.

Na 36. kongrese Európskej asociácie vojenskej tlače (EMPA) bola debata predovšetkým o vzťahu a súčinnosti papierových a nových médií. Pol stovky novinárov zamestnaných najmä v rezortoch obrán šiestnástich európskych krajín bolo v Berlíne hosťami aj Vydavateľského servisu Bundeswehru (Bundeswehr Editorial Services) Pracuje v ňom 121 ľudí, z ktorých je 60 % civilov. Ďalšie takmer štyri desiatky ľudí pôsobia na tlačovom odbore ministerstva, a v rezorte v mediálnom „fachu“ pôsobi ešte približne šesť stoviek ľudí.

Nemecký príklad

Čo sa týka prezentácie činnosti ozbrojených síl prostredníctvom vydavateľských aktivít Vydavateľský servis Bundeswehru by v tejto oblasti mohol slúžiť ako istý etalón kvality i možný pohľad do budúcnosti. A to dodnes vydáva aj klasické týždenné papierové 12-stranové noviny Aktuell v 45-tisícovom náklade, na aké si u nás spomínajú už len pamätníci spred bezmála dvoch desaťročí. Hlavný rezortný mesačník Y. má náklad 43 300 kusov. Pravda, Bundeswehr má 180-tisíc aktívnych vojakov a 60-tisíc civilných zamestnancov. Náš mesačník OBRANA

s 5-tisícovým nákladom v porovnaní s Y. približne zodpovedá pomeru počtov. Nemecký rezort pritom vyčleňuje zdroje na podporu vydávania mnohých ďalších papierových médií (Info Post, Sport-Magazin atď). Ako uviedla Nadja Klöppingová šéfka tlačového odboru organizácie nemeckých rezervistov (Verband der Reservisten der Deutschen Bundeswehr e.V.) sídlacej v Bonne, ich časopis Loyal vychádza 11-krát ročne v 130-tisíc kópiách na 80 až 100 stranách. Aj keď desaťčlenná redakcia je súčasťou uvedenej organizácie, náklady na ňu spolu s úhradou na polovicu tlače sú refundované zo štátnych zdrojov. Rezervisti, ktorých je v asi 3 000 kluboch zhruba 115-tisíc, tiež dostávajú časopis zadarmo. Nemeckí kolegovia pripravujú približne 400 krátkych videí ročne, za mesiac si na niektoré z nich klikne 1,3 milióna užívateľov (majú 128-tisíc priateľov). Ich Facebooková stránka má 334-tisíc priateľov. Aktívni sú aj na ostatných sociálnych sieťach, ktorým sa v dvoch zmenách venuje po sedem ľudí. Video tím spolu s kolegami spravujúcimi internetovú stránku má 23 pracovníkov. Spolupracujú aj s desiatkami kolegov z domácich posádk a operácií v zahraničí

Čitatelia a priatelia

V Nórsku, porovnateľnom čo do počtu obyvateľov so Slovenskom, vydávajú svoj hlavný vojenský časopis Fortsvarets Forum v náklade 65-tisíc výtlačkov. Pred desaťročím to bolo až 99-tisíc. Je distribuovaný nielen aktívnym vojakom, ale aj rezervistom, školám či obecným úradom. Za znížením tlačového nákladu nebolo šetrenie, ale ako uviedol zástupca šéfredaktora Erling Eikli, vyšli v ústrety odberateľom, ktorí chceli odoberať len elektronickú verziu. Na YouTube či internetovú stránku pripravujú okolo piatich troj- až štvrtminútových videí mesačne. Hlavný vojenský časopis Slovenska vojska v Slovinsku má podľa člena redakcie Marka Pišlara pri 19 vydaniach za rok náklad po 9 550 kusov, ktorý stúpa. „Vychádzame v ústrety vojakom v zálohe, školám a ďalším organizáciám. Ak prejavia záujem, časopis im zadarmo posielame“. O Facebook sa starajú samostatne dvaja redaktori, o YouTube jeden. V spolupráci s ďalšími kolegami umiestnia na ročne asi dve stovky krátkych videí. Hrvatski vojak vychádza ako dvojtyždenník v náklade 4 000 kusov, no po sľubnom rozbehu videosekcie spomalili a na YouTube „nahodia“ ročne podľa šéfredaktora Željka Stipanoviča teraz len niečo vyše desať videí. U nás je to

okolo stovky, pričom rezortný YouTube kanál získal na jeseň svojho tisíceho priateľa, ktorému prichádza priamo informácia o novom príspevku. No a facebooková stránka nášho rezortu má už takmer 7-tisíc priateľov. Je veľmi dobré, že záujemcovia si môžu voľne pozrieť aj dlhšie filmové dokumenty.

Iné kraje, iné mravy

Príslovie iný kraj, iný mrav platí aj pri vydavateľských aktivitách rezortov obrany. Väčšinou je to tak, že časopisy vydávané rezortom obrany sú distribuované najmä v rámci rezortov a blízkyh organizácií a sú zadarmo. V niektorých krajinách (Estónsko) si civilní odberatelia platia poštovné. Íri sú výnimoční v tom, že ich An Cosantóir stojí 3 eurá a majú 4 000 predovšetkým rezortných predplatiteľov. Vychádza 10-krát ročne (2 dvojčísla) spravidla na 36 stranách a z tisícky distribuovanej na trh sa predá asi 800 kusov. Redakcia si tak na svoju činnosť dokonca zarobí, ale ťažko posúdiť, či ide v konečnom dôsledku o šetrenie. Celý redakčný tím, vedený kapitánom je totiž zložený z profesionálnych vojakov. Rezortné vojenské médiá sa v posledných rokoch personálne podstatne scivilnili. Niekde slúžia v redakciách popri civiloch vojaci základnej služby (Nórsko), no väčšinou sú vydavateľské činnosti „v rukách“ civilných zamestnancov (Litva, Chorvátsko, Česko). Niekde je to aj tak, aj tak (Rakúsko, Fín-

ske). Na druhej strane je vidieť, akú vážnosť prikladajú vojenským médiám; napríklad v Rakúsku je šéfredaktorom vojenského dvojmesačníka Truppendienst plukovník Jorg Aschenbrenner (14 500 výtlačkov) a plukovník je aj šéfredaktorom novinového dvojtyždenníka Der Soldat (Karl Heinz Leitner, 15-tisíc výtlačkov). Šéfredaktor teoreticko-odborného dvojmesačníka Österreichische Militärische Zeitschrift je dokonca brigádny generál (Wolfgang Peischel, 5 000 výtlačkov). Práve brig. gen. Peischel, ktorý sa stal v septembri prezidentom EMPA, energicky obhajoval existenciu odborných či vedeckých vojenských médií. Tých v Európe o čosi ubudlo (aj u nás pred cca piatimi rokmi zanikli Vojenské obzory). Pre zaujímavosť možno dodať, že brig. gen. Peischel sa stal prezidentom EMPA po šéfredaktorku litovského vojenského časopisu Tėvias sargs Lige Lakuciovej, ktorá je výnimočná tým, že tento mesačník ako žena a civilistka vedie od roku 1995.

Príklady z opačného konca

Za zmienku určite stoja dva takmer opozitné fenomény. Holandský rezort obrany ako azda jediný (o inom nevieme) vydáva od roku 2014 svojich sedem časopisov len v elektronickej verzii. Vráťane hlavného Defensie Kraut. Ako uviedol šéfredaktor Martin Zijlstra, rozosielať ich na vyše 110-tisíc adries. Treba dodať aj to, že súkromná ho-

landská Green Paper Association vydáva vo vlastnej réžii desiatku „papierových“ časopisov s cieľovou skupinou od hlavných druhov vojsk až po lekárov či delostrelcov. Mimochodom, ich spoločnou šéfredaktorkou je Jojo Mulderová. Na druhú stranu možno postaviť príspevkovú organizáciu maďarského ministerstva obrany Zrínyi, v ktorej podľa kreatívneho riaditeľa Gergely Bodo-ki-Oláha pôsobí 150 pracovníkov. Okrem mesačníka Magyar Honvéd (10 000 výtlačkov, pričom dve tisícky sa predávajú mimo rezort) vydávajú tiež štyri štvrťročníky a aj knihy s vojenskou tematikou, ktoré ako príspevková organizácia môžu predávať. Priemerne dve desiatky ročne, no vlni ich bolo až 40. Pracujú aj s kamerami a 10-člená videosekcia pridáva týždenne na sieť do päť videí. Reláciu z celoštátnej stanice, za ktorej vysielanie museli platiť, vlni stiahli. No týždenne majú v sieti lokálnych televízií zadarmo piatkovú reláciu o živote ozbrojených síl, ktorú si pozrie až 1,5 milióna divákov. Obdobný systém televízneho vysielania majú napríklad v Litve.

Jednotlivosti a systém

Vydavateľské a produkčné aktivity rezortov obrany sú v poslednom období v znamení rýchleho nárastu prezentácie ich činnosti na sociálnych sieťach. Oblasť tlačových médií ostáva svojím významom pritom okrem už spomenutého Holandska stabilizovaná. Vzájomná synergia spočíva v tom, že ak krátke šoty na YouTube, príspevky na Facebooku alebo fotografie na Instagrame prinášajú zo života vojakov síce populárne a zaujímavé, no z kontextu dosť vytrhnuté informácie či niekoľko minútové mikropříbehy, tlačové médiá rozširujú poznanie najmä o dianie ako súčasť celkových úsilí, rozhodnutí, zmien a ambícií v internom prostredí. Krátky videopříbeh totiž môže zaujať široké a najmä mladé externé publikum (v Nórsku majú len na vyhľadanie príbehov dvoch špeciálnych redaktorov), o to viac, ak je aj vtipný (napr. aj preto Nóri nevystrihli z videa záber ako sa redaktorka „vyľakala“, keď za ňou vystrelila húfnica a video sa stalo jedným z najpozeranejších z produkcie). Ak krátke videopríspevky zaujmú a pritiahnú pozornosť v jednotlivostiach, ďalšou dimenziou sú systémové informácie, ktoré prinášajú ucelený obraz v tlačných médiách. A na to všetko treba mať odborné vyskolený personál. Tu by bolo opäť vhodné ponúknuť príklad Bundeswehru a jeho Akadémie pre verejné vzťahy a komunikáciu v Stausbergu, v ktorej si nemecké ozbrojené sily vychovávajú vybraných profesionálov v rámci trojstupňového systému odborných kurzov.

Strieborný slobodník

Na jednom z najťažších prekážkových behov na svete známom ako Spartan Race sa v rámci majstrovstiev Európy umiestnil na 2. mieste slobodník Michal Rajniak z Práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany v Rožňave. Majstrovstvá sa premiérovho konali vo Vysokých Tatrách prvý septembrový víkend. Okolo 2,5-tisíce pretekárov muselo zvládnuť náročnú 30 km trať s tromi desiatkami prírod-

ných a umelých prekážok. Beh bol spojený napríklad s plazením sa pod ostnatým drôtom, šplhom na lane, hodom oštepom na cieľ, behom cez pneumatiky, prenášaním závaží či prekonaním traverznej steny. Slobodník Rajniak všetko zvládol v čase 2:58:06. Rýchlejší bol len úradujúci majster sveta Johnatan Albion z Veľkej Británie.

Týždeň po svojom životnom úspechu sa 25-ročnému kondičnému trénerovi

z Hýb, dnes prieskumníkovi-laborantovi z družstva dozimetricko-analytickej a biologickej kontroly podarilo zvíťaziť na 26 km pretekoch tohto typu v Tirolských Alpách, čím po dvoch rokoch súťaženia prelomil smolu zo strieborných umiestnení.

Text: čat. PhDr. Andrea Ševčovičová

Foto: archív A. R.

Šampión z Las Vegas

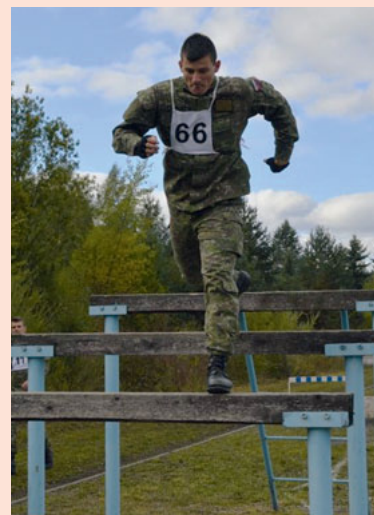
Čatár Miroslav Škadra, príslušník 13. mechanizovaného práporu Levice, sa stal svetovým šampiónom v Majstrovstvách sveta v tlaku na lavičke. Uskutočnili sa v dňoch 23. - 29. septembra v americkom Las Vegas a vo svojej kategórii do 75 kilogramov sa mu podarilo vytlačiť 120 kilogramov. Súťaž organizovala Federácia moderných kulturistických súťaží, jedna z najstarších federácií AAU (Amatérská atletická únia), ktorá okrem iného kladie dôraz na prísne dopingové testy. Čatár Škadra tak opäť dokázal, že je významnou športovou osobnosťou nielen v rámci kulturistiky, ale aj v tejto disciplíne.

Text: por. Mgr. Eva Bukovcová

Foto: archív M. Š.

AOS opäť exceluje

Na 9. ročníku medzinárodnej súťaže All Rounder (Človek všestranný), ktorú na prelome septembra a októbra zorganizovala Katedra telesnej výchovy a športu Akadémie ozbrojených síl (AOS) v Liptovskom Mikuláši, opäť excelovali domáci pretekári. Spomedzi šiestich tímov bolo družstvo AOS I prvé, AOS II skončilo druhé, tretia bola Univerzita obrany Brno a štvrtý skončil tím Národnej univerzity verejnej správy Budapešť. Súťaž pozostávala zo šiestich disciplín, ktoré boli určené pre družstvá zložené zo šiestich všestranne zdatných vojakov. Prekonávanie prekážok na prekážkovej dráhe, štafeta v plávaní družstiev vo vojenskom výstroji 6×50 m či beh na 6 km v teréne a splav celého družstva na rafte predpokladali dokonalú súhru a kondíciu celého družstva. Študenti AOS v zložení Daniel Uličný (kapitán), Ondrej Frandel, René Mendoza, Juraj Darida, Miroslav Ujczó, Martin Daniel, všetko vojaci I. stupňa, obhájili už tretie víťazstvo za sebou. Výborní boli aj v hodnotení jednotlivcov. Na prekážkovej dráhe bol najrýchlejší Daniel Uličný a v streľbe zo vzduchovej pušky na 10 m stojmo Ondrej Frandel. V behu na 6 km zvíťazil Krisztian Katona z Maďarska.

Text: Alena Haragová

Foto: Danuša Spilá

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Nobelova cena mieru 2015

Nositeľom Nobelovej ceny mieru za rok 2015 sa stalo kvarteto pre národný dialóg v Tunisku za svoj príspevok k budovaniu pluralitnej demokracie. Nobelova cena za mier, ktorá sa považuje za najdôležitejšie politické vyznamenanie, sa každoročne odovzdáva v nórskom meste Oslo.

Nobelova cena mieru sa udeľuje „osobe alebo organizácii, ktorá vykonala najviac pre bratstvo medzi národmi, pre zrušenie alebo zmenšenie existujúcich armád či usporiadanie a propagáciu mierových kongresov“. Na rozdiel od ostatných Nobelových cien ju neudeľuje Švédská akadémia vied, ale nórsnym parlamentom vymenovaný Nobelov výbor. Je súčasne jedinou Nobelovou cenou, ktorej laureáta neoznamujú v Štokholme, ale v Osle.

Veľa kandidátov, málo mieru

Nobelova cena za mier sa považuje za najdôležitejšie politické vyznamenanie. Komisiu, ktorá vyberá kandidátov, tvoria piati členovia nórskeho parlamentu. Koná sa tak presne podľa poslednej vôle, ktorú zanechal švédsky vynálezca Alfred Nobel. Dôvod, prečo určil na udeľovanie ceny mieru nórsku komisiu, nie je známy. Podľa jednej domnienky mohol byť Nobel v čase spisovania závetu ovplyvnený nórsym spisovateľom Bjørnstjernom Bjørnsonom, ktorý bol v tom období významným mierovým aktivistom.

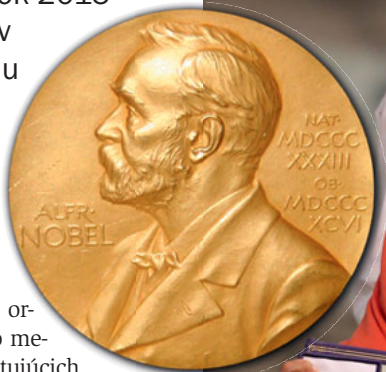
Nobelov výbor dostal za tento rok tipy na udelenie prestížnej ceny 273 kandidátom, z toho 68 boli organizácie a 205 fyzické osoby. Za veľkých favoritov boli považovaní nemecká kancelárka Angela Merkelová, pápež František, eritrejský kňaz Mussi Zerai, saudskoarabský blogger Ráif Badáwí či strojcovia významných dohôd – americký minister zahraničných vecí John Kerry a jeho iránsky kolega Mohammad Džavád Zaríf za dosiahnutie dohody o kontroverznom iránskom jadrovom programe či kolumbijský prezident Juan Manuel Santos a vodca povstalcov Rodrigo Londono za predbežnú dohodu o ukončení najdlhšie trvajúceho ozbrojeného konfliktu v Latinskej Amerike.

Mierová hudba tuniského kvarteta

V zdôvodnení sa uvádza, že kvarteto vzniklo v lete 2013, keď bol demokratizačný proces v Tunisku ohrozený sociálnymi nepokojmi a sériou vražd. Vznikol ako alternatíva v čase, keď sa krajina ocitla na pokraji občianskej vojny. Táto iniciatíva viedla k tomu, že Tunisko o niekoľko rokov vytvorilo a prijalo ústavu zaručujúcu základné práva pre všetkých jeho obyvateľov, rovnosť pohlaví a právo na politický názor a vierovyznanie,“ konštatuje sa v texte.

Zakladajúcimi členmi kvarteta boli štyri organizácie: Tuniská odborová organizácia UGTT, Tuniská konfederácia priemys-

V roku 2014 sa laureátmi Nobelovej ceny za mier stali indický bojovník za práva detí Kailash Satyarthi a pakistanská aktivistka za vzdelávanie dievčat Malála Júsafzajová

lu, obchodu a remesiel (UTICA), Tuniská liga pre ľudské práva (LTDH) a Tuniská komora advokátov. Predstavujú rozličné sektory a hodnoty a práve na základe toho kvarteto na seba zobralo rolu sprostredkovateľa a pomohlo priviesť tento severoafriický štát k mierovému vývoju, pričom malo vysoký morálny kredit. Výbor upozornil, že tohtoročná Nobelova cena je udelená kvartetu ako takému, nie jeho jednotlivým zložkám.

Arabskú jar ocenia v zime

Nobelov výbor tiež pripomenul, že revolúcie tzv. arabskej jari sa v roku 2011 zrodili práve v Tunisku a rozšírili do krajín severnej Afriky a Blízkeho východu. V Tunisku sa potom začal prechod k demokracii založený na aktívnej občianskej spoločnosti a rešpekte k základným ľudským právam.

Nobelov výbor poukázal na to, že Tunisko čelí zásadným politickým, ekonomickým a bezpečnostným výzvam. Vyjadril však nádej, že práve ocenenie kvarteta bude príspevkom pre zachovanie demokracie v Tunisku a zároveň inšpiráciou pre všetkých, ktorí sa na Blízkom východe, v severnej Afrike i v iných častiach sveta usilujú šíriť mier a demokraciu.

Nobelovu cenu za mier, dotovanú sumou osem miliónov švédskych korún (972 000 dolárov), odovzdajú 10. decembra v Osle.

Text a foto: TASR

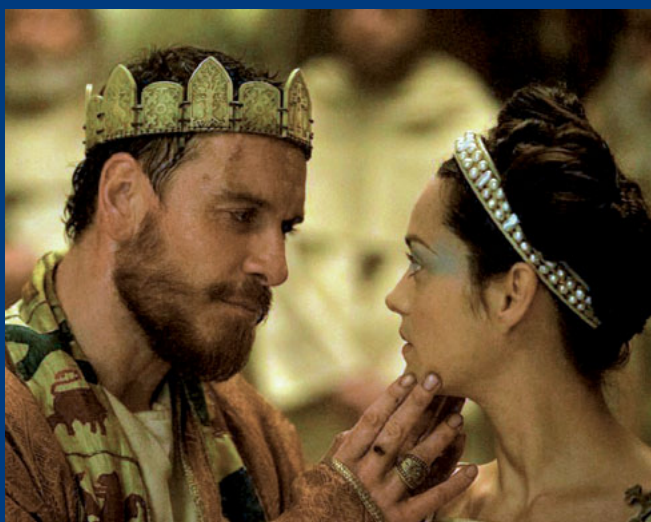

Foták z gopročky

Geniálny nápad realizuje prostredníctvom Kickstartera novozélandská firma EXO Camera Equipment. Jej EXO GP-1 síce vyzerá ako elegantný fotoaparát v módnom retroštýle, ale v skutočnosti ide o rafinovaný obal na outdoorovú kameru GoPro. „Gopročka“ sa totiž osvedčila aj ako kvalitný a predovšetkým odolný fotoaparát. Mnoho majiteľov ju používa len na záznam statických obrázkov, ale jej ergonómia tomu nevyhovuje. Preto prichádza kovové puzdro – dock s optickým hľadáčikom, spúšťou, ďalšími ovládacími prvkami i priezorom, umožňujúcim prístup k informáciám zobrazovaným na displeji kame-

ry. K hornej hrane možno upevniť mikrofón, reflektor alebo smartfón a ten používať s patričnou aplikáciou ako dotykový displej. Na spodnej strane nechýba závit pre statív. Obal s koženým remienkom na zápästie bude v dvoch voliteľných farbách a dvoch farebných kombináciách za cenu 185 amerických dolárov.

FILM

Macbeth

Na festivale v Cannes mala premiéru najnovšia filmová verzia klasickej Shakespearovej tragédie, príbehu neohrozeného bojovníka, ktorého zrazia na kolena ambície a túžba po moci. Macbeth (Michael Fassbender) je obávaný škótsky vojvoda, ktorý sa nebojí zúrivých bitiek. Keď si vypočuje veštbu, že bude budúcim kráľom, uverí jej. Netuší, akú veľkú cenu bude musieť zaplatiť. Cestu ku korune dláždia smrť a úklady, ktoré nakoniec pohltnú Macbetha i jeho ctižiadostivú ženu (Marion Cotillard). Austrálsky režisér Justin Kurzel do ďalších úloh obsadil Paddyho Considina, Elizabeth Debicki, Seana Harrisa a iných.

VIDEO

Osudy dobrého vojáka Švejka

Krátko po vydaní Haškovo Švejka sa objavila aj divadelná adaptácia. Titulnú postavu v nej so súhlasom Jaroslava Haška stvárnil Karel Noll. Keď v roku 1926 nakrúcal režisér Karel Lamač prvý z trojice nemých švejkovských filmov, neváhal a obsadil osvedčeného Nolla. Ďalšie postavy hrajú Antonie Nedošinská, Theodor Pištěk, Ferenc Futurista, Svatopluk Innemann či Jaroslav Marvan. Tak vznikli snímky Dobrý vojak Švejk, Švejk na frontě a Švejk v ruském zajetí, ktoré si diváci ihneď zamilovali. V roku 1930 ich režisér Lamač zostrihal do jedného celku s názvom Osudy dobrého vojáka Švejka, ktorý bol dodatočne ozvučený a na DVD ho prináša pražský Filmexport.

Zmení iPhone na profesionála

Cenu EISA za najlepšiu inováciu roka získal prídavný externý fotoaparát pre iPhone DxO ONE. Je určený pre iPhone 5, iPad Air, iPad mini 2 a novšie zariadenia s operačným systémom iOS, ku ktorým sa pripája prostredníctvom konektora Lightning, umožňujúceho rýchly prenos veľkého množstva dát. Obsahuje veľký senzor 1,0" CMOS BSI s rozlíšením 20 megapixelov, vysoko svetelný objektív (F1,8) s pevným ohniskom 32 mm, autofokusom a šesťlamelovou clonou. Podporuje formát RAW. Citlivosť má rozsah od ISO 100 do ISO 51 200, expozičné časy od 1/8 000 sekundy do 15 sekúnd. Medzi expozičnými režimami okrem automatickej sú aj prioritizácia clony, času a manuál. Podporuje záznam videa 1920×1080 pri 30 obrázkoch za sekundu a 1280×720 pri 120 obrázkoch. Po spojení s mobilom ho možno natáčať o 60 stupňov. Zariadenie dokáže zaznamenávať fotografie i video aj bez spojenia s mobilným telefónom na karty microSD, microSDHC a microSDXC, ale jeho malý informačný displej umožňuje len základné nastavenie. Rozmery prístroja sú 67,5×48,85×26,25 mm a hmotnosť 108 gramov. Cena je nemalých 600 eur.

KNIHA

Akoby si kamenň jedla

Čo sa deje v krajine, ktorou štyri roky zmietala vojna? Ako sa so stratou blízkych vyrovnávajú tí, čo prežili? Čo cítia a o čom premýšľajú? Kde hľadajú svojich mŕtvych? A ako ich nachádzajú? To sú otázky, na ktoré sa pokúša priniesť odpoveď kniha poľského reportéra Wojciecha Tochmana, ktorý sa o osudy ľudí žijúcich v Bosne zaujímal nielen počas vojny, ale aj po nej. V roku 1999 sa vracia na miesto činu, pozoruje pri práci antropologičku Ewu Klonowskú, ktorá zbiera a skladá pozostatky ľudských tiel vykopaných z masových hrobov a na základe DNA identifikuje obete. Rozpráva sa s tými, čo prežili a z rozprávania o kostiach, ktoré patria ich blízkym, rekonštruje vojnové osudy jednotlivcov i celých rodín, živých aj mŕtvych.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

NOVEMBER

1. november

1940 Po vzniku 1. čs. práporu a výcvikového strediska vznikla čs. vojenská skupina na Strednom východe

2. november

1775 Výbuchom bola zničená továreň na výrobu pušného prachu pri obci Pajštún (Borinka)

9. november

1935 Japonské vojská vpadli do Šanghaja

11. november

1250 Uhorský kráľ Belo IV. uzavrel vo Zvolene spojenectvo proti Tatárom s haličským kniežaťom Danilom Romanovičom

15. november

1680 V Jelšave uzavreli prímerie vodca kurucov Imrich Tököli (na obrázku) a poverenci cisára Leopolda I. Tököli si udržal kontrolu nad východnou časťou krajiny a panovník sa zaviazal vyriešiť nahromadené politické a náboženské problémy.

Imrich Tököli

16. november

1805 V bitke pri Hollabrunne (Rakúsko) Napoleonove vojská porazili rakúske oddiely, čo im umožnilo ďalší postup na Moravu

1950 Egyptský kráľ Farúk požiadal o evakuáciu britských jednotiek zo Suezského kanála a zjednotenie Egypta so Sudánom

17. november

1805 Bratislavu bez boja obsadilo napoleonské vojsko

20. november

1940 Maďarsko sa pripojilo k osi Berlín – Rím – Tokio, 23. 11. sa k nej pripojilo aj Rumunsko

1945 Začal sa norimberský proces – medzinárodný vojenský tribunál na potrestanie vojnových zločínov počas druhej svetovej vojny – ustanovený na základe Londýnskej dohody z 8. 8. 1945 medzi víťaznými mocnosťami. Trval do 1. 9. 1946.

21. november

1970 Americké lietadlá bombardovali vojenské ciele v Severnom Vietname, Laose, Kambodži. Vietkong a Severný Vietnam na protest bojkotovali mierové rokovania v Paríži 25. 11.

1995 V americkom meste Dayton parafovali zúčastnené strany dohodu o ukončení vojny a nastolení mieru v bývalej Juhoslávii

22. november

1955 V ZSSR odpálili prvú termonukleárnu bombu

23. november

2010 Severná Kórea zaútočila na juhokórejský ostrov Jonpjong. Vznikla tak jedna z najväčších kríz od ukončenia vojny v Kórei v roku 1953.

24. november

1605 V Krupine sa zišiel povstalecký snem, aby rokoval o mierových podmienkach medzi Viedňou a vodcom protihabsburského povstania, sedmohradským kniežaťom Štefanom Bočkajom

1940 Slovenská republika pristúpila k Paktu troch mocností

26. november

1940 Vo Varšave sa začali práce na židovskom ghetto

27. november

1805 Francúzske napoleonské vojská pod velením maršala Louisa Nicolasa Davouta obsadili Bratislavu

1965 Pochodu na Washington za mier vo Vietname sa zúčastnilo 15 až 35 tisíc ľudí v USA

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

Akým spôsobom môže profesionálny vojak reklamovať výstrojnú súčiastku zakúpenú v centrálnom výstrojnom sklade?

! Problematiku reklamačných konaní v rezorte OS SR komplexne rieši Odborné usmernenie náčelníka ŠbPO GŠ OS SR na zabezpečenie reklamačného konania v strediskách naturálneho odievania č. ŠbPO-43-149/2014-OMVZ zo dňa 1. júla 2014, ktoré bolo vydané na účely jednotného postupu pri vybavovaní reklamačných konaní vo všetkých strediskách naturálneho odievania.

V prípade, že profesionálny vojak zistí po krátkodobom používaní výstrojnej súčiastky predpísaným spôsobom viditeľné poškodenie bez cudzieho zavinenia, odovzdá súčiastku odbornému materiálovému funkcionárovi útvaru. Odborný materiálový funkcionár skontroluje stav materiálu a v prípade opodstatnenosti sťažnosti profesionálneho vojaka dohodne termín vybavenia reklamácie v príslušnom stredisku naturálneho odievania, kam príslušný veliteľ odošle užívateľa aj s materiálom na vybavenie reklamácie. Zodpovedný pracovník strediska naturálneho odievania spracuje s užívateľom reklamačný protokol v zmysle uvedeného odborného usmernenia. V prípade, že sa na súčiastke vyskytuje zrejma neopraviteľná chyba, spôsobená chybou materiálu, môže užívateľovi ihneď poskytnúť bezplatne rovnakú súčiastku alebo obdobný materiál (za rovnakú bodovú hodnotu). Po ukončení reklamačného konania doplní zodpovedný pracovník do reklamačného protokolu spôsob vybavenia reklamácie a jeden výťah odosle profesionálnemu vojakovi – užívateľovi, predmet reklamácie je užívateľovi doručený. V prípade uznania reklamácie je viacero spôsobov riešenia reklamácie (oprava súčiastky, výdaj rovnakej novej súčiastky, resp. obdobnej súčiastky, vrátenie príslušnej bodovej hodnoty, ak rovnakou alebo obdobnou súčiastkou sklad nedisponuje).

kpt. Ing. Pavlína Pavlovská
náčelník úseku odborných činností
Multifunkčnej zásobovacej základne západ Nemšová

Pupočná šnúra vzťahov

Jozef Petráš, riaditeľ Vojenského archívu – centrálnej registratúry MO SR s riaditeľom Vojenského ústredného archívu Praha Josefom Žikešom podpísali 11. septembra v Trnave Memorandum o spolupráci na nasledujúce obdobie a vyhodnotili súčinnosť oboch inštitúcií za minulý rok. Vlani trnavský archív vybavil pre českých partnerov 3 154 žiadostí. V trnavskom archíve po rozdelení federácie na základe delimitačného protokolu ostali všetky osobné spisy generálov, dôstojníkov, praporčikov a vojakov bývalej federálnej armády až do rozdelenia štátu, preto slovenský vojenský archív prostredníctvom českého vydáva českým občanom rôzne odpisy, potvrdenia či fotokópie dokumentov. Josef Žikeš vyjadril so spoluprácou s Vojenským archívom – centrálnou registratúrou MO SR Trnava vysokú spokojnosť. Jeho pracovníkom Ivanovi Michaličkovi a Štefanovi Válekovi udelil Pamätný odznak riaditeľa Vojenského ústredného archívu Praha. Jozefa Petráša ocenili v júni v Prahe najvýznamnejším českým vyznamenaním v oblasti archívnictva, medailou Za zásluhy o české archívnictvo, ktorú udeľuje minister vnútra ČR.

Text: Pavol Vitko
Foto: npor. Andrea Rišianová

Literárna Sútaz 2015

Minister obrany Martin Giváč vyhlásil 11. ročník literárnej súťaže pre študentov stredných a vysokých škôl (dve kategórie) na tému:

ŽIVOT V MIERI: Samozrejmnosť pre nás, túžba všetkých...

Najlepšie práce určí verejnosť hlasovaním na facebookovom profile Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Ceny v každej kategórii:

1. cena - 400,- €
2. cena - 300,- €
3. cena - 200,- €

Príbeh, úvahy alebo eseje v slovenčine, v rozsahu 500 až 700 slov pošli do 17. novembra 2015 na e-mailovú adresu: sutaz@mod.gov.sk vo formáte .doc, .docx alebo .odf spolu s údajmi (meno, priezvisko, vek, názov školy a telefonický kontakt).

mosr.sk facebook.com/mosr.sk mosr.sk facebook.com/mosr.sk

Ďalšie ocenenie Literárneho fondu

Výbor sekcie pre vedeckú a odbornú literatúru a počítačové programy Literárneho fondu udelil Prémii za vedeckú a odbornú literatúru v kategórii Prírodné a technické vedy za dielo Počítačové jazyky a ich spracovanie doc. RNDr. Ľubomírovi Dederovi, PhD., učiteľovi katedry informatiky Akadémie ozbrojených síl. Cenu si prevzal 24. septembra v Zichyho paláci v Bratislave. Zároveň rektor AOS brig. gen. Boris Ďurkech, CSc. udelil doc. Dederovi ďakovný

list a pamätnú medailu akadémie za vedecké dielo a úspešnú reprezentáciu školy v oblasti informačných technológií. Ocenenie rektora si doc. Deder prevzal v Deň ozbrojených síl SR z rúk doc. Ing. Jozefa Putteru, CSc., prorektora AOS pre vzdelávanie. Prémii Literárneho fondu za vedeckú a odbornú literatúru a počítačové programy za predchádzajúci rok získal učiteľ katedry informatiky AOS doc. RNDr. Ferdinand Chovanec, CSc. za dielo Diferenčné posty a ich grafická reprezentácia.

Text a foto: hg

MILITARY ENGLISH

The Nuremberg trials

Pripravila Nadežda Kochmanová

The idea of punishing those responsible for war **atrocities** in Europe by standing them in front of an international war tribunal was born at a conference in London attended on January 13, 1942 by representatives of nine (exiled) governments whose countries were under Nazi occupation. Although WWII was by then by no means over, the idea was so attractive that work began on preparing the agenda of the trial. A year and a half passed, and on October 30, 1943, a War Crimes Commission was set up in London to collect and classify information on the crimes and those responsible for the extermination of Jews in preparation for the trial. A well-known historical fact is that the trial almost did not happen, because Stalin was **partial** to the idea of a mass execution of all German officers and Churchill **sided** with him on this issue (providing the identity of the officers in question had been properly established). It was Harry Truman who at the Yalta conference in February 1945 strongly opposed this idea refusing to agree to summary executions.

In May 1945 the preparations for the trial began in **earnest** and the first on-record mention of the trials was given in the Declaration of Defeat on June 5, 1945, concerning the bringing of criminals to justice without delay. However, at that point in time, it had not yet been agreed what approach the Tribunal would adopt. The Allies differed in the view how the trial should be held: the Americans preferred a trial centered on the crime of aggression with a limited number of defendants; the Brits wanted a quick trial to be concluded in less than two weeks; the USSR and the French wished to put the accent on war crimes and the suffering **endured** by the people, and not on the "crime against peace" as put forward by the United States. On August 2, 1945, the American proposition was accepted by Stalin during the Potsdam Conference. The trial was to be held in Nuremberg, partly because the Americans resented the idea the Nazis should face justice in Berlin occupied by the Soviets, and partly because it was here that the "Nuremberg Laws" were **promulgated** in 1935 with texts **fuelling** the racist foundation of the Third Reich. A large Chamber of Justice having suffered very little war damage and located next to a large prison provided ideal conditions. In a series of 13 trials carried out between 1945 and 1949 Nazi Party officials and high-ranking military officers along with German industrialists, lawyers and doctors, were **indicted** on such charges as crimes against peace and crimes against humanity. Twenty-four individuals were indicted, along with six Nazi organizations determined to be criminal (such as the "Gestapo," or

secret state police). In the first verdict on October 1, 1946 the tribunal imposed the death sentence on 12 **defendants**, and the rest were given prison sentences ranging from 10 years to life behind bars. Ten of the **condemned** were executed by hanging on October 16, 1946. Hermann Göring, Hitler's designated successor and head of the Luftwaffe, committed suicide the night before his execution.

Twelve additional trials were held at Nuremberg, the most **notable** of which were the Doctors Trial, in which 23 defendants were accused of crimes against humanity, including medical experiments on prisoners of war; and the Judges Trial, where 16 lawyers and judges were charged with **furthering** the Nazi plan for racial **purity** by implementing the **eugenics** laws of the Third Reich. Of the 185 people indicted in the subsequent Nuremberg trials, 12 defendants received death sentences, 8 others were given life in prison and an additional 77 people received prison terms of varying lengths.

Although the legal justifications for the trials and their procedural innovations were controversial at the time, the Nuremberg trials are now regarded as a milestone toward the establishment of a permanent international court, and an important precedent for dealing with later instances of genocide and other crimes against humanity.

GLOSSARY

- **atrocities** [ə'trɑ:sɪtɪz] – ukrutnosti, zverstvá;
- **condemned** [kən'demd] – odsúdený;
- **defendants** [dɪ'fendənts] – obžalovaný;
- **earnest** ['ɜ:rnɪst] – naozaj, seriózne;
- **endured** [en'dɔəd] – vytrpieť;
- **eugenics** [ju:'dʒeniks] – eugenika, náuka o vylepšovaní genofondu;
- **fuelling** ['fju:əlɪŋ] – podnecovať, živiť;
- **furthering** ['fɜ:rðərɪŋ] – napomáhať, presadzovať;
- **indicted** [ɪn'daɪtɪd] – obžalovaný;
- **notable** ['nəʊtəbəl] – pozoruhodný, stojaci za zmienku;
- **partial** ['pɑ:rfəl] – nadržávajúci;
- **promulgated** ['prɑ:məl,ɡertɪd] – uvedené do platnosti;
- **purity** ['pjʊərɪti:] – čistota, čírosť;
- **sided** ['saɪdɪd] – podržať stranu, postaviť sa na niekoho stranu.

mjr. Mgr. Marek Ignacik,
PhD., dekan EPS
velit. vzd. síl Zvolen

DUCHOVNÉ SLOVO

Vydal sa na púť

Cirkev v týchto dňoch volá všetkých svojich členov k spoločnej modlitbe za zosnulých. Prosíme v nej o pokoj zosnulých príbuzných a blízkych v spoločenstve spravodlivých.

Pred Bohom sme všetci živí. Cirkev nás učí, že naši zosnutí žijú aj po smrti, len v inej forme než na zemi, a neprišlo duchovnú blízkosť s tými, čo zostali na zemi. Preto Cirkev putujúca s nimi neprerušuje modlitebné spojenie. Tí, čo nás opustili, potrebujú iba jedinou pomoc zo strany svojich bratov, a to modlitbu za odpustenie hriechov. Cirkev sa modlí za všetky svoje deti, ktoré umreli. Modliac sa za nich, ako aj za živých, nasleduje slová apoštola: „Lebo ak žijeme, Pánovi žijeme, ak umierame, Pánovi umierame. A tak či žijeme, či umierame, Pánovi sme. Veď práve pre to Kristus umrel, vstal z mŕtvych a ožil, aby panoval aj nad mŕtvymi, aj nad živými.“ (Rim 14, 8-9).

Svätý Dionýz Areopagita o chrámovej modlitbe za zosnulých hovorí: „Duchovný pokorne prosí Božiu dobrotivosť, aby zosnulému odpustil jeho hriechy, ktoré vykonal z ľudskej slabosti, a prijal ho v lone Abraháma, Izáka a Jakuba, do miesta, v ktorom viac niet bolesti, smútku a nariekania, aby svojou ľudomilnosťou opovrhol každým hriechom, ktorý zosnulý vykonal. Lebo aj proroci hovoria, že niet človeka, ktorý by bol bezhriechny.“ Svätý Ján Zlatoústý nás pri strate blízkych povzbudzuje slovami: „Keď vydávaš dcéru, nepovažuješ to za nešťastie, keď ju muž berie a odchádza s ňou do ďalekého kraja, v ktorom spolu šťastne žijú, pretože smútok z odlúčenia je odľahčovaný správami o ich šťastí. A teraz, keď nie človek, ale samotný Pán berie k sebe tvojho príbuzného, tak smútiš a trápiš sa.“ V podobnom duchu sa vyjadruje aj svätý Filaret Moskovský: „Plačeš, že ťa zosnulý opustil, a vôbec nemyslíš na tých, ktorých našiel.“

Poučné sú aj slová svätého Vasilľa Veľkého: „Kresťan, ktorý si uvedomuje a vie, že všetko vo svete sa deje podľa vôle milujúceho Boha, sa nesmie oddávať ani prílišnému smútku, ani upadať do zúfalstva preto, že mu smrť odňala jeho príbuzných a blízkych. Zomrelo vám dieťa alebo priateľ? Takto uvažujte: Dieťa nezomrelo, ale vrátilo sa späť, že priateľ neskončil, ale vydal sa na púť a odišiel od teba trochu skôr po tej istej ceste, po ktorej budeme musieť prejsť všetci.“

Svätý Ján Zlatoústý dodáva: „V skutočnosti existuje možnosť ako zmierniť trest zosnulého hriešnika. Ak sa zaňho budeme často modliť a dávať almužnu, aj keby toho nebol hoden, Boh nás vypočuje. Lebo keď Boh kvôli apoštolovi Pavlovi zachránil iných a kvôli jedným ľutoval druhých, prečo by to isté neurobil aj pre nás?“

Polmaratón

výzva pre každého vojaka

Ak ste už nejaký ten čas súčasťou neustále sa rozrastajúcej skupiny pravidelne trénujúcich rekreačných bežcov, je len otázkou času, kedy sa dopracujete do bodu, keď vás už odbehnutých 7 – 8 zdravotných kilometrov v trvaní 40 minút nebude uspokojovať.

Začnete si čoraz viac všímať okrem celkového času behu aj jeho ostatné kvalitatívne parametre. S rastúcou kondíciou budete pozorovať rôzne reakcie vášho tela na záťaž, sledovať tempo vyjadrené priemerným časom na kilometer a postupne predlžovať aj celkovú odbehnutú vzdialenosť v tréningu. Pravdepodobne si začnete sumarizovať tréningové objemy v rámci týždňa a mesiaca. Súťaživejšie typy možno skúsia účasť na regionálnych bežeckých súťažiach, kde svoju výkonnosť môžu porovnať so súpermi. Odbehnutá vzdialenosť v tréningu bude narastať do tej miery, až sa ponúkne výzva zabehnúť polmaratón. Odbehnutie vzdialenosti 21 097 metrov už vzbudzuje určitý rešpekt a stáva sa vecou prestíže. Vedenie rezortu reagovalo na súčasné trendy a v spolupráci s Vojenským športovým centrom Dukla Banská Bystrica ponúklo vojakom v rámci septembrového Banskobystrického maratónu aj osobitne klasifikovanú kategóriu – Majstrovstvá OS SR v polmaratóne.

Recept na dobehnutie (návod pre začiatočníka)

Pre tých, čo sa dopracovali až do tohto štádia, ponúkame veľmi jednoduchý, rýchly a univerzálny návod na prípravu. Výsledkom by mala byť úspešná účasť na takom podujatí bez následkov na fyzickom zdraví a bez duševnej ujmy. Šesťtýždňový program je určený pre miernych začiatočníkov, ktorým nerobí väčší problém zabehnúť jednorazovo spomínaných 7 – 8 km a ktorých cieľom je zabehnúť polmaratón s výkonnostným cieľom „dobehnúť“. Ak budete mať z tohto výsledku aj dobrý pocit, je to vítaný bonus navyše. Na to postačuje využívať súvislú formu behu s cieľom dlhodobo udržať neprerušovaný beh v požadovanom tempe, t. j. 75 – 85 % maximálnej srdcovej frekvencie. Ako pomôcku pri stanovení intenzity je vhodné využívať športester.

Tab.1 Program pre začiatočníkov s cieľom dobehnúť

Týždeň/ deň	Pondelok	Utorok	Streda	Štvrtok	Piatok	Sobota	Nedeľa
1	5 km	4 km	voľno	4 km	voľno	5 km	6 km
2	5 km	6 km	voľno	6 km	voľno	5 km	8 km
3	6 km	8 km	voľno	8 km	voľno	6 km	12 km
4	6 km	8 km	voľno	8 km	voľno	6 km	15 km
5	8 km	10 km	voľno	10 km	voľno	8 km	17 km
6	6 km	voľno	5 km	voľno	voľno	voľno	POLMARATÓN

K základným zásadám tréningu výkonnostného bežca ďalej patrí zahriatie organizmu ľahkým poklusom, nasledovať by malo rozcvičenie, bežec-

ká abeceda a na konci tréningu zasa vyklus a strečing. Základom prípravy je tréning vytrvalosti v pásme 70 – 80 % z maximálnej srdcovej frekvencie, to znamená veľa a relatívne pomaly, tým naučíme telo využívať ako zdroj energie tuky. V tréningu sa treba postupne dopracovať k bezproblémovému odbehnutiu 90 – 100 minút. Týždenne treba absolvovať 4 až 5 bežec-kých jednotiek, z toho má byť jeden dlhší beh. Nezabudnite na spiestrenie striedať trasy a zaraďujte beh aj na mäkkšom podklade, ako je tráva, lesná cesta, tartan. Nudu a jednotvárnosť môžete eliminovať spoločným tréningom s viacerými osobami, prípadne počúvať hudbu.

Bez intervalov to nepôjde

Polmaratón môžu bežať začiatčníci až do troch hodín, skúsení a trénovaní bežci to dokážu aj za polovicu tohto času. Ak patríte do druhej skupiny bežcov, ktorí už majú pár stoviek kilometrov za sebou, asi si stanovíte oveľa vyšší výkonnostný cieľ ako len dobehnúť. Môže to byť napr. prekonanie času 1:45 h. Na reálne splnenie takejto méty už musí tréning zahŕňať aj špeciálne formy, najmä intervalovú na zvýšenie laktátovej odolnosti organizmu. Športtester sa stane nevyhnutnou súčasťou bežca, pretože sa už systematicky pracuje s tepovou frekvenciou. Intervalový tréning síce bolí a je sprevádzaný nepríjemnými pocitmi, ale ak sa chcete zlepšiť, nevyhnete sa mu. Intervalový tréning s vyššou intenzitou zaraďujeme raz týždenne. Môžu to byť napr. opakované úseky v dĺžke 300, 400, 500, 600 m pri srdcovej frekvencii 85 až 95 % z maxima. Interval odpočinku môže byť vyplnený ľahkým klusom v trvaní 2 až 3 minút. Občas je vhodné tiež zaradiť tempový beh špeciálnej vytrvalosti, napr. opakované úseky v dĺžke 1 až 3 km napr. 6 x 1 000 m, 4 x 2000 m s odpočinkom vyplneným ľahkým klusom v trvaní 5 minút. Pri intervalovom a tempovom tréningu, ak nemáte odmerané úseky, sa môžete namiesto vzdialenosti riadiť časmi úsekov, teda môžete behať na minúty 3 - 5 - 7 - 10 minút, podstatná je vysoká intenzita behu.

Drobnosti, ktoré ovplyvňujú výkon

Okrem tréningu netreba zabúdať ani na plnohodnotnú stravu a na dopĺňanie energie a dostatočný pitný režim. Regenerácia by si tiež mala nájsť v dennom režime svoje pravidelné miesto, predovšetkým plávanie, sauna, masáž, vírivka. Najdôležitejší a nenahraditeľný však zostáva okrem životosprávy kvalitný spánok.

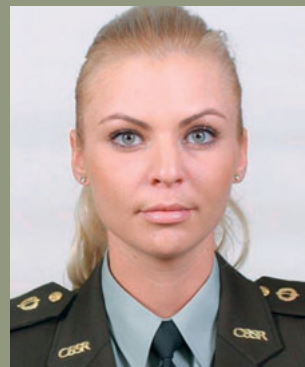
Na oblečení až tak veľmi nezáleží, podstatné je, aby odvádzalo vlhkosť a bolo dostatočne pohodlné. Rozhodne sa neoplatí šetriť na bežeckých ponožkách a topánkach. Tie budete potrebovať aspoň dva páry. Pred serióznym behaním je dobré dať si zmerať spôsob nášľapu v špecializovanej predajni obuvi pomocou skeneru. Nie dizajn a farebné prevedenie topánky, ale nameraná supinácia, pronácia alebo neutrálny nášľap je totiž základným faktorom na výber modelu. Treba brať do úvahy aj telesnú hmotnosť bežca, povrch na akom sa bude behávať a dĺžka trať. Vedenie rezortu prisľúbilo zamerať pozornosť na dôkladné vybavenie vojakov v rámci výstroja. Pevne veríme že deklarovaná podpora služobnej telovýchovy sa prejaví aj dostupnosťou športových výstrojných súčiastok pre všetkých vojakov a dočkáme sa kvalitného funkčného trička, treniek, ponožiek, teplákov či bežeckej obuvi vyššej rady. Vybavenie, ktoré máme k dispozícii rezorte dnes, už nezodpovedá aktuálnym požiadavkám súčasnosti ani z estetického, ani z funkčného hľadiska.

Čoraz bežnejšie je používanie kompresného oblečenia, najmä podkolienok, ale to už sú detaily, ktorými sa rekreačný bežec na tejto úrovni ešte nemusí nevyhnutne zaoberať. Vhodné je však myslieť na pár drobností, o ktorých sa dosť málo hovorí, ale ktoré pri podcenení môžu spôsobiť veľké problémy. Spomenieme aspoň pár z nich. Problémom s rozväzovaním šnúrok na topánkach môže zabrániť tzv. maratónsky uzol, ktorého opis nájdete na internete. Prelepovanie bradaviek lepiacou páskou sa pre nezainteresovaných môže zdať úsmevné, ale ten, čo zažil útrapy, ktoré môže spôsobiť aj najjemnejšie tričko počas dvojhodinového behu, vie, o čom hovoríme. U citlivejších je vhodné tiež natrieť vnútornú stranu stehien a podpažšie kozmetickou vazelinou. Na záver varujeme, že účinok rôznych iontových nápojov a energetických gélov na organizmus si treba poriadne vyskúšať v tréningu. Experimentovanie počas polmaratónu môže znamenať množstvo minút strávených v kríkoch, ktoré vám však z výsledného času usporiadateľa neodpočítajú.

Text a foto: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa
telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov

PSYCHOLÓG RADÍ

por. PhDr. Ivana Slyšková
11. mechanizovaný
prápor Martin – Pozemné
sily OS SR

Čas na zmenu

Zmena v nás vyvoláva obavy, či už ju vnímame v pozitívnom, alebo negatívnom zmysle. Rovnako ak je zmena dobrovoľná alebo nedobrovoľná, spôsobuje zmiešané pocity. Človek je síce tvor prispôsobivý, schopný akceptovať rôzne životné situácie, napriek tomu zmena spôsobuje narušenie získanej rovnováhy.

Jednou z oblastí, v ktorej prichádzajú zmeny najčastejšie, je zamestnanie. V zásade môžeme tieto situácie rozdeliť na dve skupiny. Dobrovoľná zmena, pri ktorej vynakladáme množstvo síl a prostriedkov aby sme boli lepší, s cieľom pracovať a žiť spokojnejšie, krajšie (lepšie), bohatšie (finančne stabilnejšie). Charakteristická je tým, že aj napriek dosiahnutému úspechu, predtým ako spravíme rozhodujúci krok k zmene, zostaneme v obavách, čo budúcnosť prinesie. Nedobrovoľná zmena je o to ťažšia, že zväčša prichádza bez varovania, náhle, nechceme, a najmä smerom k NÁM.

Tieto riadky patria vám, ktorí stojíte na rázcestí zmeny (z akéhokoľvek dôvodu) a rozhodli ste sa, že vaša kariéra nekončí odchodom do dôchodku, resp. ukončením štátnej služby. Je to čas vhodný na realizáciu nových, pracovných možností v inom pracovnom prostredí. Úlohou psychológa v poradenstve outplacementu, ako prípravy prechodu profesionálnych vojakov na civilný trh práce, je poskytnúť potrebnú podporu a nadhľad, aby ste do procesu hľadania novej práce vstupovali vyrovnaní a sebavedomí a s dostatočnou kontrolou nad situáciou. Rovnako je našou úlohou podporiť vás pri hľadaní základného bodu poznania – čo chceme robiť. Tento proces je založený na zväžení všetkých vašich predpokladov, zahŕňajúcich vedomosti, schopnosti, zručnosti, ale napr. aj motiváciu ďalej na sebe pracovať a vzdelávať sa. Takto získané poznatky vám poskytnú nielen potrebné informácie o sebe samých, ale zároveň vám pomôžu pri koncipovaní profesionálneho životopisu a motivačného listu. Hlavnou intenciou outplacementu preto nie je jednorazová ponuka nového pracovného miesta. Cieľom je poskytnúť zručnosť pri pohybe na trhu práce, ktorá vám umožní v prípade potreby opakované využitie. Nesmieme zabúdať, že pracovný pomer je obchod v ktorom predávate vaše schopnosti, že musíte ukázať potenciálnemu zamestnávateľovi, že práve vy a vaše schopnosti sú to, čo zamestnávateľ hľadá. V tejto neľahkej úlohe vám pomôže tréningový program prebiehajúci od vytvorenia životopisu, cez tréning pracovného interview a končiac kompletným nácvikom výberového procesu.

Ponuka outplacementu je jedným z ukazovateľov kvality zamestnávateľa, ktorému nie je ľahostajné ako sa po dlhoročnom pracovnom pomere bude uberať váš život.

Potkany púšte

Hrdinský boj Čechov a Slovákov na Strednom východe a v severnej Afrike v rokoch druhej svetovej vojny

Čs. vojenská jednotka na Strednom východe vznikla z čs. emigrantov a vojenských osôb, ktorí sa z tejto oblasti nestačili presunúť do Francúzska pred jeho porážkou. Koncom júna 1940 vznikla v Palestíne, ktorá bola pod britským mandátom, čs. vojenská skupina pod velením plk. J. Koreša. Organizačné štruktúry a personál tejto vojenskej jednotky sa stali základom pre výstavbu 4. čs. pešieho pluku. Dňa 25. 10. 1940 vznikli z tohto pluku Čs. výcvikové stredisko – Východné, ktorému velil plk. J. Koreš a 11. čs. peší prápor – Východný, na čelo ktorého ustanovili pplk. K. Klapálka. Jednotka bola podriadená gen. O. Gakovi (Mezlovi), veliteľovi Československej vojenskej skupiny na Strednom východe. Od 7. 12. 1940 sa Klapálkova jednotka nachádzala v Judskej púšti, v údolí rieky Jordán, v blízkosti Jericha. Tu sa mali čs. vojaci aklimatizovať a vycvičiť na vedenie bojovej činnosti v púštnych podmienkach. Po dvojmesačnom náročnom pobyte v Judskej púšti sa bojaskopnosť práporu výrazne zvýšila. Intenzívny výcvik pod dohľadom britských inštruktorov priniesol ovocie. V 3. dekáde februára 1941 sa jednotka presunula do Egypta k Sidi Bishr a Agami, kde jej príslušníci pokračovali vo výcviku a vykonávali strážnu službu. V tomto období k jednotke prišlo aj 461 čs. vojakov odsunutých zo ZSSR. Títo vojaci, ako aj ďalšie doplnky z Palestíny, Juhoslávie, Grécka, Afriky a Indie doplnili tabuľkové počty práporu na počty stanovené britskými predpismi. Dňa 19. 5. 1941 čs. prápor prideliť k britskej 23. pešej brigáde patriacej do bojovej zostavy 6. pešej divízie genmjr. J. Fullera Evettsa. Veliteľ brigády brig. A. Galloway zabezpečil riadne vyzbrojenie a vystrojenie príslušníkov nášho pešieho práporu. Dňom 31. 5. 1941 sa začala Klapálkova jednotka so 759 vojakmi presúvať do priestoru Marsa Matrúh v Západnej púšti. Od 1. 7. – 14. 10. 1941 sa zapojili do operácií v Sýrii, proti vichistickým vojenským jednotkám gen. F. Dentza. Po skončení sa presunuli do Tobruku, dôležitého prístavu na severoafrickom pobreží, kde 22. 10. 1941 zaujali obranu v zostave poľskej Samostatnej brigády Karpatských strelcov. V tomto období mal čs. prápor takúto organizačnú štruktúru: veliteľstvo práporu, dve pešie roty a rota sprievodných zbraní. Počas bojového nasadenia v Tobruku si získali svojou statočnosťou a neohrozenosťou pred nepriateľom uznanie spolubojovníkov z radov spojeneckých vojakov. Výsledky ich bojovej činnosti mali aj veľký politický a morálny význam, pretože okrem čs. letcov vo Veľkej Británii bol Klapálkov peší prápor jedinou čs. vojenskou jednotkou, ktorá v zahraničí reprezentovala bojové úsilie Československa v boji proti fašizmu. Čs. prápor v Tobruku zotrval až do 7. 4. 1942. Počas bojov o Tobruk stratil 14 vojakov, ďalších 81 bolo ranených. Na ich bojovú činnosť v tobruckom púštnom pekle po rokoch spomínal veliteľ práporu neskorší arm. gen. K. Klapálek takto: „Od svitania po celý deň a často aj v noci nás obliehatelia ostreľovali mìnometmi, delostreľbou, bombardovali nás z lietadiel. V noci sa ich hliadky pokúšali nájsť medzeru v obrane, snažili sa preniknúť mìnovými poľami bližšie k malým pevnostiam, prepadať ich alebo aspoň ich znepokojovať. Bolo potrebné byť neustále v strehu.“ Po presune z Tobruku do Palestíny prápor dňom 22. 5. 1942 reorganizovali na 200. čs. ľahký protiletadlový

Armádny generál Karel KLAPÁLEK

* 26. 5. 1893 Nové Město nad Metují, ČR – †18. 11. 1984
Praha, ČR

Účastník prvej sv. vojny v rámci c. k. rakúsko-uhorskej armády. Po zajatí na ruskom fronte príslušník čs. zahraničného odboja. V r. 1920 po návrate do ČSR, pokračoval v aktívnej vojenskej

službe v čs. brannej moci, kde dosiahol hodnosť pplk. V r. 1939 – 1945 účastník čs. domáceho a zahraničného odboja. Zúčastnil sa bojov na Blízkom východe, v severnej Afrike, ako aj bojov pri oslobodzovaní ČSR. Po februári 1948 bol perzekvovaný a väznený. Neskôr bol amnestovaný. V r. 1957 mu vrátili aj hodnosť armádneho generála.

vý pluk – Východný, ktorý vyzbrojili britskými 40 mm protiletadlovými kanónmi Mk. I Bofors. Príslušníci pluku sa po výcviku zapojili do protiletadlovej obrany vojensky dôležitých objektov v Haife a Bejrúte (prístavy, rafinérie ropy, letiská). V druhej polovici decembra 1942 pluk opäťovne pričlenili k britskej 8. armáde a presunuli do líbyjského Tobruku. V tomto, pre Spojencov vojensky významnom prístavnom meste zabezpečovali protiletadlovú ochranu prístavu, letiska a križovatky na tzv. ceste Osi pred útokmi nemeckého a talianskeho letectva. Jeho bojové nasadenie na severoafrickom bojisku sa skončilo 12. 6. 1943, keď 200. čs. ľahký protiletadlový pluk – Východný odovzdal protiletadlovú obranu Tobruku a presunul sa do Egypta. Na začiatku júla 1943 sa 200. čs. ľahký protiletadlový pluk – Východný spoločne s časťou čs. vojenskej skupiny na Strednom východe presunul po mori do Veľkej Británie, kde jeho príslušníci v auguste 1943 posilnili 1. čs. samostatnú brigádu vo Veľkej Británii.

Text: pplk. v zál. PhDr. Peter Šumichrast, PhD.,
VHÚ Bratislava

Československá mauserovka

V roku 1921 bolo predbežne rozhodnuté o tom, že rakúsko-uhorské opakovacie pušky Mannlicher kalibru 8 mm v československej armáde nahradia nemecké pušky Mauser. V tom istom roku bol schválený aj nákup vojenského materiálu nemeckej divízie odzbrojenej na holandskom území od nemeckej firmy IHAG.

Predmetný vojenský materiál zahŕňal približne 60 tisíc kusov pušiek a karabín Mauser vz. 98 s bodákmi. Zbrane sa v roku 1922 doviezli do Brna, kde ich v tunajšej zbrojovke opravili. Súčasne československé ministerstvo národnej obrany v roku 1922 objednalo prvých 1 000 kusov pušiek Mauser od Štátnej zbrojovky.

Úprava nemeckého vzoru

V apríli 1922 bolo už definitívne rozhodnuté, že puška Mauser vz. 98, kalibru 7,92 mm bude zavedená v československej armáde ako nosná zbraň, ktorá vystrieda pušku Mannlicher. Prvá veľká objednávka na výrobu pušky Mauser vz. 98 bola zadaná Štátnej zbrojovke v Brne v apríli roku 1922. Išlo o výrobu 40 000 kusov. Stále však nebolo presne špecifikované, ako konkrétne bude československá mauserovka s bodákom vyzeráť.

V októbri 1922 formuloval náčelník Generálneho štábu čs. armády požiadavky na

novú pušku: priebornosť „obyčajnými ochrannými štítmí“ do 500 m, presnosť pre streľbu jednotlivca minimálne do 500 m, mieridlá do 2 000 metrov, dĺžka zbrane s bodákom 150 cm.

Prvých 10 000 kusov pušiek vyrobených v zbrojovke v Brne disponovalo pôvodnými nemeckými mieridlami. Zvyšné pušky boli vybavené „mexickými“ mieridlami, ktoré boli príznačné pre československé mauserovky. Koncom roka 1922 dostala Zbrojovka Brno objednávku na 90 tisíc skrátených pušiek Mauser vz. 98. Stále však prebiehali skúšky zbrane. Vo februári 1923 zbrojný odbor konštatoval, že vzorkové pušky brnianskej zbrojovky predstavujú jednotné zbrane. Celkové prevedenie sa od normálnej nemeckej opakovacky systému Mauser líši dĺžkou mieridiel, upevnením remeňa, bodákom a upevnením bodáka.

Zbrojovka v Brne začala od júla 1923 dodávať nové skrátené pušky, ktoré boli najskôr označované ako krátke pušky vzor.98, potom ako vzor 98/23 a nakoniec ako československá puška vzor.23. Pušky s vymeniteľnou krivkou mieridiel sa označovali ako vzor.23a. Výroba však neodstránila problém, ktorý spočíval v jednotnom charaktere pušky. Puška mala byť rovnaká pre pechotu, ako aj jazdectvo. Až zasadanie výzbrojnej komisie z februára 1924 dalo novej puške definitívnu podobu. Čepeľ bodáka bola skrátená o 100 mm (na 300 mm). Od septembra 1924 sa nová puška označuje ako puška vz.24.

Vyrábala sa aj na Považí

Zbrojovka v Brne musela investovať finančné prostriedky, aby boli jednotlivé súčiastky okrem pažby, záchyty bodáka a pätky úplne vymeniteľné. V roku 1925 sa ukončilo číslovanie všetkých súčiastí na puške vzor.24. Výrobné číslo zostalo len na puzdre, na hlavni, na kľúke záveru a hlavišti pažby. Prvú fázu prezborenia puškami vzor.23 a 24 vyhlásili v októbri 1925 a týkala sa vojenských útvarov na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi. Do konca roka 1929 počet vyrobených pušiek vz.23 a 24 prekročil 460 tisíc kusov. Od roku 1937 sa puška vyrábala v Považskej Bystrici. Bola veľmi dobrým vývozným artiklom. Vyvážala sa do mnohých krajín. Napríklad aj do Bolívie, Rumunska, Číny a Japonska. Na jar 1939 mala čs. armáda približne 762 000 týchto pušiek. Po okupácii Čiech a Moravy sa puška ďalej vyrábala pre nemecký Wehrmacht.

Technické údaje

náboj: 7,92×57 mm Mauser
kaliber: 7,92 mm
dĺžka bez bodáka: 1 100 mm
dĺžka s bodákom: 1 410 mm
dĺžka hlavne: 590 mm
ústňová rýchlosť: 860 m/s
hmotnosť s bodákom: 4,484 kg
kapacita nábojovej schránky: 5 nábojov
Kadencia: 10-15 výstrelův za minútu

Text a foto: Mgr. Jozef Rodák
VHÚ- VHM Mo Svidník

Vojenské historické múzeum Piešťany
Múzejné oddelenie Svidník
Bardelovská 14, 089 01 Svidník
Expozícia: Vojenské dejiny Slovenska v rokoch 1914-1945
Tel.: +421 54 752 13 98
E-mail: vhmsvidnik@vhu.sk
www.vhu.sk

Múzejné oddelenie VHM Svidník (Centrálna expozícia):
sezóna - 1. máj - 15. október: Ut - Ne 9.00 - 17.00 h.
16. október až 30. november, 1. apríl až 30. apríl:
Ut - Ne 09.00 - 15.00 h., So- Ne 11.00 - 15.00 h.
1. december až 31. marec, Ut - Pia 09.00 až 15.00 h.
Vyhliadková veža Dukla
sezóna - 1. máj - 15. október: Ut - Ne: 9.00 - 17.00 h.

Vstupné: Dospelí: 1 €
Študenti a dôchodcovia: 0,50 €
Vojnoví veteráni, zamestnanci rezortu MO SR, členovia Zväzu múzeí na Slovensku, Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV, Spoločnosti slovenských archivárov, ZTP a deti do 15 rokov vstup zdarma.

Čs. puška vzor 24 zo zbierky Vojenského historického múzea - Musée oddelenia Svidník